

**T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**DEĞERLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA
YARDIMSEVERLİĞİN SANAT YOLUYLA İFADESİ**

Yüksek Lisans

**Hazırlayan
Esra ŞAHİN**

**Danışman
Doç. Dr. Selma TAŞKESEN**

HAZİRAN 2025, ERZİNCAN

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Değerler Eğitimi Kapsamında Yardımseverlik Kavramının Ortaokul Öğrencilerinin Sanatsal Yaratıcılıklarına Yansıması” isimli “**Yüksek Lisans**” tezim tarafımda incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim. Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim.

Esra ŞAHİN

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Ana Bilim Dalı :Güzel Sanatlar Eğitimi
Program Adı :Tezli Yüksek Lisans
Tez Başlığı : Değerler Eğitimi Bağlamında Yardımseverliğin Sanat
Yoluyla İfadesi

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 66 sayfalık kısmına ilişkin 24/06/2025 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı %11'dir.

Filtrelemeye tırnak içerisindeki alıntılar dahil edilmiştir. Filtrelemede yedi (7) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 24/06/2025

Danışman: Doç. Dr. Selma TAŞKESEN

Öğrenci: Esra ŞAHİN

KILAVUZA UYGUNLUK

“Değerler Eğitimi Bağlamında Yardımseverliğin Sanat Yoluyla İfadesi”
başlıklı Yüksek Lisans Tezi Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım
Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Esra ŞAHİN

Danışman

Doç. Dr. Selma TAŞKESEN

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Doç. Dr. Selma TAŞKESEN danışmanlığında **Esra ŞAHİN** tarafından hazırlanan “**Değerler Eğitimi Bağlamında Yardımseverliğin Sanat Yoluyla İfadesi**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim İş Eğitimi Bilim Dalı’nda **Yüksek Lisans Tezi** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

24/06/2025

JÜRİ:

Danışman : **Doç. Dr. Selma TAŞKESEN** (İmza)

Üye : **Doç. Dr. Hüseyin ÖZNÜLÜER** (İmza)

Üye : **Dr. Öğr. Üyesi Şenay BAŞ** (İmza)

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun /.... /2025 tarih vesayılı kararı ile onaylanmıştır.

..... /..... /2025

Prof. Dr. Necdet TOZLU

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Bu tez çalışması, bireyin toplumsal hayattaki yerini ve anlamını belirleyen temel unsurlardan biri olan değerler eğitiminin önemine dikkat çekmek amacıyla hazırlanmıştır. Bireyin yalnızca bilişsel gelişimiyle değil, duyuşsal boyutuyla da eğitilmesi gerektiğine inanan bir öğretmen olarak, eğitim süreçlerinde değer aktarımının göz ardı edilemeyecek bir yer tuttuğunu vurgulamak isterim. Bu bağlamda, yardımseverlik gibi evrensel ve insani bir değerın bireylerde küçük yaşlardan itibaren kazandırılması, toplumsal barış ve dayanışmanın güçlenmesi açısından önemli olduğunu düşünüyorum.

Ayrıca bu çalışmada sanatın, özellikle de görsel sanatların, bireyin kendini ifade etme biçimi olarak ne denli güçlü bir araç olduğuna işaret edilmiştir. Sanat; düşünceyi görünür kılar, duyguyu şekle sokar ve insan ruhuna dokunur. Özellikle çocukların ve gençlerin duygusal, sosyal ve estetik gelişimlerinde sanat eğitimi, telafisi güç boşlukları doldurur. Bu doğrultuda, resim öğretmenliğinin, yalnızca teknik bilgi aktarımı yapan bir meslek değil, aynı zamanda öğrencinin ruhuna dokunan, ona bir bakış açısı kazandıran kutsal bir görev olduğuna inanıyorum.

Her öğretmenin aynı zamanda bir değer aktarıcısı, bir model ve bir yol gösterici olduğunu unutmadan, bu çalışmayı yalnızca akademik bir metin olarak değil, aynı zamanda öğretmenliğin sorumluluğuna ve gücüne duyulan inancın bir yansıması olarak da değerlendirmek gerekir. Çünkü öğretmenlik, insanı insana anlatan, insanı insana sevdiren ve insanı insanla büyüten bir sanattır.

Esra ŞAHİN, Erzincan, 2025

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının her aşamasında bilgi, deneyim ve akademik rehberliğiyle bana yol gösteren, sadece danışmanım değil aynı zamanda bir yol açıcı olarak da yanımda olan danışmanım Sayın Doç. Dr. Selma Taşkesen'e en içten şükranlarımı sunmak isterim. Kendisinin gösterdiği sabır, anlayış, yönlendirici yaklaşımı ve eleştirel düşüncüyü teşvik eden katkıları sayesinde bu çalışma yalnızca bir tez olmaktan çıkıp benim için aynı zamanda bir öğrenme ve gelişim sürecine dönüşmüştür. Akademik bakış açımı geliştirmemde ve bilimsel bir disiplin kazanmamda saygıdeğer hocamın katkısı çok büyük olup, bu süreçte onunla çalışmış olmak benim için bir ayrıcalıktır. Aynı zamanda lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca katkılarını her zaman hissettiğim tüm değerli hocalarıma da gönülden teşekkür ederim. Sadece derslerle değil, duruşları ve yaklaşımlarıyla da bana örnek olmuş, akademik kimliğimin şekillenmesinde önemli rol oynamışlardır.

Bu sürecin arka planında ise beni her daim yüreklendiren, sabır ve sevgiyle yanımda olan ailem vardı. Her zaman en güçlü dayanağım olan annem Latife Şahin'e, koşulsuz sevgisi ve desteği için gönülden teşekkür ederim. Hayata karşı duruşumda bana ilham veren, emeği ve inancıyla arkamda duran babam Fuat Şahin'e de ayrıca minnettarım. Her anımda desteğini hissettiren, yalnızca bir abla değil aynı zamanda yol arkadaşım ve sırdaşım olan sevgili ablam Ümmühan Şahin'e de içtenlikle teşekkür ederim. Özellikle zor zamanlarda verdiği moral ve samimi desteği benim için son derece kıymetlidir. Sevgi dolu tutumlarıyla her daim güç veren değerli kardeşlerime de ayrıca müteşekkirim.

Bu süreçte manevi desteğini daima hissettiren, zor anlarımda yanımda olarak bana güç veren Ferhat Akpınar'a teşekkür ederim. Varlığı, bu yolculuğu daha katlanılabilir ve anlamlı kılmış; motivasyonumu korumamda büyük rol oynamıştır.

Son olarak, öğrencilik hayatım boyunca yarı zamanlı olarak görev aldığım Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Kurumsal İletişim Koordinatörlüğü'nde birlikte çalıştığım tüm kıymetli personele teşekkür ederim. Sağladıkları sıcak ortam ve destek sayesinde Erzincan, benim için sadece bir eğitim yeri değil, aynı zamanda bir yuva olmuştur.

Esra ŞAHİN

DEĞERLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA YARDIMSEVERLİĞİN SANAT YOLUYLA İFADESİ

Esra ŞAHİN

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Haziran 2025

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Selma Taşkesen

ÖZET

Bu araştırmada değerler eğitimi bağlamında yardımseverliğin sanat yoluyla ifadesinin öğrencilerin çalışmalarına nasıl yansıdığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu ölçüt örneklem yöntemi ile belirlenen 2023-2024 yılında MEB'e bağlı özel bir ortaokulda öğrenim gören 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırma göstergebilimsel yaklaşımın benimsendiği sanat temelli nitel bir çalışmadır. Araştırmanın verilerini yarı yapılandırılmış görüşme formu, öğrencilerin ürettikleri sanatsal ürünleri ve öğrencilerin hikayeleri oluşturmaktadır. Araştırmanın nitel verileri betimsel analiz ile çözümlenirken öğrencilerin ortaya çıkardıkları özgün ürünleri ise göstergebilimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre öğrenciler yardımseverliği; karşılıksız yardım etme, zor durumda olanlara destek olma, toplumsal dayanışmayla birlikte içten gelen bir duygu olduğunu ve severek yapıldığını ifade etmiştir. Ayrıca yardımseverlik ile ilgili yaptıkları çalışmalarına bakıldığında maddi ve manevi olmak üzere iki alt başlıkta yanıtlar verdiği görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin bulundukları zamanın güncel yardım kuruluşlarının yanı sıra eski dönemlerde yer alan yardım faaliyetlerine de söylemlerinde yer verdikleri görülmüştür. Çizilen resimler incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğunun üç gösterge türünü de kullandığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin yardımseverlik kavramı bağlamında yazdıkları ile çizdiklerinin birbiri ile örtüştüğü saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Değerler Eğitimi, Yardımseverlik, Görsel Sanatlar Eğitimi.

EXPRESSION OF CHARITY THROUGH ART IN THE CONTEXT OF VALUES EDUCATION

Esra ŞAHİN

Erzincan Binali Yıldırım University

Graduate School of Social Sciences

Master Thesis, June 2025

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Selma TAŞKESEN

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine how the expression of benevolence through art in the context of values education was reflected in students' works. The study group of the research consists of 5th, 6th, 7th and 8th grade students studying in a private secondary school affiliated to the Ministry of National Education in 2023-2024, determined by the criterion sampling method. The research is an art-based qualitative study in which semiotic approach is adopted. The data of the study consisted of a semi-structured interview form, artistic products produced by students and students' stories. While the qualitative data of the research were analyzed by descriptive analysis, the original products of the students were analyzed by semiotic analysis method. According to the findings of the study, the students generally defined benevolence as helping without reciprocity, supporting those in difficult situations, social solidarity, a feeling that comes from within and that it is done with love. In addition, it was observed that they gave answers under two sub-headings: material and spiritual. In addition, it was seen that they included the current aid organizations of their time as well as the aid activities in the past in their discourse. When the drawings were analyzed, it was seen that the majority of the students used all three types of indicators. When the concept of benevolence that the students wrote and the concept of benevolence that they drew were examined, it was seen that they overlapped with each other.

Keywords: Values Education, Charity, Visual Arts Education.

İÇİNDEKİLER

DEĞERLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA YARDIMSEVERLİĞİN SANAT YOLUYLA İFADESİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.....	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	iv
ÖN SÖZ	v
TEŞEKKÜR.....	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xii
TABLolar LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Sanat	6
1.2. Sanat Eğitimi	9
1.3. Görsel Sanatlar	12
1.4. Değer ve Değerler Eğitimi.....	14
1.4.1. Değer Nedir?	14
1.4.2. Türkiye’de Değerlerin Tarihsel Gelişimi	16
1.4.3. Değer Eğitiminin Oluşumu	16

1.4.4. Türkiye’de Değerler Eğitimi.....	17
1.4.5. Görsel Sanatlar Öğretim Programında Değerler Eğitimi.....	19
1.4.6. Yardımseverlik Değeri.....	20
1.4.6.1. Fedakarlık.....	21
1.4.6.2. Merhamet.....	21
1.4.6.3. Sosyal Sorumluluk	21
1.4.6.4. İş Birliği.....	22
1.4.6.5. Paylaşmak.....	22
1.4.6.6. Gönüllülük.....	22
1.4.6.7. Cömertlik.....	23

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Benzer Araştırmalar.....	24
-------------------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli.....	32
3.2. Evren Örneklem / Çalışma Grubu	32
3.3. Veri Toplama Araçları.....	33
3.4. Verilerin Toplanması.....	33
3.5. Verilerin Analizi.....	34
3.6. Geçerlilik ve Güvenilirlik.....	34

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Ortaokul Öğrencilerinin Yardımseverlik ile İlgili Görüşleri Nelerdir?.....	35
---	----

4.2. Ortaokul Öğrencilerinin Yardımseverlik Kavramına İlişkin, Resimlerinde Gösterge Türlerini Kullanma Durumları Nasıldır?	40
4.3. Ortaokul Öğrencilerinin Yardımseverlik Kavramına İlişkin, Resimlerindeki Görüntüsel Gösterge, Belirti ve Simgeler Nelerdir?	40
4.4. Ortaokul Öğrencileri, Yardımseverlik Kavramını Sanatsal Çalışmalarına Nasıl Yansıtılmışlardır?	41
SONUÇ VE TARTIŞMA	62
ÖNERİLER.....	66
KAYNAKÇA.....	67
EKLER	72
ÖZ GEÇMİŞ	90

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

TDK : Türk Dil Kurumu

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 4. 1: Ortaokul Öğrencilerin Yardımseverlik ile İlgili Görüşleri.....	35
Tablo 4. 2: Kullanılan Gösterge Türlerinin Öğrencilere Göre Dağılımı	40
Tablo 4. 3: Öğrencilerin Resimlerinde Göstergeleri Kullanma Dağılımları	40

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4. 1: Ö7'nin Resmi	41
Şekil 4. 2: Ö12'nin Resmi	42
Şekil 4. 3: Ö15'in Resmi	43
Şekil 4. 4: Ö19'un Resmi	44
Şekil 4. 5: Ö24'ün Resmi	45
Şekil 4. 6: Ö32'nin Resmi	46
Şekil 4. 7: Ö36'nın Resmi	47
Şekil 4. 8: Ö3'ün Resmi	48
Şekil 4. 9: Ö14'ün Rsmi	49
Şekil 4. 10: Ö18'in Rsmi	50
Şekil 4. 11: Ö21'in Resmi	51
Şekil 4. 12: Ö23'ün Resmi	52
Şekil 4. 13: Ö1'in Resmi	53
Şekil 4. 14: Ö8'in Resmi	54
Şekil 4. 15: Ö9'un Resmi	55
Şekil 4. 16: Ö25'in Resmi	56
Şekil 4. 17: Ö30'un Resmi	57
Şekil 4. 18: Ö22'nin Resmi	58
Şekil 4. 19: Ö28'in Resmi	59
Şekil 4. 20: Ö29'un Resmi	60

GİRİŞ

Düzenli bir toplumsal yapının oluşmasında önemli bir yeri olan değerler, sosyal yaşamın ve kültürün vazgeçilmez unsurudur. Toplum düzeninin devamlılığını sağlamak adına değerler, hem bireysel hayata yön verirken hem de toplum düzeninin korunmasına yardımcı olmaktadır. “Değerler, toplumu oluşturan bireylere, nelerin önemli olduğunu, nelerin tercih edilmesi gerektiğini ve kısaca nasıl yaşanılması gerektiğini belirtir.” (Akbaş, 2008, s. 11). Yani değerler bireyin davranışlarının şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Bunun gerekçesi olarak Güçlü (2015) insanların davranışlarının değerler çerçevesinde gerçekleştiğini ifade etmektedir. Değer kavramının gelişimine ve tarihi sürecine bakıldığında, sürdürülebilir bir toplum için vazgeçilmez unsurlardan biri olduğu görülmektedir.

Değer kavramının bireye aktarılma aşaması, ailesiyle başlayan ve yakın çevresinde devam eden bir süreçtir. Sözü edilen bu sürece değerler eğitimi denilmektedir. Değerler eğitiminin amacı, insanlığın ortak bir şekilde sahip oldukları evrensel değerlerin üzerinde durarak “iyi karakter örnekleri sergileyen, ahlâkî değerlere sahip, sorumluluk duygusu içinde hareket eden vatandaşlar” ortaya çıkarmaktır (Altan, 2011, s. 55). Akın ve Öztürk (2021) bu durumu bir sorumluluk olarak kabul etmekte ve çocuğun “ilk sosyalleştiği yer” olarak belirttiği ailenin, çocuğun içinde bulunduğu çevrenin inanç ve değerlerini çocuğa aktarılmasında bu sorumluluğun önemine değinmektedir. Çengelci vd. (2013)’nin de çalışması bu durumu desteklemekle birlikte araştırmada yer alan öğretmen görüşlerine göre değerler eğitimi okul, aile ve çevreyi içine alan çok boyutlu bir alan olarak gördüğünü ortaya çıkarmaktadır.

Değerin aktarılmasında ailenin ve çevrenin üstlendiği rolü çocuğun okul çağına gelmesiyle eğitim programları ve öğretmenler üstlenmektedir. “Modern anlamda ilk olarak Thomas Lickona (1991) tarafından sistemleştirilen karakter eğitimi yaklaşımı, okul ve öğretmenin temel ahlaki değerlerin öğretilmesinde daha etkin ve doğrudan rol almaları gerektiğini vurgular.” (akt; Kaymakcan & Meydan, 2011, s. 37). Bolat (2016) bu eğitimin Türkiye’de uygulanma sürecinin 1995 yılında tasarlanan bir projeye dayandığını ve 2011-2012 eğitim öğretim yılında bir proje olarak “Değer Eğitimi”nin okullarda uygulanmaya başlandığını ifade etmiştir. Eğitimsel bağlamda değerlendirildiğinde, eğitim kurumları ve genel anlamda eğitim sistemi, bir toplumun

benimsediği değerleri yansıtan temel yapılar arasında yer almakta; bu yönüyle, bireylere değerlerin aktarılmasında rehberlik eden işlevsel bir konumda bulunmaktadır. Değerler eğitimindeki temel amaç öğrencinin akademik başarısının yanı sıra insan olarak gelişimine de olumlu anlamada katkı sağlamaktır. Kan (2010) sözü edilen değerlerin okul yaşantısı içerisinde oluşturulmadığında ileri dönemlerde oluşmasının daha zor olacağına vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda değerler eğitiminin bireye çocukluk döneminde verilmesi gerektiği ve bu eğitimin en etkili şekilde okullarda verilebileceği genel kanıdır.

Değerler eğitimi, tüm derslerin öğretim programında yer aldığı gibi Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında da yer almaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2018) Görsel Sanatlar Dersi Öğretim programlarında eğitim sisteminin temel amacı, değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bu amaç doğrultusunda bireylerin toplumsal yaşamda etkin ve bilinçli roller üstlenmelerini sağlayacak temel insani değerlerin kazandırılması önemsenmektedir. “Öz Mirasımız” olarak öğretim programlarında yer alan değerlerimiz; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik olarak belirlenmiştir (MEB, 2018). Görsel sanatlar dersi ise bu bağlamda öğrenciye ilgili kök değerleri sanat yoluyla aktarmayı amaçlamaktadır. Buyurgan ve Buyurgan’a (2012) göre bütün sanatları ve bu sanatların birbiri ile ilişkisini düşünsel boyutta sanatçı, izleyici, toplum, kültür ve eğitim bağlamında inceleyen kuramsal çalışmalara ‘Güzel Sanatlar Eğitimi’ denir. Bu doğrultuda Görsel Sanatlar dersi, değerler eğitimi ile sanat eğitiminin birleştiği önemli bir alan olarak ilgi çekici noktaların estetik bakış açıları ve toplumsal sorumluluğın sürdürülebilmesini desteklemektedir.

Sanat, duvar resimleri ile başlayan ve günümüze kadar süregelen bir olgudur. İlk çağlardan itibaren sanat fenomeni sadece estetik bir anlam ile kalmamış, aynı zamanda kültürün aktarımında da önemli bir rol üstlenmiştir. Mağara resimlerinden modern dijital sanat eserlerine kadar sanat, güçlü bir ifade biçimi olmuştur. “Sanat eserleri pek çok kültür ögesi gibi toplumdan topluma, dönemden döneme farklı biçimlerde yorumlanmış şekliyle toplumun dinamik birer göstergesidir” (Soysaldı, 2018, s. 307). Bu bağlamda sanat üretimi, toplumun geçmişinin korunması ve kuşaklar arası iletişimin sürdürülmesinde hayati bir öneme sahiptir.

Değerler eğitimi, sanat eğitimi ile birleşerek değerlerine sahip bireyler yetiştirilmesine katkı sağlamaktadır. Görsel sanatlar dersi ile bu değerler içselleştirilirken aynı zamanda somut bir anlam kazanır. Bu bağlamda sanat eğitimi bireye sadece yaratıcılık, sanatsal beceri, estetik bir bakış açısı kazandırmakla kalmaz aynı zamanda sosyal sorumluluk bilincini geliştirerek toplumsal bağ kurmasında da yardımcı olan önemli bir araçtır.

Değerlerin öğrenciye kazandırılabilmesi için öğretim programındaki kazanımlara entegre edilmesi büyük önem taşımaktadır. Taşkesen ve Öztürk (2019) değerlerin kazandırılmasında program içerisinde yer alan kazanımlar ile değerler arasında ilişki kurulması gerektiğini ifade ederek değerler eğitiminin kazanımlara entegre edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Genellikle okul müfredatının bir parçası olarak sunulan değerler eğitimi formal olarak verilmesinin yanı sıra informal olarak da desteklenmektedir. Temel amaçları arasında öğrenciye doğruyu ve yanlışı aktarmakla birlikte hoşgörü, saygı, adalet, yardımseverlik ve empati gibi kavramları da öğretmektir. Yıldırım ve Demirel (2019) okullarda verilen bu eğitimi, toplum tarafından benimsenmiş ve gelecek nesillere aktarma süreci olarak tanımlamaktadır. Bu eğitimle birlikte bireyin topluma katkı sağlayacağına inanılır. Bu bağlamda yardımseverlik kavramı, insanların birbirlerine karşı duyarlılık göstermelerine ve destek olmalarını teşvik eden önemli bir değerdir.

Yardım kavramı Türk Dil Kurumunun (TDK) tanımlarından birine göre “Kendi gücünü ve imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanma; iane, muavenet.” anlamına gelmektedir. Yardımseverlik ise ihtiyaç ve sorun anında başkalarına yardım etme isteği olarak nitelendirilmektedir.

Türk kültürü, tarih boyunca temel değerlere önem vermiştir. “Türk milleti tarihsel süreçte milli yaşantılarını merkeze alarak kabul ettiği farklı dinler, karşılaştığı farklı kültürler, yaşayışlar, inanç sistemleri, gelenek ve görenekleri bir sentez yaparak kendi öz milli değerlerini geliştirmiştir.” (Yıldırım Y. , 2022, s. 18). Bu değerlerden yola çıkarak yardımlaşma ve dayanışma amaçlı birçok girişimde bulunmuşlardır. Örneğin, camiler, medreseler, hanlar, hamamlar ve çeşmeler gibi yapılar, sadece dini veya ticari ihtiyaçları karşılamakla kalmamış, aynı zamanda toplumsal bir merkez olarak hizmet vermiştir. Bu yapılar, insanların bir araya gelip etkileşimde bulunabileceği, bilgi alışverişi yapabileceği,

ihtiyaçlarını karşılayabileceği mekanlar olarak işlev grmuştr. Bu bağlamda geçmişten günümüze uzanan yardımlaşma ve dayanışma geleneğinin günümüzde hangi kurumlar aracılığıyla sürdürüldüğü ve öğrencilerin bu kurumlar ile hangi katkılarda bulunabileceği konularında farkındalık oluşturulması önem arz etmektedir.

Problem

Bu araştırmanın problem durumu, değerler eğitimi bağlamında yardımseverliğin sanat yoluyla nasıl ifade ettiklerini anlamlandırmak olarak belirlenmiştir.

Amaç

Bu araştırmada, değerler eğitimi bağlamında yardımseverliğin sanat yoluyla ifadesinin öğrencilerin çalışmalarına nasıl yansıdının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir.

1. Ortaokul ğrencilerinin yardımseverlik kavramı ile ilgili görüşleri nelerdir?
2. Ortaokul ğrencilerinin yardımseverlik kavramına ilişkin, vresimlerinde gösterge türlerini kullanma durumları nasıldır?
3. Ortaokul ğrencilerinin yardımseverlik kavramına ilişkin, resimlerindeki görüntüsel gösterge, belirti ve simgeler nelerdir?
4. Ortaokul ğrencileri, yardımseverlik kavramını sanatsal çalışmalarına nasıl yansıtmışlardır?

nem

Değerler eğitimi bireyin sadece akademik başarısı ile ilgilenmekle kalmaz aynı zamanda insani değerleri de öğretmeyi amaçlamaktadır. Bu eğitim yaklaşımı ile öğrencilerin daha anlayışlı, yardımlaşmaya yatkın, çevresine hořėrl ve benzer birçok olumlu tutumu edinerek eğitimini tamamlaması hedeflenmektedir.

Yardımseverlik ise sözü edilen bu değerler arasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu değer ile ğrenci, yardımlaşma, başkalarına destek olma ve çevresine daha duyarlı olma becerilerini kazanır. Baş ve Altun (2020) ergenlik döneminin başlangıcı olan ortaokulu bireyin kişiliğinin şekillendiği bir dönem olduğunu vurgular. Bu nedenle

yardımsverlik kavramını nasıl algıladıkları ve nasıl yansıttıklarını anlamlandırmak adına değerkler eğitimi önem teşkil etmektedir.

Bu çalışmada ise temel amaç ortaokul öğrencilerinin sözü edilen yardımsverlik ile ilgili düşüncelerini anlamlandırmak ve bunu sanatsal yaratıcılıkları ile nasıl ortaya koyacaklarını belirlemektir. Bu bağlamda öğrencilerin yardımsverlik ile ilgili algılarını anlamak ve farkındalık kazandırmak adına yapılacak olan ilgili araştırma, değerkler eğitimi programlarının geliştirilmesinde ve öğrencilerin sosyal duyarlılık kazanmalarında önemli bir rol oynayabilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Sanat

Sanat, insanoğlunun varlığıyla birlikte ortaya çıkmış, tanımı net bir şekilde yapılamayan ancak kişiden kişiye değişen ve farklı düşünce ağlarını içeren bir olgudur. Sanat kavramı Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde “Duygu ve düşünceleri göze ve gönle hitap edecek şekilde söz, yazı, resim, heykel vb. ile ifade etme konusundaki yaratıcılık.”, “Belli bir uygarlığın veya topluluğun anlayış ve zevk ölçülerine uygun olarak yaratılmış anlatım”, “Bir şey yapmada gösterilen ustalık” başta olmak üzere 5 farklı anlamı bulunmaktadır. Harbert Read’e göre “Hoşa giden biçimler yaratma çabasıdır.” (Buyurgan & Buyurgan, 2012, s. 2). Tolstoy ise “Sanatın ne olduğunu açıklayan öğretilerin büyük çoğunluğunun temelini oluşturan güzel nedir?” sorusu altında cevaplar aramıştır (Tolstoy, 2023, s. 17). Bu bağlamda asırlar boyunca insanlar duygu, düşünce ve tecrübelerini sanat aracılığıyla geleceğe aktarmış ve sanatı bir ifade biçimi olarak kullanmalarına rağmen net bir tanımı yapılamamıştır. Ancak Herder’in de dediği gibi “Bütün sanatların asıl temeli toplumdur.” (Eroğlu, 2018, s. 15). Böylelikle sanat, zaman içerisinde toplumun simgesi haline gelmiştir. Sanat; resimden müziğe, edebiyattan mimariye kadar çeşitli şekillerde ortaya çıkarak insanlığın tarihini ve kültürünü yansıtmaktadır. Altuner (2007) sanatın bir toplumun dünya üzerindeki varlığını ispat eden ve tarihini, kültürünü simgeleyen kültürel bir değer halini aldığını ifade etmiştir. Dolayısıyla sanat yalnızca bir yaratım süreci değil aynı zamanda kültürler arası bir köprü ve iletişim biçimi olarak da büyük bir öneme sahiptir. Sonuç olarak sanat her dönemde ve her kültürde insan yaşamının vazgeçilmez bir parçası olmuş ve olmaya devam etmektedir.

Eroğlu (2018) sanatın sadece bireysel bir ifade aracı değil aynı zamanda evrensel bir dil olarak da karşımıza çıktığını ifade etmiştir. İnsanoğlu kendisi ve gerçeklik

arasındaki ilişkiyi sanat ile belirler. Bu yönüyle sanat her zaman insanlık tarihinin önemli bir parçası olmuştur. Mağara duvarlarına yapılan ilk resimlerden günümüz dijital sanat eserlerine kadar sanat hem zamanla hem de mekânla değişim gösterse bile kişinin bireysel özgünlüğünü ve iç dünyasını yansıtmaya devam etmiştir. Bu süreç içinde sanatın çeşitli biçimleri ve uygulamaları ortaya çıkmıştır. Şahin (2015) geç dönem modernizm anlayışıyla birlikte resim, heykel, müzik, edebiyat, mimari ve dans gibi birçok sanat dalının ortaya çıktığını ve her bir dalın kendi alanının sınır ve olanaklarına göre anlam kazandığını belirtmiştir. Bu sanat dallarının çeşitlenmesi aynı zamanda bireylerin ve toplumların estetik zevklerini, yaşam tarzlarını, dünya görüşlerini ve kültürlerini ifade etme biçimlerini de genişletmiştir. Sonuç olarak sanatın bu farklı dalları, her dönemde ve her kültürde evrensel bir dil olma niteliğini pekiştirmiş ve insanlığın ortak deneyimlerini paylaşma kapasitesini artırmıştır. Bu bağlamda sanat, insan yaşamının ayrılmaz bir parçası olarak kültürel etkileşimi ve anlayışı teşvik eden bir araç olarak kalmaya devam etmektedir.

Sanat, bireylerin kimliklerinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu rol, sanatın toplumsal ve bireysel boyutları arasında köprü kurarak her iki alanda da derin etkiler yaratmasını sağlar. Bir başka ifadeyle “Sanat, insanla nesnel gerçeklik arasındaki estetik ilişki olarak tanımlanmaktadır.” (Soygür, 1999, s. 124). Bu tanım, sanatın hem bireysel hem de toplumsal düzeyde nasıl algılandığını ve deneyimlendiğini açıkça ifade etmektedir. Akengin’e (2019) göre bir toplumun sanatı, o toplumun geçmişteki inanışlarını, değerlerini ve sosyal yapılarını anlamlandırmaya yardımcı olmakla birlikte bu unsurların gelecek nesillere aktarılmasına da önemli bir katkı sağlar. Kısacası sanatın üretim öznesi olarak toplum karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda sanat kültürel aktarımın korunmasına yardımcı olmanın yanı sıra kültürlerarası bilgi ve deneyimlerin paylaşımını da kolaylaştırmakta ve bulunduğu toplumu gelecek nesillere aktarmaktadır. Sanat ile başka bir tanımlama Malraux tarafından yapılmıştır. Ona göre sanat, toplumun güncel sorunlarını ve çoğu zaman dünyanın görünmeyen karanlık yüzünü ortaya çıkarma işlevi olan toplumsal bir olgu olarak ifade bulmuştur (Akengin, 2019, s. 4). Malraux “dünyanın karanlık yüzü” söylemiyle sanatın bulunduğu mekân ve fenomenlerini ortaya koymanın yanı sıra soyut yanları ile de ilgilendiğini ve toplumun gerçeğini yansıttığını belirtmiştir.

Son yıllarda teknolojinin etkisiyle sanatın erişilebilirliği büyük ölçüde artmıştır. Böylece sanat, burjuvanın tekelinden çıkarak toplumun her kesimi için erişilebilir bir hale

gelmiştir. Bu değişim sanatın demokratikleşmesini ve toplumsal katılımın artmasını beraberinde getirmiştir. Ayrıca sanatın, teknoloji sayesinde daha ulaşılabilir hale gelmesi, farklı kültürler arasında bir köprü oluşturarak bu kültürlerin etkileşimini ve kaynaşmasını sağlamaktadır. Teknolojinin sağladığı bu geniş erişim imkanı, sanatın evrensel bir dil haline gelmesini desteklemektedir. “Sanatın içinde teknoloji, yeni üretimlerde bir araç, gelişim evresinde ise insan yaşamını sanatla birleştiren bir köprüdür.” (Usal, 2022, s. 2037). Üretim araçlarının gelişmesiyle beraber sanat üstyapının tekelinden kurtularak kitlesel kullanım alanına sahip olmuştur. Bu durum sanatın toplumun her kesimine ulaşmasına vesile olup sanata yeni bir boyut kazandırmıştır. Sanat, insanlığın arkaik sürecinden günümüz postmodern insanın evrimine kadar geçen süre içerisinde değişmiş, dönüşmüş ve kültür aktarıcı bir rol üstlenmiştir. Şahin (2015) günümüz sanatının, farklı kültür ve teknik birleşimleriyle yeni sanat eserlerinin ortaya çıkmasını vesile olduğunu ifade ederek sanatın dinamik konumunu vurgulamıştır. Bu noktada sanatın sadece estetik bir ifade biçimi değil aynı zamanda kültürel ve sosyal bir etkileşim aracı olduğunu da belirtmek gerekir. Bu nedenle sanat, hem bireyler hem de toplumlar için önemli bir iletişim ve anlamlandırma aracıdır.

Akkurt ve Boratav (2018), sanatın insana sadece aklıyla değil, yüreğiyle de seslendiğini ifade ederek sanatın her alanda uygulanmasının ve özellikle çocukların gelişim aşamalarına uygun olarak verilmesinin örgün eğitimde önemli bir yer tuttuğunu belirtmiştir. Bu bağlamda sanatın eğitsel rolü, çocukların bilişsel ve duygusal gelişimlerini destekleyici bir araç olarak öne çıkmaktadır. Bu düşüncenin bir yansıması olarak Buyurgan ve Buyurgan (2012) ise alıcının istekleri algılama sürecinde sanatsal anlatımın öne çıktığını ifade ederek bireyin hayal ve duygularını sanat aracılığıyla görünür hâle getirdiğini belirtmektedir. Bu ihtiyacın ise yaratım sürecinde ortaya çıktığını belirterek sanatın duygusal ve görsel ifade gücüne dikkat çekmiştir. Bu noktada sanatın, bireylerin iç dünyalarını keşfetmelerine ve kendilerini ifade etmelerine olanak tanıdığına vurgu yaparak sanatın kişisel gelişim üzerindeki olumlu etkilerini ortaya koymuştur. Sanatın bu ifade gücü, bireylerin kendilerini daha derin bir şekilde tanımlarını ve duygusal deneyimlerini dışa vurmalarını sağlamaktadır. Bu nedenle sanat yalnızca estetik bir etkinlik değil aynı zamanda kişisel ve sosyal bir gelişim aracı olarak da önemli bir rol oynamaktadır. Bu yönüyle sanat, bireylerin kendilerini ifade etme biçimlerini

zenginleştirirken aynı zamanda toplumsal bağları güçlendiren bir etmen olarak da değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak sanat, Kant, Hegel, Burke, Adam Müller, Pere Andre, Shiller, Schütz, Lessing, Herder, Goethe, Hartmann, Cousin, Jouffroy, Suhlster, Mendelsohn, ve Leveque gibi Alman, Fransız ve İngiliz pek çok filozof ve düşünürün teori ve görüşlerine konu olmuştur. Bu düşünürlerin sanata dair çeşitli yaklaşımları, sanatın çok boyutlu ve dinamik bir kavram olduğunu göstermektedir. Bu çerçevede, Tolstoy, “Sanat Nedir?” kitabında bu teorilerin "güzellik" kavramında birleştiğini ancak güzelliğin tanımı konusunda farklılıklar gösterdiğini belirtmiştir. Tolstoy'un vurguladığı bu noktalar, sanatın temel kavramları üzerindeki düşüncelerin çeşitliliğini ve bu çeşitliliğin sanatsal anlayışı nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır. “Montesquieu, Voltaire, Rousseau, Diderot, estetikteki sorunları inceledikten sonra farklı sonuçlara varmakla birlikte, sanat eyleminin, toplumun gelişmesini ve ilerlemesini sağlayabilecek, insanın kişiliğine, benliğine ve onuruna kavuşma mücadelesinde, ona yardımcı olabilecek etkin bir araç niteliği taşıdığı görüşünde birleşmişlerdir.” (Eroğlu, 2018, s. 14). Sanatın bu çok yönlü tanımları, insan yaşamındaki rolünü daha belirgin hale getirmektedir. Dolayısıyla sanatın hem bireysel hem de toplumsal anlamda geniş etkileri ve işlevleri olduğu görülmektedir. Bu bağlamda sanat, bireyin gündelik hayat pratiklerini ve değerlerini ifade etme biçimlerini zenginleştirirken aynı zamanda kültürel ve sosyal bağlamlarda önemli bir yer tutmaktadır.

1.2. Sanat Eğitimi

Sanat eğitimi, sadece bilim ve teknik derslerinin yanında yer alması gereken bir alan olarak değil aynı zamanda bireylerin geniş anlamda gelişimlerini destekleyen kapsamlı bir eğitim türü olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda, San (2001) sanat eğitiminin örgün eğitim sisteminde bilim ve teknik dersleriyle eşit derecede önemli olması gerektiğini ve bu eğitimin çeşitli sanat dallarında verilmesinin kritik bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Bu vurgular, sanat eğitiminin eğitim sistemindeki önemini pekiştirmekte ve çok boyutlu rolünü ortaya koymaktadır.

En temel anlamıyla sanat eğitimi, “sanat yoluyla eğitim” şeklinde ifade edilir. Bu tanım, sanatın yalnızca bir ifade biçimi değil, aynı zamanda bir öğrenme ve gelişim aracı olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, Buyurgan ve Buyurgan (2012) sanat eğitimi

herkes için gerekli bir kişilik eğitimi olarak tanımlarken aynı zamanda bu eğitimin “Çocuğun geniş anlamda gelişmesini içeren en güvenilir ortam” olduğunu ifade etmiştir. Bu yaklaşım, sanat eğitimi yalnızca estetik bir faaliyet olarak değil aynı zamanda bireyin tüm yönlerini geliştiren bir süreç olarak ele aldığını ortaya koymaktadır.

Sanat eğitimi ilk olarak Osmanlı döneminde yer almıştır. Sanayi-i Nefise Mektebi Alisi (Güzel Sanatlar Akademisi) olarak ilk sanat eğitiminin köklü tohumları atılmaya başlanmıştır (Arpalı, 2008, s. 99). San (2019), Türkiye’de sanat eğitiminin 1925 sonrasında John Dewey’in raporları ile sistematik bir şekilde verilmeye başlandığını ifade etmiştir. Bu eğitim, görsel sanatlar eğitimi ve öğretimi aracılığıyla verilmektedir. Eğitimdeki bu dönüşüm, sanatın eğitim sistemindeki yerini ve önemini artırmayı hedeflemiştir. Daha önce “Resim-İş” ya da sadece “Resim” olarak adlandırılan dersler, 2006 yılından itibaren ilköğretim ve ortaöğretim programlarında “Görsel Sanatlar Eğitimi” dersi olarak yeniden isimlendirilmiştir. Bu değişim, sanat eğitiminin kapsamını ve önemini daha iyi yansıtmayı amaçlamakta ve eğitimdeki bu gelişme sanatın eğitimdeki rolünü güçlendirmektedir.

Sanat eğitimi öğrenciye okullarda resim-iş dersinde verilse de sanat eğitimi bundan ibaret değildir. Buyurgan ve Buyurgan (2012) okullarda çocuğun kendini ifade edebileceği tarzların tümünü karşılaması gerektiğini vurgulamıştır (resim, heykel, müzik, drama, tiyatro vb.). Böylelikle resim eğitimi, bireylerin sadece güzel resimler yaparak ileride ressam olmalarını sağlamakla yetinmemektedir. Akkurt & Boratav (2018) bu eğitimin, aynı zamanda çocukların yaratıcılıklarını teşvik etmeyi, problem çözme yeteneklerini geliştirmeyi ve karşılaştıkları sorunlara çeşitli ve yenilikçi çözümler üretmelerini amaçladığını belirtir. Bu nedenle resim eğitimi bireylerin genel gelişim sürecinde önemli bir yer tutar ve onların yaratıcı düşünme becerilerini artırır. Bu şekilde, sanat eğitimi bireylerin duygusal gelişimlerine katkıda bulunurken aynı zamanda sosyal ve kişisel becerilerini de artırmaktadır. Buyurgan ve Buyurgan (2012) baskı altındaki çocuklar büyüdüklerinde tarihteki en agresif nesiller ile karşılaşacağımızı ileri sürmektedir. Bu durumun önüne sanat eğitimi ile geçilemezse bile çocuğun kendini ifade edebileceği düşünülmektedir. “Hangi mesleğe yönelirse yönelsin amacına uygun sanat eğitimi ile yetişmiş, estetik beğenisi gelişmiş bireylerin kendilerine ve toplumlarına katkıları daha fazla olacaktır.” (Buyurgan & Buyurgan, 2012, s. 5). Bu bağlamda sanat eğitimi ile gelecekte kendini ifade edebilen insanların yanı sıra daha nitelikli, estetik

algıları yüksek kişiler yetişecektir. Sanatın birey üzerindeki olumlu etkileri eğitim ile sentezlendiğinde gelecekte yaratıcı ve üretici bireylerin yetişmesi mümkün olacaktır.

Sanat eğitiminin bireyler ve toplum üzerindeki etkileri düşünüldüğünde, bu eğitimin toplumumuzu çağdaşlık seviyesinin üstüne taşıma potansiyeline sahip olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bu potansiyel, sanat eğitiminin toplum üzerindeki geniş kapsamlı etkilerini vurgulamaktadır. Akkurt ve Boratav (2018) sanat eğitiminin toplumun ihtiyaç duyduğu pragmatik ve üretken bireylerin yetiştirilmesinde önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Bu bağlamda, sanat eğitiminin sadece yetenekli öğrenciler için değil, tüm bireyler için gerekli olan bir “kişilik eğitimi” olarak değerlendirildiği anlaşılmaktadır (Bilirdönmez & Karabulut, 2016, s. 345). Dolayısıyla, etkili bir sanat eğitimi sağlamak için hem gerekli ortam ve şartların uygun şekilde sağlanması hem de sanat eğitimcilerinin özverili çabalarının büyük öneme sahip olduğu ifade edilmektedir. Buyurgan ve Buyurgan (2012) nitelikli bir sanat eğitiminin amacına uygun ve verimli şekillerde olabilesinin bazı faktörlerle mümkün olabileceğini ileri sürmüştür. Bu faktörler:

- Sanat eğitiminin varlığını, önemini farkında olan bir bakış açısı,
- Çağın değişen ve gelişen şartlarına göre kendini yenileyen bir müfredat (öğretim) programı,
- Nitelikli sanat eğitimcisi,
- Yeterli ders saati,
- Amaca uygun fiziki donanım ve araç - gereç (Buyurgan & Buyurgan, 2012).

Sanat eğitimi öğretim alanlarında her disipline önem verilmesi gerektiğini vurgulayan Bilirdönmez ve Karabulut (2016), sanatın farklı disiplinlerinin eğitimdeki önemine dikkat çekmiştir. Bu bağlamda, sanat eğitiminin bireylerin çeşitli yönlerini geliştirdiği anlaşılmaktadır. Aral (1999) sanat eğitiminin bireylerin kişilik gelişimlerini, davranışlarını, dikkatlerini toplama becerilerini ve gözlem yeteneklerini olumlu şekilde etkilediğini ifade etmektedir. Bu olumlu etkiler, sanat eğitiminin geniş kapsamlı faydalarını ortaya koymaktadır. Ayrıca Altinkurt (2005), sanat eğitiminde 1960'lı yıllarda yaşanan büyük değişimlere işaret ederek, bu dönemde sanatsal öğrenmenin sadece doğal bir büyüme sonucu olarak değil, öğretim yoluyla gerçekleşmesi gerektiğini

belirtmektedir. Bu değişimler, sanat eğitimindeki öğretim yaklaşımlarının evrimini ve önemini vurgulamaktadır.

1.3. Görsel Sanatlar

Görsel sanatlar, genel anlamda göze hitap eden tüm sanat dallarını kapsayan bir alan olarak tanımlanabilir. San (2019) örgün eğitim bağlamında sanat eğitimini, okullarda verilen güzel sanatlara yönelik dersler ve bu derslerle ilişkili etkinliklerin bütünü olarak ifade eder.

(MEB) 2018 yılında güncellenen Görsel Sanatlar Öğretim Programı ilkokul ve ortaokul görsel sanatlar dersinin önemi ve gereksinimi şu şekilde açıklanmıştır:

Bireyin görsel sanatlar eğitimi alması onun bir sanatçı veya çok üstün yeteneklere sahip olmasını gerektirmez. Görsel Sanatlar eğitimi, bireyin kendini ifade edebilme, estetik bilinç kazanma gibi kişisel yaşantısına katacağı olumlu edinimler ve toplumlar açısından avantajlar sağladığından her düzeydeki yaş grubundan bireyler için bir gereksinimdir (MEB, 2018).

Bu açıklama, görsel sanatların sadece yaratıcı yeteneklerle değil, aynı zamanda temel yaşam becerileri ve kişisel gelişimle de doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Görsel sanatlar eğitiminin bu çok yönlü katkıları, öğrencilerin hem bireysel hem de toplumsal düzeyde gelişimlerini desteklemekte, aynı zamanda estetik ve kültürel bilinçlerini artırmaktadır. Bu bağlamda, görsel sanatların eğitim sistemindeki rolü ve önemi daha da belirgin hale gelmektedir.

MEB (2018) Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın özel amaçları incelendiğinde bu dersi alan bireylerde bulunması gereken özellikler özetle şunlardır:

- *Görsel okuryazarlık, algı ve estetik bilincine sahip,*
- *Görsel sanatlar alanındaki temel kavram ve uygulamalar konusunda bilgi, beceri ve anlayışa sahip,*
- *Görsel sanatlar ile ilgili tartışmalara etkin olarak katılan ve bu tartışmaları değerlendiren,*
- *Görsel sanatların doğası ve kökenini inceleyen, değerini sorgulayan,*
- *Güncel kültür-sanat nesnelerini/tasarımlarını bilinçli olarak izleyen,*

- *Kendi kültürü ile diğer kültürlere ait kültürel mirasın değerini anlayan ve onları koruyan,*
- *Görsel sanat çalışmalarında bilgi, malzeme, beceri, teknik ile teknolojiyi etkin ve güvenli bir şekilde kullanarak düşüncelerini ifade eden,*
- *Görsel Sanatları diğer disiplinlerle ilişkilendiren,*
- *Sanat alanında etik davranış gösteren,*
- *Sanat alanıyla ilgili meslekleri tanıyan,*
- *Görsel Sanatları öğrenmeye ve uygulamaya istekli bireyler yetiştirmektedir (MEB, 2018).*

Bu özellikler, görsel sanatlar eğitiminin bireysel ve toplumsal katkılarını vurgulamaktadır. Özellikle, bireylerin estetik ve yaratıcı yeteneklerini geliştirirken, aynı zamanda toplumsal ve kültürel bilinçlerini artırmaları sağlanmaktadır. Ayrıca, sanat eğitimi aracılığıyla bireyler, sanatın çeşitli disiplinleri arasında köprüler kurarak daha geniş bir perspektife sahip olurlar.

San (2019) tarafından çağdaş sanat eğitimi şu şekilde ele alınmıştır:

Çağdaş sanat eğitimiyle, sanat denen çok yönlü ve boyutlu olguyu ve sanat sorunlarını tüm biçimleriyle yaşayarak eğitilen ve yetişen çocuk ve gencin olay ve olguları çok yönlülükleri ve boyutlulukları içinde görüp yorumlayan, kavrayan, yeniliklere, çağdaş her tür gelişmeye, her tür yeni biçim ve biçimlendirmeye açık, çağındaki gerek bilim ve teknolojiye, gerek toplumsal ve kültürel değişme süreçlerindeki yeni gelişmeleri anlamaya yatkın, hoşgörülü, aynı zamanda dinamik bir kişilik geliştireceği kesindir (s. 54).

Bunun yanı sıra, sanat eğitiminin sağladığı bu çok yönlü beceriler, bireylerin problem çözme yeteneklerini ve eleştirel düşünme kapasitelerini geliştirmelerine de olanak tanır. Bu bağlamda, sanat eğitimi sadece bireylerin kişisel gelişimlerine değil, aynı zamanda toplumsal etkileşime ve kültürel devamlılığa da önemli katkılar sağlar. Sonuç olarak, Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın belirlediği bu hedefler, sanat eğitimi sadece bir ders olarak değil, bireylerin ve toplumun kültürel ve entelektüel gelişimine yönelik kapsamlı bir araç olarak konumlandırırmaktadır.

Görsel Sanatlar dersi, TDK'ye göre ressamlık, oymacılık, heykelticilik, mimarlık gibi sanat dallarını kapsayan plastik sanatların genel adıdır. Bu kapsamda, öğrenciler

çeşitli sanat disiplinleriyle tanışma ve yaratıcı yeteneklerini geliştirme fırsatı bulurlar. Ayrıca, bu dersin amacı, öğrencilerin sanatın farklı alanlarında bilgi sahibi olmalarını ve estetik bir bakış açısı kazanmalarını sağlamaktır. “Önceki adı ‘Resim-İş’ olan dersin yerine, ders içerisindeki etkinliklerin sadece salt resim eğitime yönelik olmayan; heykel, seramik gibi üç boyutlu; grafik, özgün baskı gibi iki boyutlu sanat alanlarını içeren ‘Görsel Sanatlar’ adı kullanılmıştır.” (Ertürk , 2013, s. 79). Bu değişiklik, sanat eğitiminde daha geniş bir alanı kapsayarak öğrencilerin farklı sanat formlarını öğrenmelerine olanak tanır. Böylece öğrenciler, hem iki boyutlu hem de üç boyutlu sanat disiplinleriyle ilgili temel bilgiler edinirler. Bu genişletilmiş müfredat, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini artırmayı ve sanatın çeşitli yönlerini keşfetmelerini teşvik etmeyi amaçlar. Görsel sanatlar dersi, aynı zamanda sanat tarihine dair bilgiler sunarak öğrencilerin sanatın evrimini anlamalarına yardımcı olur ve onların sanatsal ifadelerini zenginleştirir. Eğitim süreci boyunca, öğrenciler sanatla ilgili teorik bilgilerin yanı sıra pratik beceriler de kazanır ve kendi sanat projelerini geliştirme fırsatına sahip olurlar. Bu bütüncül yaklaşım, görsel sanatlar dersini sadece bir beceri öğretme aracı olmaktan çıkarıp, öğrencilerin sanata olan ilgilerini ve yeteneklerini geliştirebileceği bir alan haline getirir. Sonuç olarak, bu ders öğrencilerin estetik anlayışlarını derinleştirmeye ve sanatsal yaratımlarını teşvik etmeye yönelik önemli bir eğitim aracıdır.

Görsel Sanatlar dersi öğretim programları da incelendiğinde, ülkemizde sanat eğitime önem verildiği görülebilir. Ancak Buyurgan ve Buyurgan (2012) toplumumuzda bu derslere bakış açısı, ders saatleri, okullardaki malzeme durumu vb. açılardan değerlendirildiğinde, yeteri kadar önem verilmediğini ifade etmişlerdir. Ayrıca Aykut (2006), görsel sanatlar öğretiminde kullanılan yöntemlerin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor davranışların kazanılmasına yönelik biçimlendirildiğini söylemektedir.

1.4. Değer ve Değerler Eğitimi

1.4.1. Değer Nedir?

Değer kavramı üzerine bugüne kadar birçok araştırma ve felsefi düşünce ortaya konulmuş olmasına rağmen, bu kavramın kesin bir tanımı üzerinde uzlaşmaya varılamamıştır. Değer kavramının farklı disiplinler arasında kullanılması nedeniyle, bu kavrama ilişkin tek bir tanım oluşturmak güçtür. Bununla birlikte, Ulusoy ve Dilmaç (2016), değeri "Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği

karşılık, kıymet, yüksek ve yararlı nitelikler." olarak tanımlamışlardır. Türk Dil Kurumu (TDK) ise değeri, "Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerleri kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü." olarak tanımlamaktadır. Değer kavramı genel anlamı ile toplumun tutum, davranış, temel inançlar ilkesidir. Toplumun önemli bir yapısı olan değerler bireye bulunduğu ortamın yargılarına göre neyin doğru neyin yanlış olduğunu aktaran önemli bir kavramdır. Değerler toplumun birliğini sağlamada da önemli ölçüde rol oynamaktadır.

Doğduğu andan itibaren birey bulunduğu çevrenin doğru kabul ettiği ilkeleri öğrenmeye çalışmaktadır ve bu öğrenimi uygulamaya başladığı andan itibaren değer gerçekleştirme meydana gelmektedir. Değer gerçekleştirme "Bireyin, kendi duygu, inanç, onuruna sahip olmasını kapsar." (Akbaş, 2008, s. 12). Böylelikle birey bulunduğu toplumun değer yargılarını kavramaya başladığı andan itibaren doğru kabul edilen davranışları gerçekleştirmeye başlamaktadır. Kasapoğlu (2013) kısaca davranışın bireyin değerleri doğrultusunda şekillendiğini ifade eder. Bu bağlamda, bireyin sosyal çevresiyle olan etkileşimi ve bu etkileşim sürecinde benimsediği değerler, onun toplumsal uyumunu ve kişisel kimlik gelişimini önemli ölçüde şekillendirmektedir.

Değer kavramı öznel ve toplumdan topluma değişiklik göstermesinden dolayı tam bir tanımının yapılmamasının yanı sıra araştırmacılar da uzun bir süre incelemekten kaçınmışlardır. Ancak Ulusoy ve Dilmaç (2016), değerler için insanların duygu, düşünce ve davranış boyutlarıyla yakından ilgili olduğunu belirtir. "Değerleri uzun süre incelemekten kaçınan sosyologlar değerlerin, hiçbir sosyal gerçekliğe sahip olmadığını, bilimsel açıdan ele alınamayacaklarını, öznel ve ahlâkî kriterlerle incelenebileceklerini savunmuşlardır." (Özensel, 2003, s. 222). Ancak zamanla, değerlerin toplumsal yapıyı anlamada önemli bir işlevi olduğu görüşü ağırlık kazanmıştır. Bir toplumun değerleri o toplumun üstlendiği rolleri de ortaya koymaktadır. "Bu roller de her toplumda var olan tabakalaşma sistemi ile toplumsal yapıyı oluşturan toplumsal süreçlerle ilgilidir." (Özensel, 2003, s. 237). Dolayısıyla, değer kavramı, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde dinamik ve çok boyutlu bir olgu olarak, sosyolojik incelemelerin önemli bir konusu olmaya devam etmektedir.

Ulusoy ve Dilmaç'a (2016) göre bir toplumun, kültürün etkisi altında kalan davranışları, o kültürün değerlerini yansıtır. Sözü edilen davranışlar iletişim biçimi,

düşünce tarzları, iletişim tarzlarına kadar geniş bir alanı kaplamaktadır. Yani bir toplumun kültürel değerleri o toplumu etkilemekle kalmaz aynı zamanda şekillendirir.

1.4.2. Türkiye’de Değerlerin Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de değerler her zaman önemli bir rol oynamıştır. Osmanlıdan bugüne kadar Türkiye’de değer sistemi uzun bir süreçte şekillenmiştir. Bununla birlikte Cumhuriyetleşme hareketi ile değerler sisteminde önemli değişimler meydana gelmiştir. Bu dönemde laiklik, eşitlik, özgürlük gibi değerler ortaya çıkarken geleneksel değerler ise yeniden yorumlanmaya başlanmıştır. Özellikle Atatürk’ün gerçekleştirdiği kadın-erkek eşitliği, eğitim hakkı gibi değişikliklerle geleneksel değer yargılarında ciddi farklılaşmalar meydana gelmeye başladığı ifade edilebilir.

1.4.3. Değer Eğitiminin Oluşumu

Eğitim, toplumsal yapıların ve bireylerin gelişiminde temel rol oynayan bir süreçtir. Bu bağlamda, eğitim şu şekilde tanımlanabilir “Bir toplumun veya bireyin sahip olduğu kültürü, bilgiyi, inancı, beceriyi, değerleri, sanatı ve benzerlikleri kendisinden sonra gelenlere aktarma sürecidir.” (Ulusoy & Dilmaç, 2016, s. 2). Bu bağlamda değerler eğitimi ise bireyin değerlerini yeni nesillere aktarma süreci olarak görülebilir. Değerler eğitimi ilk olarak 1920’li yıllarda Amerika’da yapılan çalışmalara dayanmaktadır (Elbir & Bağcı, 2013, s. 1323). Yine Ulusoy ve Dilmaç (2016) değerler eğitiminin değer transferinin sağlanması için güçlenme yollarını aradığını ve bu transferin okullardaki müfredat ve ahlaki ortamı ile ilgili olduğunu belirtmişlerdir. Değerler eğitimi sözü edilen değerlerin benimsenmesinde ve günlük yaşamlarında kullanılması için verilen eğitimidir. Bu eğitim formal veya informal olarak da verilmektedir. Dolayısıyla, değerler eğitimi hem bireylerin hem de toplumların kültürel ve ahlaki devamlılığını destekleyen önemli bir süreçtir.

Kirschenbaum (1977)’a göre, değer eğitiminde dört ana hareket ortaya çıkmıştır: Değer gerçekleştirme, karakter eğitimi, vatandaşlık eğitimi ve ahlak eğitimi. Bu hareketler, 1900’lerin başından itibaren ahlak eğitiminin amaç ve yöntemleri konusunda yapılan çalışmalarla daha da şekillenmiştir. Bu dönemin öncesinde ise okullarda öğrencinin akademik başarısını artırmak ve vatandaşlık bilincini geliştirmek amacıyla ahlak eğitimi verilmiştir.

Değer eğitimi, bireylerin hem kişisel hem de toplumsal düzeyde gelişimini destekleyen önemli bir eğitim alanıdır. “Değer eğitimi, insana özgü olanakları, insanı insan yapan ve diğer canlılardan ayıran olanakları başka bir deyişle insana özgü bütün etkinlikleri insansal etkinlikler olarak amaçlarına uygun tarzda gerçekleştirebilecek duruma gelmelerine yardımcı olmaktadır.” (Ulusoy & Dilmaç, 2016, s. 8). Bu yaklaşım, bireylerin ahlaki ve insani değerlerle donanarak toplumsal yaşama aktif ve olumlu bir şekilde katkıda bulunmalarını sağlar.

Aile içindeki ilk öğrenme süreçleri, bireylerin karakterinin şekillenmesinde ve toplumsal normlara uyum sağlamasında temel bir rol oynar. Ulusoy ve Dilmaç’a (2016) göre aile değerler eğitiminin başladığı ilk yer olarak kabul edilir. Bu bağlamda, aile içindeki değerler eğitimi, çocuklara dürüstlük, empati, sorumluluk gibi temel değerlerin kazandırılmasını hedefler ve bu değerlerin günlük yaşamda nasıl uygulanacağını öğretir. Dolayısıyla, ailenin sunduğu bu erken dönem eğitimi, bireylerin toplum içindeki davranışlarını ve sosyal ilişkilerini derinden etkileyen bir yapı taşı oluşturur.

Aile ile başlayan değerler eğitimi çocuğun ileriki yaşlarında okul aracılığı ile devam etmektedir. Böylelikle değer eğitimi, eğitimdeki değerler transferini güçlendirme yolları arar. Bu transfer ise okul müfredatı ve ahlaki atmosferle ilgilidir. (Ulusoy & Dilmaç, 2016, s. 55). Bu bağlamda Değer eğitiminin gelişimi aile ile devam etmekle birlikte çocuğun gelişimsel dönemlerine bağlı olarak okul ve çevre dahilinde formel ve informal olarak devam etmektedir.

Değerler eğitimi, bireylerin toplumsal hayata uyum sağlamalarını ve ahlaki birer vatandaş olarak yetişmelerini hedefleyen önemli bir eğitim sürecidir. Değerler eğitiminin önemsenmesi ve etkili bir şekilde verilmesi nitelikli nesiller yetişmesi için önem teşkil etmektedir.

1.4.4. Türkiye’de Değerler Eğitimi

Osmanlı eğitim kurumları her anlamda İslam ahlakına sahip bir eğitim sistemi benimsediği için ahlakla ilgili bir ders verilmemiştir (Şimşek, 2018, s. 64). Bu nedenle Osmanlı döneminde değerler din etkisi altında gelişmiştir.

Türkiye’de ise değerler yine eğitim ile Cumhuriyet’in kuruluşuyla beraber modernleşme ve ulus inşası sürecinin bir parçası olarak şekillenmiştir. Osmanlı’dan

devralınan eğitim sistemi cumhuriyet ile yapı ve amaçları devam ettirilir. Bunun temel sebebini ise Şimşek (2018), Türkiye'nin savaştan yeni çıkmış olması olarak belirtir.

Değerler eğitimi, etik ve ahlaki gelişim kuramları çerçevesinde bulunulan topluma göre şekillenmektedir. Özellikle John Dewey, Jean Piaget ve Lawrence Kohlberg'in kuramları, değerler eğitiminin felsefi ve psikolojik temellerini oluşturur. Dewey, eğitimin demokratik toplumların sürdürülebilirliği için vazgeçilmez olduğunu vurgularken; Altan (2016) Piaget ve Kohlberg'in bireylerin ahlaki gelişim süreçlerinin, değerler eğitimi yoluyla desteklenmesi gerektiğini savunmaktadır. Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra hazırlanan tüm eğitim programlarında değerlerin izleri görülmektedir (Zerenüz, 2024, s. 37).

Kafadar (2019) tarafından Cumhuriyet döneminde vurgulanan değerler şu şekildedir:

Cumhuriyet döneminde yayınlanmış sosyal bilgiler, tarih ve coğrafya derslerinde ortak olarak duyarlılık, vatanseverlik, bağımsızlık, estetik değerleri vurgulanmaktadır. Medeni bilgiler, yurt/yuttaşlık bilgisi, vatandaşlık derslerinde ise; aile birliğine önem verme, duyarlılık, sorumluluk, saygı, sevgi, temizlik, sağlıklı olmaya önem verme, dayanışma, yardımlaşma, çalışkanlık vurgulanan değerlerdir (s. 31).

1923'te Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte, değer ve değerler eğitimi bu çerçevede gelişim göstermeye başlamıştır.

Türkiye'de değerler eğitimi, formal ve informal eğitim ortamlarında farklı yöntemlerle uygulanmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) programlarında değerler eğitime eğitimin her kademesinde yer vermiştir. Keskin ve Yazar (2018) değer, ahlak ve karakter eğitimi kavramlarının Milli Eğitim Şuralarında çeşitli düzeylerde ele alınmış, bu yönde raporlar hazırlanmış ve kararlar alınmış olduğunu ifade etmiştir. Keskin Y. (2008) ise bu durumun cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren değerler eğitime önem verildiği anlamına geldiğini belirtmiştir.

2010 yılında MEB tarafından başlatılan "Değerler Eğitimi Projesi", öğrencilerin toplumsal değerler konusunda bilinçlendirilmesini ve bu değerlerin günlük yaşantıya aktarılmasını hedeflemiştir. Proje kapsamında, öğrencilere sevgi, saygı, dürüstlük,

sorumluluk, hoşgörü gibi değerler kazandırılmaya çalışılmış; çeşitli etkinlikler, yarışmalar ve eğitim materyalleri geliştirilmiştir.

Eğitimde Geleceğe Bakış Raporunda (2023) öğretim programların amaçlarına ve yer alan değerlere şu şekilde değinmiştir:

Öğretim programları, öğrencilere her türlü bilgi, beceri, değer ve tutumun bir davranış olarak ortaya çıkmasının yanında öğrencilerin kendilerine ve topluma hizmet edebilecek bireyler hâline gelmesini amaçlar. Bu kapsamda, öğretim programlarımızda “Değerlerimiz” başlığı altında; “kök değerler” olarak kabul edilen adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik değerlerine yer verilmektedir. (s. 20).

Eğitimde Geleceğe Bakış Raporu’na (2023) göre değer eğitimi tüm eğitim sisteminin nihai amacı olarak bireysel gelişimden toplumsal gelişime, toplumsal gelişimden bireysel gelişime karşılıklı etkileşim içinde süreklilik sağlayan bir yapı sunmaktadır.

Türkiye eğitim tarihinde değerler eğitiminin yerini genel olarak değerlendirdiğimiz zaman Türkler Müslüman olmadan önce, ilk Müslüman Türk devletleri, Osmanlı ve Cumhuriyet Döneminden şimdiye kadar değerler öğretiminin önemli tutulduğunu söyleyebiliriz (Kafadar, 2019, s. 32).

1.4.5. Görsel Sanatlar Öğretim Programında Değerler Eğitimi

Görsel Sanatlar eğitimi, öğrencilerin estetik duyarlılıklarını, yaratıcı düşünme becerilerini ve sanatsal ifadelerini geliştirmelerine yardımcı olurken aynı zamanda değerler eğitimi açısından da önemli fırsatlar sunar.

Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından hazırlanan 2018 Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin sanatsal becerilerinin yanı sıra etik ve estetik değerler geliştirmelerini amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda öğrencilere kök değerleri dolaylı ve doğrudan yollarla aktarmak amaçlanmıştır. Söz konusu değerlerin soyut kavramlar olması öğretim açısından zorluk göstermektedir. Genç (2018) Görsel Sanatlar dersi ile soyut bir kavram olan değer somutlaştırılmasını kolaylaştırmakta ve bu bağlamda önemli rol oynadığını vurgulamıştır. Söz konusu değerler görsel sanatlar ile sanat etkinlikleri ile somutlaştırılmakta ve öğrenci için kalıcılığı sağlamaktadır. Dilmaç ve Topuz’a (2024) göre sosyal beceriler ve değerler eğitimi arasında güçlü bir ilişki

vardır. Sanat etkinlikleri ile gelişen sosyal beceriler değerlerin kazandırılmasında önemli bir şekilde etkilemektedir (Çirak, 2021, s. 43). Değer kazandırılmasında görsel sanatların sunduğu somut deneyimler, öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmanın yanı sıra etik ve estetik anlayışlarını geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Böylece Görsel Sanatlar dersi sadece sanatsal ifade aracı olmaktan çıkıp geniş alanlara hitap etmektedir.

Eğitim sistemleri, sadece akademik bilgi değil bununla beraber karakter gelişimini de destekleyici bir temel oluşturmalıdır. Toplumsal değerlerin geleceğe taşınması, bireylerin bu değerleri içselleştirmesiyle mümkün olur. “Bir toplumun varlığını sürdürmesi, toplumsal değerlerini özümsemiş bireyler sayesinde gerçekleşecektir. Bu sebeple eğitim programımız öğrencilerin akademik başarısının yanında ahlak ve karakter gelişimini destekleyici değerler eğitime de özellikle yer vermiştir.” (Yurdakul, 2020, s. 17). Sonuç olarak, sanat eğitimi ile öğrencilerin hem estetik hem de etik değerler açısından gelişimlerine katkıda bulunmaktadır.

1.4.6. Yardımseverlik Değeri

TDK yardım kavramını “Kendi gücünü ve imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanma; iane, muavenet.” olarak tanımlamaktadır. Yardımseverlik ise yardım etme isteği olarak tanımlanmaktadır. Yardımseverlik değeri ile ilgili Aktepe (2010), dayanışma ve bağlılığın sonucu olarak toplumda görülen davranışların bütünü olduğunu belirtmiştir.

Yardımseverlik değerinin bireylerde ve topluluklarda sürdürülebilir bir şekilde geliştirilmesi büyük ölçüde eğitim yoluyla mümkündür. Eğitim kurumları, öğrencilerin yardımseverlik değerini benimsemeleri ve içselleştirmelerini sağlamak için ideal ortamlardır.

Yardımseverlik, toplumun en önemli değerlerinden biri olmanın yanı sıra yapılan sosyometrik araştırmalarda, arkadaşları tarafından en çok sevilen çocukların arkadaşlarının isteklerini karşılayan, yardım eden ve kendine güvenen çocuklar olduğu görülmüştür (Aktepe, 2010, s. 66). Bu durum, yardımseverlik ve paylaşma gibi sosyal becerilerin, bireylerin toplum içindeki kabul görme düzeylerini artırdığını göstermektedir. Yardımsever davranışlar, bireyler arasında güven ve bağlılık duygularını güçlendirmekte, sosyal bağların kuvvetlenmesine katkıda sunmaktadır. Akgül (2020) okul ve toplum aracılığı ile kazandırılan bu değer ile kendini farkında olan nitelikli bireyler yetişeceğini ifade etmiştir. Özellikle erken yaşlarda bu değerlerin çocuklara

kazandırılması, gelecek için önem arz etmektedir. Sonuç olarak, yardımseverlik gibi değerlerin bireysel etkilerinin yanı sıra toplumsal etkileri çok önemlidir.

Aktepe (2010), yardımseverlik kavramını 7 alt boyutla sınıflamıştır. Bunlar fedakarlık, merhamet, sosyal sorumluluk, işbirliği, paylaşmak, gönüllülük ve cömertliktir.

1.4.6.1. Fedakarlık

Fedakarlık kavramı Cambridge sözlüğünde “Başka birine yardım etmek için sizin için değerli olan bir şeyden vazgeçmek.” olarak tanımlanmıştır (Cambridge Dictionary, 2024). TDK sözlüğünde ise “Özverili” olarak tanımlanmıştır.

Fedakar insan, kendi çıkarlarından vazgeçerek karşısındaki kişinin çıkarlarını gözetmektedir. Aktepe (2010) ise fedakarlığın kişinin kendi arzularından, isteklerinden feragat etmek olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda insani bir davranış olan fedakarlığın, kişinin kendi istek ve arzularından vazgeçerek, toplum ve karşısındakinin yararına yapılan davranış olarak tanımlanabilir.

1.4.6.2. Merhamet

Merhamet kavramı Cambridge sözlüğünde “Genellikle otorite sahibi olduğunuz birini affetmenizi sağlayan nezaket” olarak tanımlanmaktadır. TDK sözlüğünde ise “Bir kimsenin veya bir başka canlının karşılaştığı kötü durumdan dolayı duyulan üzüntü, acıma” olarak tanımlanmaktadır. Verilen her iki kavramda da yaşanan duruma duyarlılık gösterilmesi ortak noktadır. Nas ve Sak (2020) ise merhametin acıyı anlamaya yönelik bir tutum olduğunu ifade etmektedirler. Schopenhauer’e göre “Hayat akıl dışıdır ve felsefe insanı tatmin etmez, insanı insan ve insancıl yapan yegane duygu merhamettir.” (Akın Ş. , 2018, s. 128). Sonuç olarak merhamet kavramı bireylerin insani yönünü ortaya koyarken empati duygusunu da geliştiren bir erdemdir.

1.4.6.3. Sosyal Sorumluluk

Sosyal sorumluluk kavramı Cambridge sözlüğünde “topluma veya çevreye zarar vermeyecek şekilde mal ve hizmet üretme uygulaması” olarak tanımlanmaktadır. Aktepe (2010) ise “Toplumun ahlaki ve etik değerlere uygun şekilde davranma yükümlülüğü ile; toplumun sosyal yaşamda refahını arttırmaya yönelik bir anlayışı ifade etmek.” olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlar çerçevesinde, sosyal sorumluluk kavramının hem bireylerin

hem de toplum ve çevreye olumlu etkilerinin olduğu söylenebilir. Her iki tanım da sosyal sorumluluğun, hem çevresel hem de toplumsal huzuru artırma amacı bulunduğunu ifade etmektedir.

1.4.6.4. İş Birliği

İş birliği kavramı Cambridge sözlüğünde “Aynı şeyi yaratmak veya başarmak için iki veya daha fazla kişinin birlikte çalışması durumu.” olarak tanımlanmıştır. TDK sözlüğünde ise “Amaç ve çıkarları bir olanların oluşturdukları çalışma ortaklığı; teşrikimesai” ve “Bir işin birden çok kişi tarafından yapılması için oluşturulan birliktelik.” olmak üzere iki tanımı yapılmaktadır. Bu tanımlar doğrultusunda, iş birliği kavramının, ortak bir hedefe ulaşmak için birden fazla kişi veya kuruluşun ortaklaşa çaba göstermesi anlamına geldiği söylenebilir. Her iki tanımdan da yola çıkarak iş birliğinin, ortak hedeflere ulaşmak toplu hareket etme çabası olduğu söylenebilir.

1.4.6.5. Paylaşmak

Cambridge sözlüğünde paylaşmak “Bir şeye başkasıyla aynı anda sahip olmak veya onu kullanma”, “yiyecek , para , mal vb.'yi bölüştürmek ve bir kısmını başkasına vermek.” olarak tanımlanmıştır. TDK sözlüğünde ise paylaşmak kavramının 3 farklı anlamı bulunmaktadır; “İki veya daha çok kimse bir şeyi kendi aralarında belirli oranda dağıtmak; bölüşmek, üleşmek”, “Bilgiyi, yazıyı veya görsel malzemeyi iletişim araçlarının herhangi biriyle dağıtmak.” ve “Sevinç, üzüntü, sır, düşünce vb. için ortak olmak, aynı biçimde düşünmek veya duymak”. Alpogu’ya (2015) göre ise sosyal ve insani bir erdemdir. Bu tanımlar doğrultusunda, paylaşmak kavramının, çeşitli bağlamlarda farklı anlamlar taşıdığını söyleyebiliriz. Genel anlamda paylaşmak, hem fiziksel hem de duygusal anlamda başkalarıyla bağlantı kurmanın önemli bir yolu olarak değerlendirilebilir.

1.4.6.6. Gönüllülük

Cambridge sözlüğünde gönüllülük; “özellikle başkalarına yardım etmek gibi bir şeyi gönüllü olarak ve zorlanmadan veya para almadan yapan kişi” olarak tanımlanmaktadır. TDK sözlüğünde ise “Gönüllü ve karşılıksız iş yapma; hasbilik.” olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlar çerçevesinde, gönüllülük kavramının, hiçbir karşılık beklemeden kişinin başkalarına yardım etme isteği olduğu söylenebilir. Her iki

tanımda da gönüllülüğün ortak paydası olarak başkalarına fayda sağlama isteği olduğuna değinilmiştir.

1.4.6.7. Cömertlik

Cömert kavramı Cambridge sözlüğünde “para , yardım , nezaket vb. vermeye istekli , özellikle normalden veya beklenenden daha fazlasını yapmaya istekli” olarak tanımlanmaktadır. TDK sözlüğünde ise “Para ve malını esirgmeden veren; açık elli, ahi (I), eli açık, selek, alicenap, kerem, kerim, semih, bonkör” anlamına gelmektedir. Bu tanımlar doğrultusunda, cömertlik kavramının, maddi manevi yardım sunma konusunda istekli olma ve bunun normalin ötesinde olma durumu olduğu söylenebilir. Her iki tanımda cömertliğin, kişinin başkalarına karşı yardım amaçlı bir tutum sergilemesi sonucuna çıkmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Benzer Araştırmalar

Araştırmanın literatür taramasına bakıldığında farklı alanlarda değerler ve değerler eğitimi üzerine birçok çalışma ile karşılaşmaktayız. (Sönmez & Akıncan, 2013), (Aktepe & Yalçınkaya, 2016), (Tulunay Ateş, 2017) (Aslan, 2017), (Sönmez & Kum, 2017), (Pilatin, 2018), (Akdoğan, 2019), (Taşkesen & Öztürk, 2019), (Yaşartürk, 2019), (Çelik Z. E., 2020), (Çirak, 2021), (Öztürk, 2021), (Balçık & Taşkesen, 2022), (Gökalp, 2022), (Cemiloğlu & Taşkesen, 2023).

Sönmez & Akıncan (2013) "Yardımseverlik ile İlgili Ortaokul Öğrencilerinin 'Yardımseverlik' Değeri ile İlgili Metafor Algıları" başlıklı çalışmada, öğrencilerin "yardımseverlik" kavramını kendi perspektiflerinden nasıl ifade ettiklerini metaforlar aracılığıyla ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırma, öğrencilerin yardımseverlik değerine ilişkin metaforlarını olgubilim yöntemi ile incelemiştir. Çalışmanın örneklem grubu, 2012-2013 eğitim öğretim yılında Aksaray ilinde bulunan bir ortaokulda öğrenim gören 5., 6. ve 7. sınıf öğrencilerinden oluşan toplam 179 kişiden oluşmaktadır. Veri toplama sürecinde, öğrencilerin yardımseverlik kavramını metaforlarla ifade etmelerini sağlamak amacıyla boşluk doldurma şeklinde tek soruluk bir form kullanılmıştır. Elde edilen veriler, öğrencilerin belirledikleri metaforlar arasındaki benzerlikler dikkate alınarak içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda, metaforlar beş ana kategoriye ayrılmış ve bu kategoriler detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonuçları, öğrencilerin gelişimsel süreçlerine uygun metaforlar belirlediklerini ve yardımseverlik değerini önemsediklerini ortaya koymuştur. Bu sonuç, öğrencilerin kavramı kişisel ve gelişimsel bağlamda nasıl algıladıklarına dair önemli bilgiler sunmaktadır.

Aktepe ve Yalçinkaya'nın (2016) "Okul Ortamında Değerler Eğitiminin Öğrenci Görüşlerine Göre Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı çalışması, değerler eğitimi konusundaki öğrenci görüşlerinin belirlenmesi ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırma, betimsel araştırma modeli ile tasarlanmıştır. Çalışmanın örneklem grubu, Nevşehir ilinde bulunan beş ilkokulda öğrenim gören toplam 187 öğrenci ile oluşturulmuştur. Veri toplama aşamasında "Okul Ortamında Değerler Eğitimi Konusunda Öğrenci Görüşlerini Belirleme" anketi kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi, SPSS 16.0 yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiş ve bağımsız t-testi ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Araştırma sonuçları, okul ortamındaki değerler eğitimine ilişkin değişkenler açısından bazı anlamlı farklılıklar ortaya koymuştur. Cinsiyet değişkeni bakımından kız öğrenciler lehine, sınıf düzeyi değişkeni açısından ise 3. sınıf öğrencileri lehine anlamlı farklar bulunmuştur. Ayrıca, annenin çalışma durumu değişkeninde, çalışmayan annelere sahip öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Tulunay Ateş'in (2017) "Türkiye'de Değerler Eğitimi Uygulamalarının Öğrencilere Kazandırılması İstenen Olumlu Özellikler Üzerindeki Etkisi" başlıklı makalesi, Türkiye'deki değerler eğitimi uygulamalarının genel değerlendirilmesini yapmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmada, meta analiz yöntemi kullanılarak değerler eğitiminin etkileri üzerine bir inceleme gerçekleştirilmiştir. Veriler, yalnızca Türkiye'de yapılmış tezlerle sınırlı tutulmuştur. Meta analiz sürecinde, elde edilen veriler birleştirilmiş ve etki büyüklüğü değerleri "Hedges g" istatistiği kullanılarak hesaplanmıştır. Analizler sonucunda, Türkiye'de uygulanan değerler eğitimi programlarının genel olarak güzel sonuçlar sağladığı ve bu programların öğrencilere kazandırılmak istenen olumlu özellikler üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etki yarattığı belirlenmiştir. Bu etkinin, lise ve ortaokul seviyelerinde yüksek, ilkokul seviyesinde ise orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Aslan (2017) tarafından gerçekleştirilen "İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Hoşgörü Eğilimleri ile Yardımseverlik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı çalışmada, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin yardımseverlik tutumları ve hoşgörü eğilimleri farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma, betimsel tarama modelini kullanarak desenlenmiştir. Çalışmanın örnekleme, amaçlı örneklem yöntemlerinden uygun örneklem yöntemi ile belirlenen 265 dördüncü sınıf öğrencisinden oluşmaktadır.

Veri toplama araçları olarak "Hoşgörü Eğilim Ölçeği" ve "Yardımseverlik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi betimsel istatistikler ve çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları, öğrencilerin hoşgörü eğilimleri ölçeğine tamamen uygun düzeyde, yardımseverlik tutum ölçeğine ise tamamen katılıyorum düzeyinde görüş bildirdiklerini ortaya koymuştur. Hoşgörü eğilim puanlarının cinsiyet ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği, ancak anne eğitim durumu ve sosyo-ekonomik düzey açısından anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Benzer şekilde, yardımseverlik tutum puanlarının cinsiyet, anne eğitim durumu ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği, ancak sosyo-ekonomik düzey açısından anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sönmez ve Kum (2017) “İlkokul Öğrencilerinin ‘Yardımlaşma’ Değer Algılarının Çizimlerle Belirlenmesi” adlı çalışmalarında ilkokul öğrencilerinin yardımlaşma değerini nasıl algıladıkları ve çizimlerine nasıl yansıttıklarını ortaya koymak amaçlanmaktadır. Araştırma, olgubilim yöntemi ile desenlenmiştir. Çalışma grubu 4.sınıfta öğrenim gören 18 öğrenciden oluşmaktadır. Veriler görüşme formu ve öğrencilere resim çizmeleri için yöneltilen “Yardımlaşmayı nasıl resmedersiniz?” sorusu ile toplanmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi ve betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda ise öğrenciler yardımseverliğin tanımını bilimsel açıdan açıkladıkları görülmüştür. Öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar doğrultusunda yardımseverlik ile ilgili olumlu tutum sergiledikleri ortaya çıkmaktadır. Çizdikleri resimlerinde ise genellikle aile bireyleri, el ele iki el, hayvan ve engellilere yardım gibi çizimler yer almıştır.

Pilatin (2018) “Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi 8. Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Değerlerin Göstergebilimsel Analizi” adlı makalesinde 8. Sınıf din kültürü ve ahlak bilgisi öğrenim programında yer alan değerlerin ders kitabında nasıl yer aldığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu araştırma doküman analizi yöntemine göre desenlenmiştir. Verilerin toplanmasında göstergebilimsel çözümlemelerde kullanılan semiotik üçgeni kullanılmıştır. İnceleme sonucunda görsel kaynakların sınırlı olduğunu ve bazı görsel kaynaklarda ise işaret ve sembollerin söz konusu değerleri tam olarak yansıtmadığı görülmüştür. Değer eğitimi için kullanılan sembol ve işaretlerin birçoğunun ayet, Allah’ın emri ve hadislerden oluşması sembollerin etkililiğini göstermiştir.

Akdoğan (2019) “İlkokul Görsel Sanatlar Dersinde Değerler Eğitiminin Öğrenci Çalışmalarına Yansıması Üzerine Durum Çalışması” adlı tezinde değerler eğitiminin görsel sanatlar dersine yansıması ve bu doğrultuda öğretmenlerin değerler ile ilgili algılarını belirleyip değerler eğitiminin öğrencilere olan katkısını araştırılmasını amaçlanmıştır. Bu araştırma nitel yöntemle desenlenmiş bir durum çalışmasıdır. Çalışmanın örneklemini özel bir okulun 2, 3 ve 4. sınıf olmak üzere toplam 157 öğrenci ile 13 öğretmenden oluşmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış olup veri kaynağı ilkokul sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden oluşmaktadır. Elde edilen bulgular içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre okulda verilen değerler eğitiminin öğrenciler için oldukça önemli olduğuna bunun yanı sıra bu eğitimin ailede başladığı, çevre ve okul ile pekiştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda ise öğretmenin sadece ders içerisinde değil her an değerleri benimseyen iyi bir rol model olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Taşkesen & Öztürk’ün (2019) "Değerler Eğitimi Çerçevesinde Empati Değerinin 5. Sınıf Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Uygulama Etkinliklerinin Motivasyon Etkisinin İncelenmesi" başlıklı makalesi, değerler eğitimi kapsamında empati değerini ele alarak 5. sınıf öğrencilerinin empati düzeylerinin belirlenmesini ve bu düzeylerin yaratıcılık boyutunda empatik yansıtma ile olan ilişkisini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın çalışma grubu, 2018-2019 eğitim öğretim yılında basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen, 10-11 yaş aralığında 31 ortaokul öğrencisinden (14 kız ve 17 erkek) oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak “Ka-Si Empati Ölçeği”, “Resim Değerlendirme Formu” ve “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılmıştır. Araştırma verileri, karma yöntem kullanılarak hem nicel hem de nitel olarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin empati düzeylerinin ve yaratıcılık düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiş ancak öğrencilerin çizimleri ile empati düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Çizimlerde empati ve yaratıcılık düzeylerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçları anlamlı bir fark ortaya koymamıştır. Nitel veri analizinde ise, öğrencilerin empati değeri ile ilgili çalışmaları sırasında ortaya koydukları olumlu ve olumsuz görüşler değerlendirilmiş ve bu durumların motivasyonlarına etkisi incelenmiştir. Nitel veriler, öğrencilerin çalışma sürecinde kendilerini mutlu hissettiklerini ifade etmelerinin yanı

sıra, ders saatlerinin arttırılmasının daha verimli sonuçlar elde edilmesini sağlayabileceği yönündeki görüşleri ortaya koymuştur.

Yaşartürk'ün (2019) “İlkokul Öğrencilerinin Adalet, Dürüst Olma, Sorumluluk Ve Yardımseverlik Değerlerine Yönelik Yargılarının Kohlberg'in Ahlaki Gelişim Kuramına Göre İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde ilkokul öğrencilerinin değer yargılarının ve ahlaki gelişim düzeylerinin okul, cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlere göre öğrenci görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma ve yorumlayıcı fenomenoloji yöntemleri ile desenlenmiştir. Çalışma grubu amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi ile seçilen iki farklı okuldan 1. ve 3. sınıf olmak üzere toplam 166 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın nitel verileri yazar tarafından hazırlanarak yüz yüze görüşme ile toplanırken nicel verileri nitel toplanan ikilemler karşısında verdikleri yargıların nedenlerinin sayısal değerlere dönüştürülmesiyle elde edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre okulların sosyo-kültürel farklılıklarının, öğrencilerin ahlaki gelişim düzeylerini ve değer yargılarını etkilediğini göstermektedir. Araştırma kapsamındaki değerlerin ilkokul programlarında yer alması ve tüm okullarda uygulanmasına rağmen okul temelinde değerlerde değişikliklerin meydana gelmesi okulun bulunduğu sosyal çevre, aile ve sosyo-duygusal ilişkili olduğu düşünülmüştür. Bu neticede değerler, yaşam boyu kişinin yaşadığı çevre, aile, gelenek, görenek deneyim, din, eğitim ve medya gibi birçok faktörün etkisinde kazanıldığına işaret etmektedir. Değerin yaşantı yolu ile kazanıldığı sonucuna varılmıştır.

Çelik (2020) “Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Ve Uygulamalarına Yönelik Görüşleri” adlı yüksek lisans tezinde okullarda uygulanan değerler eğitiminin ortaokul ve liselerde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin değerler eğitimi ve uygulamalarına ilişkin görüşlerini alarak görsel sanatlar öğretmenlerinin değerler eğitimine verdikleri önemi ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması ile desenlenmiştir. Çalışma grubu amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi ile seçilen 2018-2019 yılında MEB'e bağlı okullarda görev yapan 32 görsel sanatlar öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Katılımcıların yarısı değer eğitimi uygulamaları ile ilgili olumlu görüş bildirdikleri ve katılımcılar tarafından

en çok tercih edilen anlatım yöntemi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların tamamına yakınının değerleri gözlem yoluyla ölçtükleri ve katılımcıların çoğunun çevre ile iş birliğini sık sık kullandığı, etkili bir değerler eğitimiyle toplumsal problemlerin önlenebileceğini ve bunun ilk önce ailede başlaması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Katılımcıların değerler eğitimine yönelik karşılaştıkları sorunlar; öğrenci ile ilgili sorunlar, öğrenme-öğretme süreci ile ilgili sorunlar, aile ile ilgili sorunlar, çevre ile ilgili sorunlar olarak çeşitli bilgilerin ifade edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çirak (2021)'in "Örnek Olay Yönteminin 4. sınıf Öğrencilerinin Yardımseverlik Değerine Yönelik Tutumları Üzerine Etkisi" adlı yüksek lisans tezinde 4. sınıf öğrencilerinin değerlerine yönelik tutumları üzerine etkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın nicel bölümünde ön test- son test uygulanırken nitel bölümünde olgu bilimine göre desenlenmiştir. Çalışma grubu kolay ulaşılabilir örneklem yöntemlerinden amaçlı örneklem yöntemi ile seçilen bir köy okulunda 4.sınıfta öğrenim gören 11 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın nicel verileri "Yardımseverlik Tutum Ölçeği" ve araştırmacı tarafından geliştirilen "Öğrenci Bilgi Formu" ile toplanmıştır. Nitel veriler ise öğrenci görüşme formu ve öğrenci çalışma kağıtları ile toplanmıştır. Nicel verilerin analizinde aritmetik ortalama, frekans, bağımsız t testi ve Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Nitel bölümünden Öğrenci Görüşme Formu ile öğrenci çalışma ve değerlendirme kağıtlarından elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analiziyle yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda örnek olayın öğrencileri olumlu etkilediği tespit edilirken örnek olayın değer eğitimi somutlaştırdığı görülmüştür. Öğrencilerin "Yardımseverlik Tutum Ölçeği" puanlarında son test lehinde anlamlı bir fark görülmüştür.

Öztürk (2021) "Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersinde Değerler Eğitimine İlişkin Öğretmen Tutumları: Bir Karma Yöntem Araştırması" adlı yüksek lisans tezinde görsel sanatlar öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik tutum ve görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma karma yöntem desenlerinden iç içe geçmiş desen kullanılmıştır. Çalışma grubu yüz yüze görüşme fırsatı sağlayarak ulaşılan 100 öğretmenden oluşurken nitel kısmı için amaçlı örneklem yöntemlerinden rastgele örneklem yöntemi ile seçilen 20 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu, Değerler Eğitimi Tutum Ölçeği ve araştırmacı tarafından geliştirilen " Kişisel Bilgi Formu" ile toplanmıştır. Araştırmanın nicel verileri SPSS 26.0 ile analiz edilirken nitel

verileri betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular neticesinde cinsiyet, medeni durum, okul türü, mezuniyet gibi değişkenlerin bir etkisi olmadığı ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin değerler eğitime yönelik tutumlarında kıdemlerinin etkisi olduğu ve farkın hangi gruplar arasında kaynaklandığını belirlemeye yönelik yapılan Scheffe testi sonucunda; 21 yıl ve üzeri öğretmenlerin puanlarının diğer kıdemdekilere göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin değerler eğitime yönelik tutumları üzerinde öğretmenlerin değerler eğitimi faaliyetlerine gönüllü katılıp katılmama durumu değişkende etkisinin olduğu ve katılanların puanlarının daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Değerler eğitimi uygulamalarının görsel sanatlar dersinde duyuşsal açıdan desteklendiği ve branş bazında kalıcılığı arttırdığı görülmüştür. Aynı zamanda değerler eğitiminin okul-aile işbirliği içerisinde yönetildiği; değerler eğitiminin dersin işlenişine göre programa dahil edildiği; MEB'in görsel sanatlar programında değerler eğitime yeteri kadar yer verildiği; kazanımların gözlem yoluyla ölçüldüğü ve değerler eğitiminin temel olarak ailede verilmesinin ve okulda da değerler eğitim sürecine ağırlık verilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Balçık ve Taşkesen'in (2022) "Ortaokul Öğrencilerinin Sevgi Kavramını Algılamalarına İlişkin Göstergebilimsel Yaklaşım" adlı makalesinde öğrencilerin sevgi değerine ilişkin metaforlarının belirlenip sanatsal çalışmalarına nasıl yansıdığının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sanat temelli nitel bir çalışmadır. Çalışma grubu 2021-2022 eğitim öğretim yılında orta ölçekli bir ortaokulda ölçüt örneklem yöntemi ile seçilen 10-11 yaşlarında 34 (16 kız / 18 erkek) öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri boşluk doldurmayı gerektiren ve sevgi kavramına ilişkin zihinlerinde çağrıştırdığı imge/anlam üzerine çizdikleri resimleri olarak nitel veri toplama yöntemleri ile toplanmıştır. Araştırmanın nitel verileri içerik analizi ile çözümlenirken öğrencilerden elde edilen resimlerin analizi göstergebilimsel çözümleme ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler 4 kategoriye ayrılmıştır. Öğrencilerin sevgi kavramına ilişkin en çok kullandıkları metaforların başında ise aile, insan sevgisi, mutluluk, saygı ve dünya gibi kavramların geldiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin resimlerinde 3 gösterge türünü de kullandıkları ve sevgiyi ifade etmek için daha çok kalp ve insan figürü gibi imgeleri kullandıkları görülmüştür. Öğrencilerin yazdıkları ve çizdikleri sevgi kavramına bakıldığında ise elde edilen verilerin örtüştüğü sonucuna varılmıştır.

Gökalp'in (2022) "Ortaokul Öğrencilerinin Yardımseverlik Değerinin İncelenmesi" adlı makalesinde ortaokul öğrencilerinin yardımseverlik değerlerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma tarama yöntemi ile desenlenmiştir. Çalışma grubu 2021-2022 eğitim öğretim yılında basit seçkisiz örneklem yöntemi ile belirlenen 1000 ortaokul öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri İnal ve Gökalp (2021) tarafından geliştirilen "Yardımseverlik Ölçeği" ve kişisel bilgi formu ile toplanmıştır. Araştırma verileri betimsel istatistikler, bağımsız gruplar için t-Testi ve tek yönlü varyans analizi ile çözümlenmiştir. Gruplar arası tespit edilen anlamlı farklılıkların hangi gruplar lehine olduğunun bilinmesi için Tukey çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Elde edilen verilerle sonucunda ortaokul öğrencilerinin yardımseverlik değerlerinin yüksek olduğu görülmüştür.

Cemiloğlu ve Taşkesen'in (2023) "Ortaokul Öğrencilerinin Adalet Kavramını Algılamalarına İlişkin Göstergebilimsel Yaklaşım Dayalı Bir Araştırma" adlı makalesinde 6.sınıf öğrencilerinin değerler eğitimi kapsamında adalet kavramı ile ilgili görüşlerinin tespit edilip sanatsal çalışmalarına nasıl yansıdığının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma sanat temelli nitel bir çalışmadır. Çalışma grubu 2022-2023 eğitim öğretim yılında doğu anadolu bölgesinde orta ölçekli bir ortaokulda öğrenim gören ölçüt örneklem yöntemi ile belirlenen 32 6.sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ve öğrencilerin ortaya koydukları sanatsal eserlerinden oluşturulmuştur. Elde edilen nitel verilerin analizi betimsel analiz yöntemi ile elde edilirken öğrencilerin ortaya koydukları sanatsal çalışmaları ise göstergebilimsel çözümleme ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrenciler resimlerinde 3 gösterge türünü de kullandıkları görülürken adaleti ifade etmek için daha çok terazi imgesiyle ve eşitliği ifade eden görseller kullandıkları görülmüştür. Ortaokul öğrencilerinin adalet kavramı ile ilgili görüşleri ile çıkardıkları sanatsal ürünlerin örtüştüğü görülmüştür.

Değerler Eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında genellikle metafor kullanıldığı ve bu doğrultuda sanatsal ürünler ortaya çıkarıldığı görülmüştür. Bu çalışmada ise öğrencilerin değerler eğitiminden "Yardımseverlik" değerinin sanatsal yaratıcılıklarına nasıl yansıdığını göstergebilimsel yaklaşım benimsenerek ortaya konulması hedeflenmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma göstergebilimsel yaklaşımın benimsendiği sanat temelli nitel bir çalışmadır. Öğrencilerden sözlü ve yazılı elde edilen verilerin toplanması açısından nitel yöntem kullanılmıştır. “Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür.” (Aydın, 2018). Sanat temelli araştırmalar ise “Sosyal bilimler araştırmalarını disiplinler arası bir yaklaşımla biçimlendirmek için sanatlardan yararlanan metodolojik bir araçtır.” (Macaroğlu Akgül, 2021, s. 20).

Göstergebilimsel yaklaşımı Pierce “Doğruluğun anlamına ilişkin problemi semiyotik mantık çerçevesinde ele alarak insanın deneyim alanındaki simge ve işaretlerin ifade ettikleri anlamları göstergebilim bağlamında değerlendirir.” (Ünal, 2016, s. 389).

3.2. Evren Örneklem / Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2023-2024 yılında MEB’e bağlı özel bir ortaokulda öğrenim gören 26 erkek 10 kız olmak üzere 36 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma gönüllülük esasına göre yapılmıştır. Bu araştırmanın örnekleme ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Bu örneklemenin mantığı “Daha önceden belirlenmiş bazı önem ölçütlerini karşılayan tüm durumları çalışmak ve gözden geçirmektir” (Patton, 2018).

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik,

yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır (Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, 2018).

Bu araştırma, “Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.” kazanımı doğrultusunda seçilen konuya entegre edilebileceği düşünüldüğünden 5,6,7 ve 8.sınıf öğrencileri tercih edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın ilk veri toplama aracı “yardımseverlik” kavramına ilişkin yarı yapılandırılmış görüşme formudur. Yarı yapılandırılmış görüşmeler “hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir.” (Büyüköztürk, vd., 2018, s. 159).

Diğer veri toplama aracı ise ortaokul öğrencilerinin “yardımseverlik” kavramına ilişkin ürettikleri sanatsal ürünleri ve onların hikayeleridir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın ilk aşamasında öğrencilere “Bilgilendirilmiş Veli Onam Formu” ve “Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu” dağıtılmış ve imzalandıktan sonra getirmeleri istenmiştir. Onam formları toplandıktan sonra ortaokul öğrencilerinin yardımseverlik değerine ilişkin algılarını ortaya koymak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formları uygulanmıştır. Bu görüşme formu, araştırmacı tarafından önceden hazırlanmış ve ders sunumuna entegre edilmiş dört sorudan oluşmaktadır.

1. Hafta Ders Uygulaması:

İlk derste öğrencilere “Yardımseverlik nedir?” sorusu yöneltilmiş olup öğrencilerden bu soruya ilişkin bireysel düşüncelerini önlerinde bulunan formlara yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin yazılı ifadelerini tamamlamalarının ardından araştırmacı tarafından “yardımseverlik” kavramı açıklanmış ve öğrencilere bu değerle ilgili temel bilgiler aktarılmıştır. Görüşme formunda yer alan ikinci “Siz yardım amaçlı neler yaptınız?” ve üçüncü “Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?” soruları da benzer yöntemle uygulanmıştır. Son soru olan “Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu?” sorusu sorulduğunda ise öğrencilerden önce yazılı olarak

düşüncelerini ifade etmeleri, ardından bu düşüncelerini görsel biçimde çizimle aktarmaları istenmiştir.

2. Hafta Ders Uygulaması:

İkinci derste öğrenciler, bir önceki oturumda yöneltilen “Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu?” sorusuna ilişkin olarak çizim yapmaları istenmiş ve çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir.

3. Hafta Ders Uygulaması:

Öğrencilerin çizdikleri çalışmalarını boyama işlemini tamamlamaları için bir ders süresi daha verilmiştir. Ders sonunda öğrencilerin sanatsal ürünleri teslim alınmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın nitel verileri betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek’e (2003) göre betimsel analizde temel amaç elde edilen bulguların kısa bir şekilde özetlenmesi ve yorumlanarak okuyucuya sunulmasıdır.

Araştırmanın ikinci verileri ortaokul öğrencilerinin “yardımseverlik” kavramına ilişkin ortaya koydukları sanatsal çalışmalar ise göstergebilimsel çözümleme ile analiz edilmiştir. “Göstergebilimsel analiz yöntemi, göstergeler üzerinden anlamlandırmaları inceleyen bir bilim dalıdır.” (Gazi & Çakı , 2019). Resimlerin göstergebilimsel olarak çözümlenmesinde Pierce’in “görüntüsel gösterge, belirti, simge” üçlemesi kullanılmıştır. “Peirce, gösterge ve nesnesi arasındaki ilişkiyi temel alarak üç gösterge türü sınıflandırmıştır. İlki bazı yönlerden nesnesi ile benzerlik taşımakta olan görüntüsel gösterge, diğeri nesnesi ile arasında doğrudan bağlantı olan belirtisel gösterge, son olarak nesnesi ile arasında benzerlik yahut bağlantı bulunmayan simgedir” (Günay, 2012).

3.6. Geçerlilik ve Güvenilirlik

Bu araştırmanın güvenilirliğinin sağlanması için uzman görüşü eşliğinde araştırmacılar verileri birlikte analiz etmiştir. Aradan zaman geçtikten sonra aynı veriler tekrar analiz edilerek ilk analiz ve son analiz karşılaştırılıp zaman farkından oluşan farklılaşma üzerinde durularak fikir birliği sağlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, değerler eğitimi bağlamında yardımseverlik kavramının sanat aracılığıyla ifade edilmesine ilişkin elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Ortaokul Öğrencilerinin Yardımseverlik İle İlgili Görüşleri Nelerdir?

Tablo 4. 1: Ortaokul Öğrencilerin Yardımseverlik ile İlgili Görüşleri

Tema	Alt Tema	Frekans
Yardımseverlik	Cömertlik	1
	Mutluluk	1
	İyilik	6
	Destek olmak	13
	Paylaşmak	3
	Sevmek	11
	Gönüllü olmak	4
Yardımlarınız	Sağlık Yardımı	1
	Hayvanseverlik	15
	Deprem Yardımı	5
	Düşküne Yardım	10
	Arkadaşa Yardım	8
	Büyüklerle Yardım	13
	Bağış Yapmak	7
Yapılan Çalışmalar	LÖSEV	4
	Kızılay	17
	Yeşilay	9
	TEMA	1
	Belediye	5
	Darüşşafaka	7
	AFAD	8
	AKUT	1
	Aşevi	1
	Valilik	4

Tablo 4.1'e göre ortaokul öğrencilerinin “Yardımseverlik nedir?”, “Siz yardım amaçlı neler yaptınız?” ve “Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?” sorularına verdikleri cevaplar çerçevesinde yardımseverlik, yardımlarınız ve yapılan çalışmalar olmak üzere 3 tema belirlenmiştir.

Tablo 4.1'de “Yardımseverlik” teması dahilinde 6 alt tema belirlenmiştir: 2 öğrenci cömertlik, 4 öğrenci mutluluk, 12 öğrenci iyilik, 10 öğrenci destek olmak, 1 öğrenci paylaşmak, 9 öğrenci sevmek olarak ifade etmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin “Yardımseverlik nedir?” sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

(Ö1) “Cömertliktir, insanlara yardım etmekten çekinmemektir.”

(Ö3) “Yardımseverlik, bir insanın birbiri ile yardımlaşması, iyilik yapmasıdır.”

(Ö4) “Bir kişinin yardımı severek yapması.”

(Ö6) “Bir insanın zor durumda kalan bir insana yardım etmesidir.”

(Ö9) “Herhangi bir insana iyilik yapmak, yaşlı, hamile vb. kişilerin yapamadığı şeyi yapmak.”

(Ö11) “Yardımseverlik, bir insanın bir insanla zorluklarını birlikte baş etmesidir. Yanında olduğunu, kimsesiz olmadığını, sevincinde üzüntüsünde onun yanında ona gösterip elini tutmasıdır.”

(Ö15) “Herhangi birine karşılık beklemeden yardım etmektir.”

(Ö28) “İnsanın veya herhangi bir canlıya ihtiyacı olan şeyi onun istediği şeyi yapmak o kişiyi, canlıyı mutlu etmektir, ona destek vermektir.”

(Ö29) “Yardımseverlik, ihtiyacı olan kişilere yardım etmeyi sevendir. Muhtacın yardımına koşandır.”

(Ö30) “Birisine yardım etmek. Yani örnek verecek olursakta bir sokak hayvanına yem vermek beslemek gibi. Yardımseverlik çok iyi bir şey. Birisi senden bir şey istiyorsa sen ona verirsen yardım edersiniz, karşılıksız yardım etmek.”

Öğrencilerin verdikleri ayrıntılı cevaplara bakıldığında yardımseverliği geniş bir perspektifte tanımlayarak kavramsallaştırdıkları görülmektedir. Öğrenciler genellikle yardımseverliğin karşılıksız yardım etme, zor durumda olanlara destek olma ve toplumsal dayanışmayla birlikte içten gelen bir duygu olduğunu ve severek yapıldığını ifade etmişlerdir. Ayrıca, yardımseverliğin yalnızca insanların sınırlı olmadığını diğer canlıları da kapsadığı öğrenciler tarafından düşünülmektedir.

Tablo 4.1’de “Yardımlarınız” teması dahilinde 7 alt tema belirlenmiştir. 1 öğrenci sağlık yardımı, 6 öğrenci hayvanseverlik, 5 öğrenci deprem yardımı, 8 öğrenci düşküne yardım, 5 öğrenci arkadaşına yardım, 5 öğrenci yaşlılara yardım, 6 öğrenci bağış yapmak olarak ifade etmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin “Siz yardım amaçlı neler yaptınız?” sorusuna verdikleri ayrıntılı cevaplarından bazıları şu şekildedir:

(Ö1) “Nil peri için yardım topladım.”

(Ö2) “Kediyi okşamak.”

(Ö5) “Arkadaşıma yere düşen kalemini verdim. Köpekler için toplanan kumbaraya 14-15 TL verdim.”

(Ö8) “Anneme poşet taşımada yardım ettim. Dedeme su verdim. Dedemin çoraplarını giydirdim.”

(Ö9) “durumu olmayan bir aileye üst, maddi ve manevi yardım ettik.”

(Ö10) “Deprem bölgesindeki çocuklara oyuncak gönderdik. Durumu iyi olmayan bir aileye kıyafet gönderdik.”

(Ö11) “4.sınıfta 2 kediyi, iki köpeğe mama dağıttım ve yoldan geçen teyzeye yardım ettim. En önemlisi gıda ve giyişi, ayakkabı, para yardımı topladık muhtaç olan kardeşlerimize.”

(Ö16) “Bir teyze yoldan geçemiyordu ve bende o teyzeyi karşıya geçirdim. Sokak kedilerine mama verdim. Bir çocuğa ayna camı düşüyordu bende onu kurtardım.”

(Ö17) “Hayrata 500 tl verdim.”

(Ö29) “Maddi olarak depremde evleri yıkılan kişilere yardım yaptım. Arkadaşıma gerekince para verdim. Sokak hayvanı besledim.”

(Ö35) “Arkadaşıma yardım ettim. TEMA vakfına katılarak Türkiye’nin çöle dönüşmesini önledim.”

Öğrencilerin verdikleri ayrıntılı cevaplarına bakıldığında maddi ve manevi olmak üzere iki alt başlıkta yanıtlar verdikleri görülmektedir. Maddi yardımlar kapsamında öğrenciler, depremzedelere, durumu olmayan ailelere ve çeşitli yardım kuruluşlarına bağış yapmış, sokak hayvanları için mama almış ve ekonomik desteğe ihtiyaç duyan bireylere maddi yardımda bulunmuşlardır. Manevi yardımlar açısından ise öğrenciler, yaşlılara ve ihtiyaç sahiplerine destek olmuş, arkadaşlarına ve hayvanlara yardım ederek sosyal dayanışmayı güçlendiren eylemlerde bulunmuşlardır. Bu bulgular, öğrencilerin hem toplumsal yardımlaşma ve sorumluluk bilinciyle hareket ettiklerini hem de yardımlaşma değerlerini içselleştirdiklerini göstermektedir.

Tablo 4.1’de “Yapılan Çalışmalar” teması dahilinde 10 alt tema belirlenmiştir. 4 öğrenci LÖSEV, 17 öğrenci Kızılay, 9 öğrenci Yeşilay, 1 öğrenci TEMA, 5 öğrenci Belediye, 7 öğrenci Darüşşafaka, 8 öğrenci AFAD, 1 öğrenci AKUT, 1 öğrenci Aşevi, 4 öğrenci Valilik olarak ifade etmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin “Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?” sorusuna verdikleri ayrıntılı cevaplarından bazıları şu şekildedir:

(Ö1) “Lösevliler için yardım topladım.”

(Ö3) “Günümüzde yardım amaçlı kurumlar vardır. Mesela Lösev, Kızılay, Yeşilay, Tema.”

(Ö4) “Bağış kuruluşları kurulur belediye tarafından.”

(Ö8) “Kızılay, Darüşşafaka, Yeşilay, Afad.”

(Ö9) “Kızılay, Darüşşafaka, Afad.”

(Ö10) “Nilperi için yaptığımız bağışta çalıştık, sadaka taşına para koyarlar ihtiyacı olan alır, Kızılayda lösemili çocuklar için kan bağışı toplanır.”

(Ö11) “Kızılayın kan bağışı çalışmaları ve yapılan organ bağışıdır. Depremde tüm ülkecek birlik ve beraber olduk. Zor durumdakilere mont, bot, toplandı bu çalışmaların bazılarıdır.”

(Ö12) “Eski bina yapılarının yenilenmesi.”

(Ö13) “Zor durumda kalan komşularımıza yardım ederiz.”

(Ö17) “Aşevleri yapılmıştı.”

(Ö19) “Eski cami ve binaların yenilenmesi ve sokaklara kedi, köpek ve kuş evlerinin yapılması.”

(Ö22) “Görmeyen engelliler için yerlere baston için çıkıntılar, sadaka taşları, askıda ekmek.”

(Ö27) “Kızılay, Filistine yürüyüş yapıldı ve sadaka taşı.”

(Ö29) “Depremden sonra deprem konutları yapılmıştır. Osmanlıda şifahaneler kurulmuştur ve ayrıca askıda ekmek.”

(Ö32) “Askıda ekmek (osmanlı), deprem konutları.”

(Ö35) “Vakıf açmak, bağış yapmak, ihtiyaç sahiplerine yardımda bulunmak, vakıflara katılarak bir grup ile yardımda bulunmak yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalardır.”

Öğrencilerin verdikleri ayrıntılı cevaplara bakıldığında bulundukları zamanın güncel yardım kuruluşlarının yanı sıra eski dönemlerde yer alan yardım faaliyetlerine söylemlerinde yer verdikleri görülmüştür. Kızılay, Lösev, Yeşilay, AFAD ve Darüşşafaka gibi günümüzün önemli yardım kuruluşları öğrenciler tarafından sıkça dile getirilmiş olup ayrıca sadaka taşı, askıda ekmek, aşevleri, deprem konutları gibi tarihi ve güncel yardım uygulamalarına da vurgu yapılmıştır. Bunun yanı sıra eski bina ve camilerin yenilenmesi, sokak hayvanları için barınak sağlanması ve engelli bireylerin yaşamını kolaylaştırmaya yönelik düzenlemeler gibi sosyal sorumluluk projelerine dikkat çekilmiştir. Bu bulgular, öğrencilerin hem tarihsel hem de güncel sosyal yardım mekanizmalarına duyarlı olduklarını ve toplumsal faydaya yönelik bilinç geliştirdiklerini göstermektedir.

Ortaokul öğrencilerinin yardımseverlik ile ilgili ifadeler incelendiğinde öğrencilerin yardımseverlik teması dahilinde içten gelen bir duygu olduğunu belirtmişlerdir. Yardımlarınız teması dahilinde ise maddi ve manevi yardımlar yaptıklarını ifade etmişlerdir. Yapılan çalışmalar teması ile ilgili öğrenciler, ülkemizde varlığını sürdüren yardım kurumlarına değindikleri görülmüştür. Öğrencilerin cevapları incelendiğinde bulundukları güncel dönemlerinde yaşanan olaylar dahilinde duydukları, bildikleri ve gördükleri yardım kurumlarına ifadelerinde yer vermişlerdir.

4.2. Ortaokul Öğrencilerinin Yardımseverlik Kavramına İlişkin, Resimlerinde Gösterge Türlerini Kullanma Durumları Nasıldır?

Tablo 4. 2: Kullanılan Gösterge Türlerinin Öğrencilere Göre Dağılımı

Kullanılan Göstergeler	Toplam
Görüntüsel Gösterge	35
Belirti	28
Simge	24
Toplam	87

Tablo 4.2’de öğrencilerin resimlerinde 35 görüntüsel gösterge, 28 belirti ve 24 simge kullandıkları görülmüştür. Öğrenciler resimlerinde en fazla görüntüsel göstergeyi kullanmışlardır. Bununla beraber belirti ve simge kullanımı arasında büyük bir fark olmadığı görülmüştür. Öğrencilerin kullandıkları göstergelerin dağılımları birbirine yakındır. Görüntüsel göstergeyi kullanan öğrenciler genellikle yer, mekân, nesne, karakter (insan, hayvan, bina, araç, robot, doğa unsurları) gibi doğrudan betimleyici öğeleri kullanmışlardır. Belirtiyi kullanan öğrenciler, duygular (üzgünlük, mutluluk), eylemler (taşımak, almak, vermek), fiziksel durumlar (kan, duman, yırtık elbise, oyuncak koymak) gibi durum ve süreçleri betimleyen ifadeler kullanmışlardır. Simge kullanan öğrenciler ise kalp, para, bayrak, vakıf logoları, sosyal medya ikonları (x), Kızılay, renklerle anlam yükleme, melek, görev kartı, ped, X-ray, ülke simgeleri gibi kültürel, sosyal veya evrensel anlam taşıyan sembollerini tercih etmişlerdir. Çizilen resimlere göre gösterge türleri incelendiğinde, öğrencilerin çoğunluğunun üç gösterge türünü de bir arada kullandığı görülmektedir

4.3. Ortaokul Öğrencilerinin Yardımseverlik Kavramına İlişkin, Resimlerindeki Görüntüsel Gösterge, Belirti Ve Simgeler Nelerdir?

Tablo 4. 3: Öğrencilerin Resimlerinde Göstergeleri Kullanma Dağılımları

Kullanılan Göstergeler	Öğrenci Sayısı
Görüntüsel Gösterge + Belirti + Simge	18
Görüntüsel Gösterge + Belirti	10
Görüntüsel Gösterge + Simge	5
Görüntüsel Gösterge	3
Toplam	36

Tablo 4.3’te öğrencilerin resimlerindeki göstergeleri kullanma durumlarının dağılımları görüntüsel gösterge + belirti + simge 18, görüntüsel gösterge + belirti 9, görüntüsel gösterge + simge 6, görüntüsel gösterge 2, belirti 1 şeklindedir. Elde edilen

bulgular neticesinde öğrencilerin yarısı çalışmalarında görüntüsel gösterge + belirti + simge göstergelerinin 3'ünü de kullandığı görülmüştür. Öğrencilerin 3'ü dışında geri kalanı en az iki gösterge türünü resimlerinde kullandıkları görülmüştür.

4.4. Ortaokul Öğrencileri, Yardımseverlik Kavramını Sanatsal Çalışmalarına Nasıl Yansıtmışlardır?

Bu çalışmada 5, 6, 7 ve 8.sınıflar yer almıştır. Öğrencilerin yapmış olduğu çalışmalardan bazıları aşağıdadır.

Şekil 4. 1: Ö7'nin Resmi

Ö7, çizdiği resimde gösterge türleri olarak görüntüsel gösterge, belirti ve simgeyi kullanmıştır. Öğrencinin resminde, yıkılmış evler görüntüsel göstergesi; insanların ellerinde bulunan paralar belirtiyi; Kızılay yazısı, logosu ve çıkan dumanlar ise simgeyi temsil etmektedir. Ö7'nin ifadesine bakıldığında, "*Paramı biriktirip depremzedeye verirdim.*" şeklinde bir söylemde bulunduğu görülmüştür. Öğrencinin çizimine bakıldığında, deprem bölgesini vurgulamak amacıyla yıkık evleri resmettiği ve mutlu bir yüz ifadesine sahip küçük bir çocuğun karşısındaki kişilere para verdiğini çizdiği anlaşılmaktadır. Öğrencinin yazılı ifadesi ile çizdiği resim arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır.

Şekil 4. 2: Ö12'nin Resmi

Ö12, çizdiği resimde gösterge türleri olarak görüntüsel gösterge, belirti ve simgeyi kullanmıştır. Öğrencinin resminde, yıkık evler ve askerler görüntüsel göstergeleri; evlerden yükselen dumanlar belirtiyi; melek figürleriyle tasvir edilen çocuklar, askerin elindeki silah ve kullanılan renkler ise simgeyi temsil etmektedir. Ö12'nin çizdiği resimle ilgili ifadelerine bakıldığında, "*Filistin'deki çocuklara yardım olurdu.*" şeklinde bir söylemde bulunduğu görülmektedir. Ancak, öğrencinin çiziminde Filistin ve orada yaşayan çocukların tasvir edildiği açıkça fark edilse de, yardım etme eylemine dair doğrudan bir görsel unsurun bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, öğrencinin yazılı ifadesi ile çizdiği resim arasında belirli düzeyde bir benzerlik olsa da, aralarında doğrudan bir ilişki kurmanın mümkün olmadığı söylenebilir.

Şekil 4. 3: Ö15'in Resmi

Ö15, çizdiği resimde gösterge türleri olarak görüntüsel gösterge, belirti ve simgeyi bir arada kullanmıştır. Öğrencinin resminde, kakao ağaçları görüntüsel göstergeyi; çikolata yiyen çocukların yüzlerindeki mutluluk ifadesi belirtiyi; çocukların ten renkleri ve kıyafetleri ise simgeyi temsil etmektedir. Ö15'in çizdiği resimle ilgili ifadelerine bakıldığında, *“Her 7 Temmuz Dünya Çikolata gününde bütün dünya ülkelerine çikolata dağıtırdım. Çünkü çikolatanın yapımında çalışan birçok çocuk işçi çikolatanın tadını bilmiyor. İlkokul öğretmenimiz bize çikolata için kakao toplayan çocukların çikolatanın tadını bilmediğini söylemişti.”* şeklinde bir açıklamada bulunduğu görülmüştür. Öğrencinin ifadesi, çikolata üretiminde çalışan çocuk işçilerin yaşam koşullarına ve bu konudaki farkındalığına dikkat çekmektedir. Öğrencinin çizdiği resim ile ifade ettiği düşünceler arasında doğrudan bir benzerlik olduğu anlaşılmaktadır. Resimde kakao ağaçlarının ve çikolata yiyen mutlu çocukların yer alması, öğrencinin çikolata üretiminde çalışan çocukların çikolataya erişim konusundaki farkındalığını görsel olarak da aktardığını göstermektedir. Bu bağlamda, öğrencinin yazılı ve görsel anlatımı arasında güçlü bir bütünlük bulunmaktadır.

Şekil 4. 4: Ö19'un Resmi

Ö19, çizdiği resimde gösterge türleri olarak görüntüsel gösterge, belirti ve simgeyi bir arada kullanmıştır. Öğrencinin resminde, hayvanların sığınabileceği bir mimari yapı görüntüsel göstergeyi; kuşun ıslak olması belirtiyi; patiler ve kedi çizimleri ise simgeyi temsil etmektedir. Öğrencinin ifadelerine bakıldığında, “Yağmur vb. hava koşullarında onların yani kedi, kuş, köpeklerin anlayacağı dilde bir uygulama ‘bu hava geçene kadar burada kalabilirsiniz.’ diyecek onlarda isterlerse girecekler.” söyleminde bulunduğu görülmüştür. Öğrencinin çizdiği resme bakıldığında ise, hayvanlara ait olduğunu belirttiği bir bina tasvir edilmekte ve ıslak kuş ile diğer hayvanların bu yapıya yöneldiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, öğrencinin yazılı ve görsel anlatımı arasında doğrudan bir benzerlik olduğu söylenebilir.

Şekil 4. 5: Ö24'ün Resmi

Ö24 resminde, gösterge türleri olarak görüntüsel gösterge, belirti ve simgeyi kullanmıştır. Öğrenci, anlatmak istediği durumu kutular aracılığıyla resmetmesiyle görüntüsel göstergeyi; yemeğin bir noktadan girip başka bir noktadan çıkmasını betimlemesiyle belirtiyi; renkler aracılığıyla ise simgeyi kullanmıştır. Öğrencinin ifadelerine bakıldığında, *“Bir Kasede Bize” insanlar evlerinde yaptıkları yemeklerin %25’i bu kutuların içine yerleştirilecek ihtiyacı olan kişilerin alabilmesi için bir uygulamadır. (kutunun yarısı ısı yalıtımlı sıcak diğer yarısı ısı yalıtımlı soğuktur.”* Şeklinde bir açıklamada bulunmuştur. Öğrenci, bu kutuların yarısının sıcak, diğer yarısının ise soğuk ısı yalıtımlı olduğunu ifade etmiş ve resminde de bunu sıcak ve soğuk renkler kullanarak belirtmiştir. Ayrıca, yemeklerin çıktığını göstermek amacıyla açık kapaklar çizdiği görülmektedir. Bu bağlamda, öğrencinin yazılı anlatımı ile çizimi arasında anlam bütünlüğü olduğu söylenebilir.

Şekil 4. 6: Ö32'nin Resmi

Ö32 resminde, gösterge türleri olarak görüntüsel gösterge, belirti ve simge kullanılmıştır. Öğrenci, askerleri resmetmesiyle görüntüsel göstergeyi; uçaktan inen bombalar ve koyu renkte çizdiği düşman askerleri aracılığıyla belirtiyi; bayraklar üzerinden ise simgeyi kullanmıştır. Öğrencinin ifadelerine bakıldığında, “*Doğu Türkistan’a yardım etmek. TDYK Türk Devletleri Yardımlaşma Kurumu açar yaparım.*” Şeklinde açıklama yaptığı görülmüştür. Resminde askerleri ve silahları betimleyerek bir savaş sahnesi oluşturmuş, düşman askerlerini vurgulamak amacıyla üzerlerine uçaktan düşen bombalar çizmiştir. Ayrıca, çizdiği bayraklar ile müttefik ve düşman ülkeleri birbirinden ayırmakla birlikte Türk ülkelerinin bayraklarını resmetmiştir. Bu bağlamda, öğrencinin yazılı anlatımı ile görsel anlatımı arasında anlamlı bir paralellik bulunmaktadır.

Şekil 4. 7: Ö36'nın Resmi

Ö36 resminde, gösterge türleri olarak görüntüsel gösterge, belirti ve simge kullanılmıştır. Öğrenci, deniz ve gemi çizerek görüntüsel göstergeyi; araçların Gazze tabelasına doğru hareket etmesiyle belirtiyi; bayraklar aracılığıyla ise simgeyi kullanmıştır. Öğrencinin ifadeleri incelendiğinde, “*Filistin’e deniz yoluyla yardım yapmak. (askeri)*” şeklinde bir açıklamada bulunduğu görülmüştür. Öğrenci, Filistin’e yönelik askeri yardımı vurgulamak amacıyla Gazze tabelasını ve denizden gelen savaş gemisini resmetmiştir. Bu bağlamda, öğrencinin yazılı anlatımı ile görsel anlatımı arasında anlamlı bir benzerlik bulunmaktadır.

Şekil 4. 8: Ö3'ün Resmi

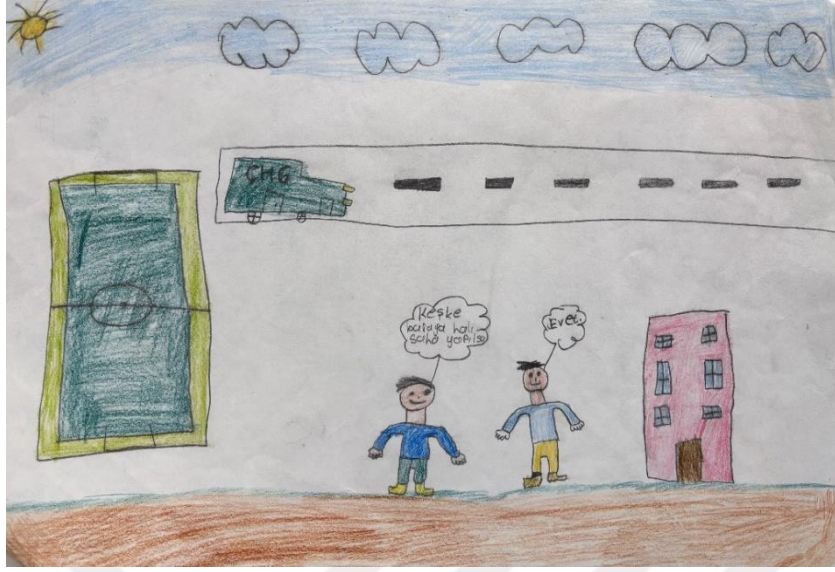
Ö3 resminde, gösterge türü olarak görüntüsel gösterge ve belirti kullanmıştır. öğrenci, çizdiği drone aracılığıyla görüntüsel göstergeyi; dronun muhtarlıktan çıkmış şekilde resmedilmesiyle ise belirtiyi kullanmıştır. Öğrencinin ifadelerine bakıldığında, *“Telefonumuza indireceğimiz bir uygulama olacak ve uygulamaya bastığımızda mahalle veya semtte olacak drone yanımıza gelir ve sonra orada olan olaya göre acil servisi arar.”* Şeklinde açıklamada bulunduğu görülmüştür. Resimde, muhtarlık binasının üzerinde konumlandığı drone ile bu cihazların mahallelerin merkezi noktalarına yerleştirildiğini vurgulamış ayrıca dronu havada ve hareket halinde çizerek yardıma gittiğini anlatmaya çalışmıştır. Bu bağlamda, öğrencinin yazılı anlatımı ile görsel anlatımı arasında anlamlı bir benzerlik bulunmaktadır.

Şekil 4. 9: Ö14'ün Rsmi

Ö14, resminde gösterge türleri olarak görüntüsel gösterge ve belirti kullanılmıştır. Öğrenci, resminde hap ve mikropları çizerek görüntüsel göstergeyi; merkezde yer alan hapın etrafında yer alan sarı zikzaklarla ise belirtiyi kullanmıştır. Öğrencinin ifadelerine bakıldığında, “*Bütün bakterileri durduran hap yapardım. Fakire dağıtır zengine ise 2 liraya satardım. Evi olmayanlar için çok iyi bir şey.*” Şeklinde açıklamada bulunduğu görülmüştür. Resimde, merkezde yer alan hapın etrafında birçok farklı bakteri çizilmiş olup, bu mikroplar hap tarafından etkisiz hale getirilmek üzere tasvir edilmiştir. Ayrıca, hapın etrafındaki sarı zikzaklar, hapın koruyucu etkisini vurgulayan bir belirti olarak kullanılmıştır. Öğrenci, yazılı ifadesinde hapın bakterileri durdurma özelliğini betimlerken, çiziminde de aynı etkiyi simgesel olarak sunmuştur. Bu bağlamda, öğrencinin yazılı anlatımı ile çizdiği görsel arasında anlamlı bir benzerlik bulunduğu söylenebilir.

Şekil 4. 10: Ö18'in Rsmi

Ö18 numaralı resimde, gösterge türleri olarak görüntüsel gösterge ve belirti kullanılmıştır. Öğrenci, halı saha çizerek görüntüsel göstergeyi; ÇHG (Çocukların Hayalleri Gerçekleşsin) aracını ise belirti olarak kullanmıştır. Öğrencinin ifadelerine bakıldığında, *“Hayalleri olan ama parası olmayan çocuklara yönelik bir vakıf yapsam ÇHG diye bir vakıf yapardım. Açılımı çocukların hayalleri gerçekleşsin diye bir vakıf yapardım.”* şeklinde açıklamada bulunduğu görülmüştür. Resme bakıldığında ise öğrencinin sözünü ettiği ÇHG aracının bir halı sahadan uzaklaştığı görülmektedir. Bu görsel, ÇHG aracının, konuşmakta olan çocukların dileklerinin bulunduğu konuşma balonlarıyla etkileşime girerek, onların hayallerini gerçekleştirdiği izlenimini vermektedir. Dolayısıyla, öğrencinin yazılı ifadesi ile çizimi arasında anlamlı bir benzerlik bulunmakta olup, resimdeki hareket, öğrencinin vakfının amacına dair metaforik bir anlatım sunmaktadır. Bu bağlamda, ÇHG aracının halı sahadan uzaklaşması, hayallerin gerçeğe dönüşme sürecini simgelemektedir. Bu bağlamda öğrencinin yazdığı ile çizdiği arasında benzerlik olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4. 11: Ö21'in Resmi

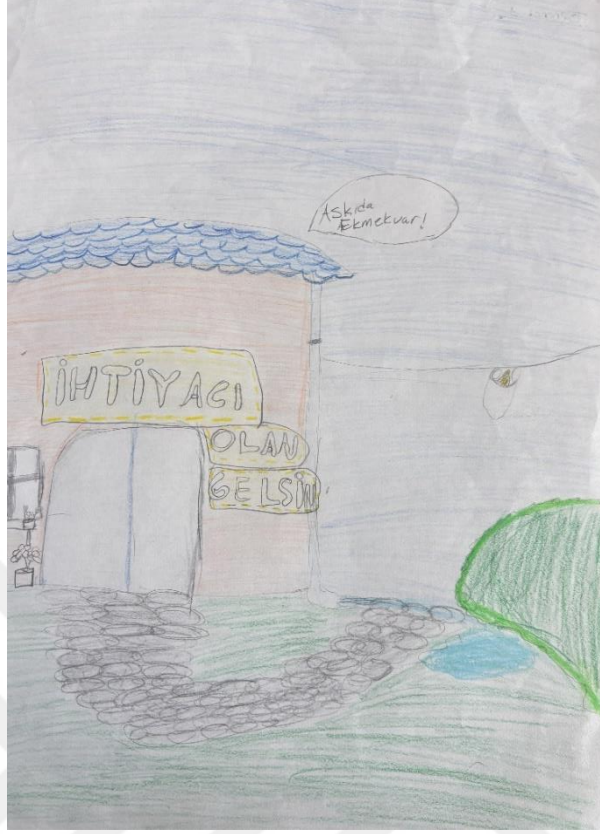
Ö21 resminde, gösterge türü olarak görüntüsel gösterge ve belirtiyi kullanmıştır. Öğrenci, resminde bahsettiği alanı tamamen çizerek görüntüsel göstergeyi; yardıma muhtaç birini resmetmesiyle ise belirtiyi kullanmıştır. Öğrencinin ifadelerinde, “*Bu mimaride hem ibadet hem yemek hem sadaka hem de çeşme var. İhtiyaç sahipleri içindir. (ibadethane hariç.)*” şeklinde bir açıklama yapmıştır. Resme bakıldığında, öğrenci yazılı ifadeleriyle paralel bir şekilde, görsel öğeleri de kullanarak anlatmak istediği konsepti doğrudan yansıtmıştır. Çiziminde, söz konusu yardım amaçlı tüm kurumları barındırırken, aynı zamanda ibadethane olarak halkın kullanımına açık bir camii de tasvir edilmiştir. Bu bağlamda, öğrencinin yazılı açıklaması ile çizdiği resim arasında anlamlı bir benzerlik bulunmaktadır.

Şekil 4. 12: Ö23'ün Resmi

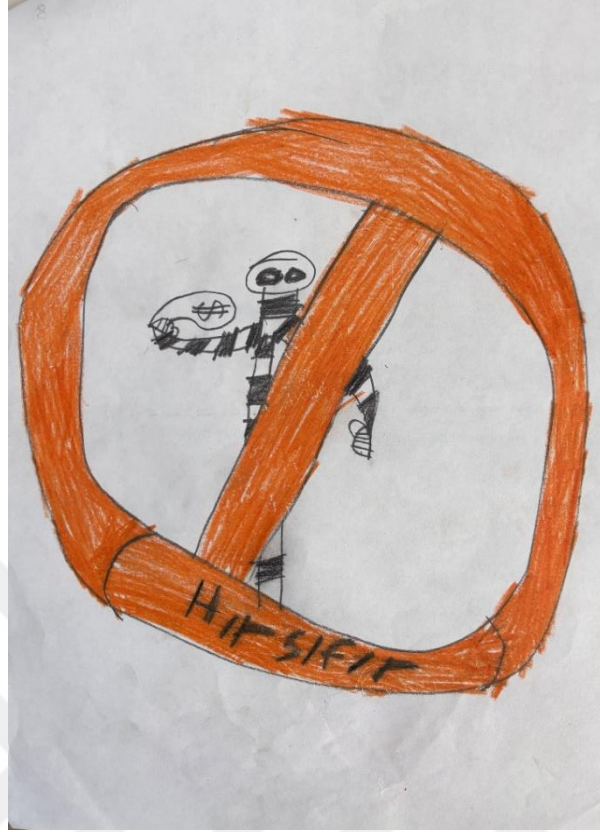
Ö23 resminde, gösterge türü olarak görüntüsel gösterge ve belirti kullanmıştır. Öğrenci, resminde iki robot ve iki mahalle çizerek görüntüsel göstergelyi; robotlarla insanlar arasındaki iletişimi betimleyerek de belirtiyi kullanmıştır. Öğrencinin ifadelerinde, “Yardım robotları. Her mahalleye 2 robot konulacak ve yardıma ihtiyacı olan insanlara yardım edecek.” şeklinde bir açıklama yapmıştır. Resme bakıldığında, açık bir dış mekanda, iki robotun insanlara yardım ettiği görülmektedir. Bu görsel, öğrencinin yazılı ifadesini doğrudan yansıtmaktadır; robotların, yardıma ihtiyaç duyan insanlarla etkileşimde bulunması, öğrencinin açıklamasındaki yardım amacıyla örtüşmektedir. Bu bağlamda, öğrencinin yazılı anlatımı ile çizimi arasında anlamlı bir benzerlik bulunmaktadır.

Şekil 4. 13: Öl'in Resmi

Öl resminde, gösterge türü olarak görüntüsel gösterge ve simgeyi kullanmıştır. Öğrenci, resminde görüntüsel gösterge olarak bir bina çizerek belirli bir mekânı tasvir etmiş; simge olarak ise askıda ekmek çizimiyle tasvir etmiştir. Öğrenci ifadeleri incelendiğinde, “Bir yer açardım o yerde ihtiyaç sahibi insanların ihtiyaçlarını karşılayacak şeyler bulunur.” Şeklinde bir açıklamada bulunduğu görülmüştür. Çizilen resimde, askıda ekmek figürü yardıma muhtaç bireyler için oluşturulmuş bir mekânın varlığını vurgularken, öğrencinin yazılı ifadesinde ise bu yerin ihtiyaç sahiplerine yönelik çeşitli hizmetler sunduğu belirtilmiştir. Görsel anlatım ve yazılı ifadeler birlikte değerlendirildiğinde, öğrencinin yardımseverlik teması etrafında şekillenen düşüncesini hem çizimle hem de sözcüklerle desteklediği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, öğrencinin yazılı ve görsel anlatımı arasında güçlü bir paralellik olduğu söylenebilir.

Şekil 4. 14: Ö8'in Resmi

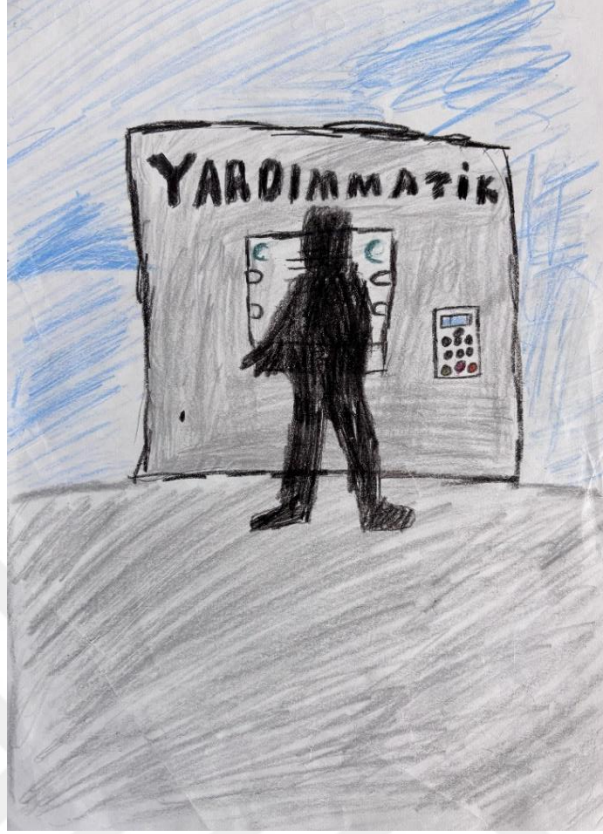
Ö8 resminde, gösterge türü olarak görüntüsel gösterge ve simgeyi kullanmıştır. Öğrenci, resminde elinde para torbası bulunan bir hırsız figürü çizerek görüntüsel göstergeyi; yasak işareti, para ve kıyafet gibi unsurları ise simgesel anlamlar taşıyan öğeler olarak kullanmıştır. Öğrencinin ifadelerine bakıldığında, “‘Hırsıfır’ hırsız öneleme cemiyeti. Polis ve jandarma yerine “Hıravcı” adlı kişiler hırsızları yakalar.” ifadelerinde bulunduğu görülmüştür. Resme bakıldığında, öğrencinin sözünü ettiği "Hırsız Önleme Cemiyeti"nin bir logosunu tasarladığı, ancak çiziminde bu cemiyetin işleyişine dair detaylara yer vermediği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, öğrencinin çizimi ve ifadeleri arasında konu bütünlüğü açısından benzerlik bulunmakta olup, çizimde kullanılan görsel unsurlar, verilen yazılı bilgiyi destekleyici niteliktedir. Bu bağlamda benzerlik göstermektedir.

Şekil 4. 15: Ö9'un Resmi

Ö9 resminde, gösterge türü olarak görüntüsel gösterge ve simgeyi kullanmıştır. Öğrenci, resminde çizdiği kutular aracılığıyla görüntüsel göstergeyi; pembe ev figürü ile ise simgeyi kullanmıştır. Öğrencinin ifadelerine bakıldığında, “Her mahallede para, giyim kullanılmayan ama işe yarayacak şeyler buna konulacak. 5 tane olacak: maddi destek, üst baş giyim vb şeyler. Bu beş kutunun da bir borusu olacak alta giden. Altta çalışanlarda bunu hangi gruba aitse ona koyacak. İhtiyacı olan ailelere dağıtılacak.” ifadelerinde bulunduğu görülmüştür. Öğrencinin çizdiği resme bakıldığında, söz konusu beş farklı kutunun resmedildiği ve böylece yardım amaçlı geliştirdiği projenin görselleştirildiği anlaşılmaktadır. Çizimde yer alan kutular, yazılı anlatımda belirtilen sistemin işleyişine dair somut bir anlatım sunmuştur. Bu bağlamda, öğrencinin yazılı açıklamaları ile çizdiği resim arasında anlamlı bir bütünlük bulunmaktadır.

Şekil 4. 16: Ö25'in Resmi

Ö25 resminde, gösterge türü olarak görüntüsel gösterge ve simgeyi kullanmıştır. Öğrenci, resminde bir TC kimlik numarası girme bölümü ve "Yardımmatik" adlı bir cihaz çizerek görüntüsel göstergeyi; Yeşilay logosunu kullanarak ise simgeyi ifade etmiştir. Öğrencinin ifadelerine bakıldığında, *“Ben olsam bankamatik tarzı bir şey yapardım. İsteddiği tutarı yaz o kadar para vermiş olsun. Bu bankamatiğin içine para vakıflar tarafından verilecek ve tutar girme yerine ilk olarak T.C. kimliği girip banka hesabında kaç para olduğu kontrol edilecek.”* ifadelerinde bulunduğu görülmüştür. Öğrencinin çizdiği resme bakıldığında, söz konusu "Yardımmatik" cihazının ayrıntılı bir şekilde tasvir edildiği, cihazın üzerine tuşlar yerleştirildiği ve kimlik doğrulama sürecinin burada gerçekleştiğini düşündürecek görsel öğelere yer verildiği görülmektedir. Ayrıca, ekran etrafında bulunan Yeşilay tarzı logolar, bu sistemin yardım amaçlı kurumlar tarafından oluşturulduğunu simgelemektedir. Bunun yanı sıra, yardımı alan bireyin gizliliğinin korunmasına yönelik bir sistemin tasarlandığı da anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, öğrencinin yazılı ifadeleri ile çizdiği resim arasında anlamlı bir bütünlük bulunmaktadır.

Şekil 4. 17: Ö30'un Resmi

Ö30 resminde, gösterge türü olarak görüntüsel gösterge ve simgeyi kullanmıştır. Öğrenci, resminde bir köy ve okul çizerek görüntüsel göstergeyi; resmi bir bina ve bayrak çizerek ise simgeyi ifade etmiştir. Öğrencinin ifadelerine bakıldığında, *“Köylerde daha fazla ulaşılabilirlik. Yakın olanlar olabilir ama taa köylerden şehirlere gelip bir daha uzun yol gidip geliyorlar bunun yerine fırın, bakkal, okul vb. şeyleri getirebilirler. Devlete söyleyip onlardan yardım isterim ve köylülere sorarım neye ihtiyacınız varsa onu getirebiliriz.”* ifadelerinde bulunmuştur. Öğrencinin çizdiği resim incelendiğinde, köyün varlığını vurgulamak amacıyla bir köy giriş tabelasının resmedildiği ve bu köye doğru ilerleyen bir aracın bulunduğu görülmektedir. Köyde yer alan okul binası, öğrencinin sözünü ettiği yardımın iletilmesini ve bu sürecin organize edilmesini sağlayan bir kurumun varlığına işaret etmektedir. Bu görsel detaylar, öğrencinin sunduğu çözüm önerisini destekleyen unsurlar olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda, öğrencinin yazılı ifadesi ile çizdiği resim arasında anlamlı bir bütünlük olduğu söylenebilir.

Şekil 4. 18: Ö22'nin Resmi

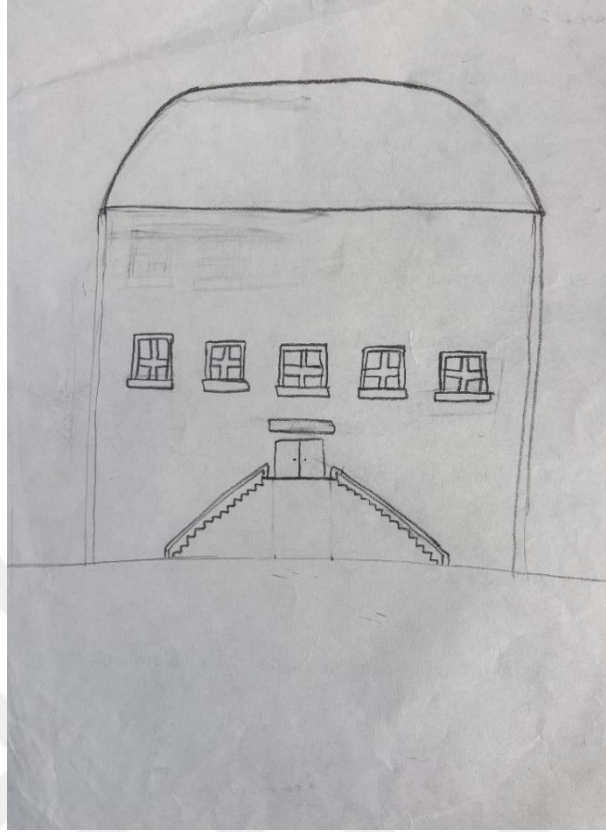
Ö22 resminde, gösterge türü olarak görüntüsel göstergeyi kullanmıştır. Öğrenci, resminde bahsettiği olayı tamamen görüntüsel göstergelerle ifade etmiştir. Öğrencinin ifadelerine bakıldığında, *“Ben bir sokakta bir kasa açardım. Geri dönüşüm sadece plastik vb değil. Bayat ekmekten tatlı yapacağız. Parası yetmeyenlere böyle şeyler yapacağız.”* ifadelerinde bulunduğu görülmüştür. Öğrencinin çizdiği resimde, sözü edilen sokak ve bu sokağa konulacak kasa yer alırken, paranın verildiği bir durum da çizilmiştir. Ancak, öğrencinin yazılı ifadesinde yer alan yardım amaçlı unsurlar, yani bayat ekmekten tatlı yapma ve parası olmayanlara yardım etme gibi unsurlar, resimde yer bulmamıştır. Bu durum, öğrencinin çizdiği resmin, yazılı ifadede belirtilen tüm öğeleri yansıtamadığını göstermektedir. Görsel anlatım, genel olarak öğrencinin projesine dair bir fikir verirken, sözü edilen yardım amacını ve geri dönüşüm fikrini detaylı bir şekilde resme aktarmadığı görülmektedir. Bu bağlamda, resim ve yazılı açıklama arasında benzerlikler bulunsa da, görsel anlatım, öğrencinin söylediklerinin tamamını karşılamamaktadır.

Şekil 4. 19: Ö28'in Resmi

Ö28 resminde, gösterge türü olarak görüntüsel göstergeyi kullanmıştır. Öğrenci, resminde sokak hayvanlarına yönelik bir yardım sürecini anlatırken mamalar ve diğer ilgili öğeleri kullanarak görüntüsel göstergeyi aktarmıştır. Öğrencinin ifadelerine bakıldığında, “*Sokak hayvanları için mama kabı, su, mama, kulübe vb almak.*” şeklinde açıklamada bulunduğu görülmüştür. Öğrencinin resmi incelendiğinde sokak hayvanları için bir mekan oluşturduğunu ve bu hayvanlara mamalar dağıtıldığını tasvir ettiği görülmüştür. Bu bağlamda öğrencinin yazdığı ile çizdiği arasında benzerlik görülmektedir. Öğrencinin çizdiği resimde, sokak hayvanları için bir mekan oluşturduğu ve bu mekan içerisinde hayvanlara mama ve su dağıtıldığını gösterdiği görülmektedir. Bu, öğrencinin yazılı açıklamasında yer alan yardım amaçlı unsurları doğrudan görsel olarak tasvir etmiştir. Öğrencinin ifadesindeki mamalar, su kapları ve barınaklar gibi unsurlar, resimde de benzer şekilde yer almakta böylece yardımın sağlanacağı ortam açıkça çizilmiştir. Bu bağlamda, öğrencinin yazılı ifadeleri ile çizdiği resim arasında anlamlı bir benzerlik bulunmaktadır.

Şekil 4. 20: Ö29'un Resmi

Ö29 resminde, gösterge türü olarak görüntüsel göstergeyi kullanmıştır. Öğrenci, resminde bir bina çizerek görüntüsel göstergeyi somutlaştırmıştır. Öğrencinin ifadelerine bakıldığında, *“Ben bir bina yapardım ve bu binada evsizler tamamen bedavaya orada belli bir süre boyunca kalabilirler.”* Şeklinde açıklamada bulunduğu görülmüştür. Öğrencinin çizdiği resme bakıldığında, bir bina yapıldığı görülmektedir. Ancak, resimde yardım amaçlı herhangi bir ek unsura yer verilmediği dikkat çekmektedir. Öğrencinin yazılı açıklamasında evsizlere yönelik ücretsiz barınma imkânı sağlanacağı belirtilirken, çizimde bu yardıma dair herhangi bir görsel öge yer almamaktadır. Yani, öğrencinin çizdiği resim yalnızca bir bina tasvir ederken, söz konusu yardıma dair açıklamalar ve diğer önemli unsurlar resimde yansıtılmamıştır. Bu bağlamda, öğrencinin yazılı açıklaması ile çizdiği resim arasında anlamlı bir benzerlik bulunmamaktadır.

Ortaokul öğrencilerinin yazılı olarak ifade ettikleri yardımseverlik kavramı ile çizimlerinde ortaya koydukları yardımseverlik kavramı büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin bir kısmı, yazılı söylemlerinde dile getirdikleri düşünceleri doğrudan renkler, simgeler veya metinler aracılığıyla görselleştirirken, bazı öğrencilerin çizimleri, yazılı ifadeleri olmaksızın anlamlandırılmakta güçlük yaratabilmektedir.

Ancak genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin yardımseverlik kavramına ilişkin yazılı anlatımları ile görsel ifadeleri arasında önemli ölçüde uyum olduğu görölmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada değerler eğitimi bağlamında yardımseverliğin sanat yoluyla ifadesinin öğrencilerin çalışmalarına nasıl yansıdığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışma MEB'e bağlı bir ortaokulda eğitim alan 36 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın nitel verileri betimsel analiz ile çözümlenirken öğrencilerin ortaya çıkardıkları özgün ürünleri ise göstergebilimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir.

Değerler eğitimi kapsamında yardımseverlik değerine ait araştırmanın ilk bulgusundan elde edilen verilere göre “yardımseverlik”, “yardımlarınız” ve “yapılan çalışmalar” olmak üzere üç tema altında toplam 24 alt tema belirlenmiştir. Yine değerler eğitimi kapsamında Cemiloğlu ve Taşkesen'in (2023) “Ortaokul Öğrencilerinin Adalet Kavramını Algılamalarına İlişkin Göstergebilimsel Yaklaşım Dayalı Bir Araştırma” isimli çalışmalarında 1 tema altında 10 alt tema elde edilmiştir. Balçık ve Taşkesen'in (2022) “Ortaokul Öğrencilerinin Sevgi Kavramını Algılamalarına İlişkin Göstergebilimsel Yaklaşım” adlı araştırmalarında 4 kategoride toplam 19 metafor elde ettikleri görülmüştür. Bu araştırmada yardımseverlik teması kapsamında öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda “cömertlik”, “mutluluk”, “iyilik”, “destek olmak”, “paylaşmak” ve “sevmek” gibi alt temalar oluşturulmuştur. Sönmez ve Akıncan (2013) “Ortaokul Öğrencilerinin ‘Yardımseverlik’ Değeri İle İlgili Metafor Algıları” adlı çalışmasında öğrencilerin yardımseverlik ile ilgili geliştirdikleri sevgi, ağaç, dünya, anne, dostluk, dost, arkadaş, kardeş, mutluluk, hayat, gülümsemek, aile gibi metaforları ortaya koymuştur. Ortaokul öğrencilerinin yardımseverlik ile ilgili ifadeleri incelendiğinde yardımseverlik temasının içten gelen bir duygu olduğu ilgili çalışmada belirtilmiştir. Ayrıca yardımseverliğin yalnızca insanlarla sınırlı olmadığı diğer canlıları da kapsadığı öğrenciler tarafından düşünülmektedir. Aktepe (2015) “Etkinlik Temelli Değer Eğitiminin Öğrencilerin Yardımseverlik Tutumlarına Etkisi” isimli çalışmasında öğrencilerin yardımseverlik değerinin tanımına ilişkin görüşleri incelendiğinde öğrencilerin genel olarak yardımseverlik değerini yüzeysel ifadelerle açıkladıkları görülmüştür. Çelik ve Doğan Kahatlı (2022) “Ortaokul Öğrencilerinin Kök Değerler Hakkındaki Metaforik Algıları” adlı araştırmasında yardımseverliğin kişiye destek olarak kişinin hayatını kolaylaştırmaya yarayan bir değer olarak görmekte ayrıca yardımseverlik değerinin oluşması için dayanışma, birlik ve beraberliğin olması gerektiğini savunmuştur. “Yardımlarınız nelerdir?” sorusundan elde edilen “yardımlarınız” teması dahilinde 7 alt

tema belirlenmiştir. Bunlar sağlık yardımı, hayvanseverlik, deprem yardımı, düşküne yardım, arkadaş'a yardım, yaşlılara yardım, bağış yapmak olarak ifade edilmiştir. Öğrenciler yardımlarınız teması dahilinde maddi ve manevi yardımlardan bahsetmişlerdir. Bu bulgular, öğrencilerin hem toplumsal yardımlaşma ve sorumluluk bilinciyle hareket ettiklerini hem de yardımlaşma değerlerini içselleştirip bu bilince sahip olduklarını göstermektedir. Gökalp (2022) “Ortaokul Öğrencilerinin Yardımseverlik Değerinin İncelenmesi” adlı araştırmasında ortaokul öğrencilerinin yardımseverlik değerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sönmez ve Akıncan (2013) “Ortaokul Öğrencilerinin “Yardımseverlik” Değeri İle İlgili Metefor Algıları” adlı çalışmasında öğrencilerin yardımseverlik değeri ile ilgili metaforik algıları araştırarak öğrencilerin yardımseverlik değerini önemsedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Güler’in (2022) “İlkokul 4. Sınıfların Yardımseverlik Değerine Yönelik Algı ve Deneyimleri: Fenomenolojik Bir Araştırma” adlı çalışmasında, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin yardımseverliği yaşlılara, anne-babaya, hayvanlara yardım etme ve komşuya ikramda bulunma şeklinde tanımladıkları belirlenmiştir. “Yapılan Çalışmalar” teması dahilinde 10 alt tema belirlenmiş olup; LÖSEV, Kızılay, Yeşilay, TEMA, Belediye, Darüşşafaka, AFAD, AKUT, Aşevi, Valilik olarak ifade edilmiştir. Öğrenciler bu tema dahilinde ülkemizde var olan yardım kuruluşlarına değindikleri görülmüştür. Yapılan çalışmalar teması ile ilgili öğrenciler, ülkemizde varlığını sürdüren yardım kurumlarına değindikleri görülmüştür. Öğrencilerin cevapları incelendiğinde yaşanan güncel olaylar çerçevesinde duydukları ve gördükleri yardım kurumlarına ifadelerinde yer vermişlerdir.

Araştırmanın ikinci alt amacına yönelik öğrencilerin yardımseverlik kavramına ilişkin göstergeleri kullanım durumları: Görüntüsel Gösterge 35, Belirti 28, Simge 24 adet şeklindedir. Öğrenciler çalışmalarında en çok görüntüsel göstergeyi kullanmıştır. Cemiloğlu ve Taşkesen’in (2023) araştırmasında öğrenciler en çok simgeyi kullanırken en az görüntüsel göstergeyi kullandıkları görülmüştür. Balçık ve Taşkesen (2022) ise çalışmalarında elde ettikleri sonuca göre öğrencilerin en çok görüntüsel göstergeyi kullandığını ifade ederken ardından en çok simgeyi ve en az belirtiyi kullandıkları görülmüştür. Türkcan (2013) ise “Çocuk Resimlerinin Analizinde Göstergebilimsel Bir Yaklaşım” adlı araştırmasında öğrencilerin çizdikleri resimler doğrultusunda sırasıyla en çok görüntüsel göstergeyi, simgeyi ve en az belirtiyi kullandıkları görülmüştür. Görüntüsel göstergeyi kullanan öğrenciler sözünü ettikleri yardım çalışmalarını doğrudan

aktararak göstermiştir. Belirtiyi kullanan öğrenciler yardımlarının uygulama aşamasını da resimlerinde göstermiştir. Simge kullanan öğrenciler ise yardım ettikleri kişileri veya yardım amaçlı birlikte çalıştıkları kurumların logolarını kullanarak simgeyi çizimlerinde kullanmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt amacına göre öğrencilerin resimlerindeki göstergeleri kullanma durumlarının dağılımları görüntüsel gösterge + belirti + simge 18 öğrenci, görüntüsel gösterge + belirti 9 öğrenci, görüntüsel gösterge + simge 6 öğrenci, görüntüsel gösterge 2 öğrenci, sadece belirti 1 öğrenci tarafından kullanılmıştır. Elde edilen bulgular neticesinde öğrencilerin yarısı çalışmalarında görüntüsel gösterge + belirti + simge göstergelerinin 3'ünü de kullandığı görülmüştür. Öğrencilerin 3'ü dışında geri kalanı en az iki gösterge türünü resimlerinde kullandıkları görülmüştür. Cemiloğlu ve Taşkesen'in (2023) çalışmasında yer alan 32 öğrencinin 9'u haricinde diğer tüm öğrencilerin en az iki gösterge türünü kullandıkları görülmüştür. Balçık ve Taşkesen ise (2022) çalışmalarında yer alan 34 öğrencinin 6'sı haricinde diğer tüm öğrencilerin görüntüsel gösterge + belirti + simge başta olmak üzere en az iki gösterge türünü kullandıkları görülmüştür. Bu gösterge çeşitliliği öğrencilerin sanatsal ifadelerinde sembolik düşünme becerilerinin gelişmiş olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın dördüncü alt amacına yönelik bulgular incelendiğinde öğrencilerin yazdıkları yardımseverlik kavramı ile çizdikleri yardımseverlik kavramı arasında doğrudan bir ilişki olduğu saptanmıştır. Özcan (2021) "Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Sorumluluk Düzeyleri" adlı araştırmasında, öğrencilerin sosyal sorumluluk düzeylerinin yüksek olduğu ve bu düzeyin cinsiyet, sınıf düzeyi ve akademik başarı gibi değişkenlere göre farklılık gösterdiğini ifade etmiştir. Bu sonuç, yardımseverlik değerinin sosyal sorumlulukla ilişkili olduğunu ve çeşitli faktörlerden etkilendiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak değerler eğitimi bağlamında yardımseverliğin sanat yoluyla ifadesinin tespit edilmesi amaçlanan bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin yardımseverlik kavramını algılayış pratiklerinin sanatsal ifadelerine yansıma biçimleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Baş ve Kaptan (2018) sanatsal yaratıcılık becerisinin yalnızca sağ beynin hayal gücüne dayalı düşünce yapısına değil aynı zamanda bilimsel araştırmaların temelini oluşturan sol beynin analitik, planlı ve mantıksal düşünme becerilerine de gereksinim duyduğunu ifade etmiştir. Elde edilen bulgular, öğrencilerin yardımseverliği hem bireysel

hem de toplumsal bir değer olarak içselleştirdiklerini ve bu değeri çok boyutlu bir şekilde ifade edebildiklerini göstermektedir. Literatürdeki alışmalar bu bulguları destekler nitelikte olup öğrencilerin yardımseverlik değerini benimseme düzeylerinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu araştırmada elde edilen bulgular, ortaokul ğrencilerinin yardımseverlik kavramını hem yazılı hem de görsel olarak geniş bir perspektiften ele aldıklarını ortaya koymaktadır. Öğrenciler, yardımseverliği karşılıksız yardım etme, toplumsal dayanışma ve içten gelen bir duygu olarak tanımlamış; maddi ve manevi yardımları kapsayacak şekilde çeşitli eylemlerle somutlaştırmıştır. Öğrenciler, güncel ve tarihî yardım organizasyonlarıyla ilgili farkındalıklarını ifade etmiş; LÖSEV, Kızılay, Yeşilay gibi kuruluşların yanı sıra sadaka taşı, askıda ekmek gibi uygulamalara da yer vermiştir. Görsel çalışmalarda ise öğrencilerin üç farklı gösterge türünü (görüntüsel gösterge, belirti ve simge) sıklıkla bir arada kullandıkları tespit edilmiştir. Yazılı anlatımlar ile çizimlerde ortaya konulan yardımseverlik temaları arasında genel olarak anlamlı bir ilişkinin bulunduğu, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini hem sözel hem görsel olarak tutarlı bir biçimde ifade edebildikleri görülmüştür. Bu durum, öğrencilerin yardımseverlik değerini içselleştirdiklerini ve çok boyutlu olarak ifade etme becerisine sahip olduklarını göstermektedir.

ÖNERİLER

Mevcut çalışma, yardımseverlik değeri bağlamında ortaokul öğrencilerinin yazılı ve görsel anlatımlarını inceleyerek değerler eğitiminin çok boyutlu doğasına dikkat çekmeye çalışmıştır. Literatürde sosyal bilgiler (Kan, 2010), beden eğitimi (Öztürk Kuter & Kuter, 2016), din kültürü ve ahlak bilgisi (Kaymakcan & Meydan, 2011), okul öncesi eğitimi (Aral & Kadan , 2018) gibi farklı disiplinlerde değerler eğitimi üzerine çeşitli araştırmalar yapılmış olmakla birlikte, görsel sanatlar alanında bu konunun yeterince ele alınmadığı görülmektedir. Bu bağlamda, çalışma görsel sanatlar eğitimi literatürüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda görsel sanatlar derslerinde değerler eğitiminin daha sistematik bir şekilde yapılandırılması önerilmektedir. Öğrencilerin hem yazılı hem de görsel ifadelerinde yardımseverlik temasına dair güçlü bağlamlar kurdukları görülmüş; bu durum, sanat yoluyla değer aktarımının etkili bir yöntem olabileceğini göstermiştir. Bu nedenle öğretim programlarında değer temelli görsel sanatlar etkinliklerine daha fazla yer verilmesi öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve estetik gelişimlerine olumlu katkı sağlayabilir.

Sonuç olarak bu araştırma kapsamında elde edilen veriler görsel sanatlar eğitiminin sadece estetik beceriler kazandırmakla kalmayıp aynı zamanda öğrencilerin etik ve toplumsal değerleri içselleştirmelerinde de etkili olabileceğini ortaya koymuştur. Bu nedenle görsel sanatlar eğitimi bağlamında değerler eğitiminin hem teorik hem uygulamalı yönleriyle ele alındığı çok disiplinli çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akbaşı, O. (2008). Değerler Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), s. 9-27.
- Akdoğan, Y. (2019). *İlkokul Görsel Sanatlar Dersinde Değerler Eğitiminin Öğrenci Çalışmalarına Yansımaları Üzerine Bir Durum Çalışması*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Akengin, G. (2019). Sanat Siyaset Toplum Etkileşimleri. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(33), s. 1.9.
- Akgül, G. (2020). *Ortaokul Altıncı Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Öğrencilerin Yardımseverlik Değerine İlişkin Tutumlarına Etkisi* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akın, Ş. (2018). Merhamet Kavramı ve Schopenhauer'in Merhamet Yaklaşımının Değerlendirilerek Farklı Düşünürlerin Görüşleriyle Karşılaştırılması. *Türkiye Biyoetik Dergisi*, 5(3), s. 126-131.
- Akın, Z., & Öztürk, E. (2021). Değer Eğitimi Sürecinde Okul-Aile İşbirliği: Bir Bitel Çalışma. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 19(42), s. 73-112.
- Akkurt, S., & Boratav, O. (2018). Neden Sanat Eğitimi? *Uluslararası Eğitim Araştırması Dergisi*, 1(1), s. 54-60.
- Aktepe, V. (2010). *İlköğretim 4. Sınıf Sosyal bilgiler Dersinde "Yardımseverlik" Değerinin Etkinlik Temelli Öğretimi ve Öğrencilerin Tutumlarına Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aktepe, V. (2015). Etkinlik Temelli Değer Eğitiminin Öğrencilerin Yardımseverlik Tutumlarına Etkisi. *Researcher: Social Science Studies*, 2(2), s. 17-49.
- Aktepe, V., & Yalçınkaya, E. (2016). Okul Ortamında Değerler Eğitiminin Öğrenci Görüşlerine Göre Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), s. 113-131.
- Alpagu, H. (2015). Değer Kavramı, Paylaşmak ve Bilgi Teknolojisi Çağında Yaşam. *Akademik Bakış Dergisi*, (51), s. 22-31.
- Altan, M. Z. (2011). Çoklu Zeka Kuramı ve Değerler Eğitimi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(4), s. 53-57.
- Altan, M. Z. (2016). Çoklu Zekâ Kuramı ve Değerler Eğitimi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(4), s. 53-57.
- Altınkurt, L. (2005). Türkiye'de Sanat Eğitiminin Gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (12).
- Altuner, H. (2007). Türkiye'de Sanat Tarihi ve Cumhuriyet'ten Günümüze Sanat Tarihi Eğitimi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), s. 79-90.
- Aral, N., & Kadan, G. (2018). 2013 Okul öncesi eğitim programının değerler eğitimi bağlamında incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(1), s. 113-131.
- Arpalı, F. S. (2008). *Türkiye'de Sanat Eğitimi Yöntemleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .

- Aslan, S. (2017). İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Hoşgörü Eğilimleri ile Yardımseverlik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), s. 163-175.
- Aydın, N. (2018, 12 25). Nitel Araştırma Yöntemleri: Etnoloji. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 2(2).
- Aykut, A. (2006). Günümüzde Görsel Sanatlar Eğitiminde Kullanılan Yöntemler. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(21), s. 33-42.
- Balçık, E., & Taşkesen, S. (2022). Ortaokul Öğrencilerinin Sevgi Kavramını Algılamalarına İlişkin Göstergebilimsel Yaklaşım. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 10(2), s. 145.
- Baş , N., & Altun, F. (2020). Ortaokul Öğrencilerindeki Gelecek Beklentilerinin Açıklanmasında Okula Bağlılık, Okul Yaşam Kalitesi ve Akademik Başarının Rolü. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(1), s. 197-213.
- Baş, Ş., & Kaptan, A. Y. (2018). Resim Çalışmalarında Yaratıcılığın Değerlendirilmesine Yönelik Bir Analitik Rubik Çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*(26), s. 53-79.
- Bilirdönmez, K., & Karabulut, N. (2016). Sanat Eğitimi Süreç ve Kuramları. *EKEV Akademi Dergisi*(65), s. 343-355.
- Bolat, Y. (2016, Ağustos). Sosyal Değerleri ve Değerler Eğitimi Anlamak. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(29), s. 322-348.
- Buyurgan , S., & Buyurgan, U. (2012). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi* (3 b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (25 b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Cambridge Dictionary. (2024). 09 09, 2024 tarihinde Cambridge Dictionary: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/sacrifice?q+=sacrifice> adresinden alındı
- Canatan, K. (2017). Kitap Tanıtım, Eleştiri ve Değerlendirme Sanat Nedir? *Çekmece İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(10-11), s. 249-258.
- Cemiloğlu, A., & Taşkesen, S. (2023, 10 27). Ortaokul Öğrencilerinin Adalet Kavramını Algılamalarına İlişkin Göstergebilimsel Yaklaşım Dayalı Bir Araştırma. *Art Vision*, 29(51), s. 201-207.
- Çelik , Ş., & Doğan Kahtalı, B. (2022). Ortaokul öğrencilerinin kök değerler hakkındaki metaforik algıları1. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 29, s. 206-223.
- Çelik, Z. E. (2020). *Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi ve Uygulamalarına Yönelik Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Çengelci, T., Hancı, B., & Karaduman, H. (2013). Okul Ortamında Değerler Eğitimi Konusunda Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), s. 33-56.
- Çirak, Z. (2021). *Örnek Olay Yönteminin 4. Sınıf Öğrencilerinin Yardımseverlik Değerine Yönelik Tutumları Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Dilmaç, O., & Topuz, B. (2024). Erken Çocukluk Döneminde Değerlerin Kazandırılmasında Sanat Eğitiminin Rolü. *Akademik Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 10(63), s. 39-49.
- Talim ve Terbiye Kurulu. (2023). *Eğitimde Geleceğe Bakış Raporu*.
- Elbir, B., & Bağcı, C. (2013). Değerler Eğitimi Üzerine Yapılmış Lisansüstü Düzeyindeki Çalışmaların Değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 8(1), s. 1321-1333.
- Eroğlu, Ö. (2018). *Sanat Kuramına Giriş* (1 b.). İstanbul: Tekhne Yayınları.
- Ertürk, M. (2013). İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar Eğitimi Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 3(1), s. 78-94.
- Gazi, M. A., & Çakı, C. (2019). Şili Ulusal İnsan Hakları Örgütü'nün Göçmen Ayrımcılığına Karşı Hazırlanan Kamu Spotu Reklamları Üzerine inceleme. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 5(1), s. 50-77.
- Genç, S. (2018). Görsel Sanatlar Eğitiminde Kök Değerler. *Turkish Studies*, 13(11), s. 543-560.
- Gökalp, A. (2022, 04 12). Ortaokul Öğrencilerinin Yardımseverlik Değerinin İncelenmesi. *Anadolu Kültür Araştırmaları Dergisi (JANCR)*, 6(1), s. 59-73.
- Gökalp, A. (2022). Ortaokul Öğrencilerinin Yardımseverlik Değerinin İncelenmesi. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), s. 59-73.
- Güçlü, M. (2015). Türkiye'de Değerler Eğitimi Konusunda Yapılan Araştırmalar. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38), s. 720 - 733.
- Güler, H. (2022). İlkokul 4. Sınıfların Yardımseverlik Değerine Yönelik Algı ve Deneyimleri: Fenomenolojik Bir Araştırma. *Journal of Computer and Education Research*, 10(20), s. 716-733.
- Günay, V.D. (2012). Görsel göstergebilim ve imgenin anlamlandırılması. V.D. Günay, A.F. Parsa (Ed.) *Görsel Göstergebilim: İmgenin Anlamlandırılması içinde*. İstanbul: Es Yayınları.
- Kafadar, T. (2019). *Türkiye, ABD ve Fransa'nın Sosyal Bilgiler Öğretim Programları ve Ders Kitaplarının Değerler Eğitimi Boyutunda Karşılaştırılması*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kan, Ç. (2010). Sosyal Bilgiler Dersi ve Değerler Eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(187), s. 138-145.
- Kasapoğlu, H. (2013). Okulda Değerler Eğitimi ve Hikayeler. *Milli Eğitim Dergisi*, 43(198), s. 97-109.
- Kaymakcan, R., & Meydan, H. (2011). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Programları ve Öğretmenlerine Göre Değerler Eğitimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 9(21), s. 29-55.
- Kerschensteiner, G. (1977). *Karakter Kavramı ve Terbiyesi*. (F. Kanad, Çev.) Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- Keskin, İ., & Yazar, T. (2018). Milli Eğitim Şuralarında Değer, Ahlak ve Karakter Eğitimi İle İlgili Alınan Kararların Değerlendirilmesi. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(8), s. 386-405.
- Keskin, Y. (2008). *Türkiye'De Sosyal Bilgiler öğretim programlarında değerler eğitimi: Tarihsel gelişim, 1998 Ve 2004 programlarının etkililiğinin araştırılması*.

Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Macaroğlu Akgül, E. (2021). Yeni Paradigmanın Sanat Temelli Eğitim Araştırmaları. *JSES Journal of Sustainable Educational Studie*, 2(2), s. 19-25.
- MEB. (2018). *Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Nas, E., & Sak , R. (2020). Merhamet ve Merhamet Odaklı Terapi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), s. 64-84.
- Nermin, A. (1999). Sanat Eğitimi- Yaratıcılık Etkileşimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, s. 11-17.
- Özcan, M. (2021). Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Sorumluluk Düzeyleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25(1), s. 295-302.
- Özensel, E. (2003). Sosyolojik Bir Olgular Değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3), s. 217-240.
- Öztürk Kuter, F., & Kuter, M. (2016). Beden Eğitimi ve Spor Yoluyla Değerler Eğitimi. *Eğitim ve Beşeri Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 6, s. 75-94.
- Öztürk, A. D. (2021). *Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersinde Değerler Eğitime ilişkin Öğretmen Tutumları: Bir Karma Yöntem Araştırması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri* (2 b.). (M. Bütün , & S. B. Demir, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.
- Pilatin, Ü. (2018, 12 31). Din Kültürü ve Ahlak Bİlgesi 8. Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Değerlerin Göstergebilimsel Analizi. *Batman Üniversitesi İslami İlimler Hakemli Dergisi*, 2(2), s. 54-71.
- San, İ. (2001). Sanatlar Eğitimi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 34(1), s. 23-34.
- San, İ. (2019). *Sanatlar, Eğitim ve Kültür*. İstanbul: Yeniinsan Yayınevi.
- Soygür, H. (1999). Sanat Ve "Delilik". *Klinik Psikiyatri*, 2, s. 124-133.
- Soysaldı, A. (2018). Kültür, Sanat ve Beşeriyet İlişki. *Sanat ve Tasarım Dergisi*(22), s. 305-315.
- Sönmez, A., & Kum, Ö. (2017, 12). İlkokul Öğrencilerinin "Yardımlaşma" Değer Algılarının Çizimlerle Belirlenmesi. *The Journal of International Educational Sciences*, 4(13), s. 343-356.
- Sönmez, Ö. F., & Akıncan, N. (2013, 10 28). Ortaokul Öğrencilerinin "Yardımseverlik" Değeri İle İlgili Metafor Algıları. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*(7), s. 105-120.
- Şahin, H. (2015). Günümüz Sanatında Üslup Karmaşası ve Pastiş. *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*(15), s. 110-126.
- Şimşek, H. (2018). Osmanlıdan Cumhuriyete Değerler ve Eğitimi. Cumhuriyet Dönemi Milli Düşünce Sistematiğinde Erol Güngör Sempozyumu, (s. 59-77). Kırşehir.
- Taşkesen, S., & Öztürk, A. D. (2019, 09 27). Investigation Of The Relationship Between The Empathy Tendency Levels Of 5th Grade Students And Their Motivations Against Practise Activities Of Visual Arts Course. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 10(37), s. 873-889.

- Taşkesen, S., & Öztürk, A. D. (2019, 09 27). Investigation Of The Relationship Between The Empathy Tendency Levels Of 5th Grade Students And Their Motivations Against Practise Activities Of Visual Arts Course. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 10(37), s. 873-889.
- Tolstoy, L. (2023). *Sanat Nedir?* (Cilt XVI). (A. A. İnal, Dü., & M. Beyhan, Çev.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Tulunay Ateş, Ö. (2017, 12). Türkiye’de Değerler Eğitimi Uygulamalarının Öğrencilere Kazandırılması İstenen Olumlu Özellikler Üzerine Etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(34), s. 41-60.
- Türkcan, B. (2013). Çocuk Resimlerinin Analizinde Göstergebilimsel Bir Yaklaşım. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), s. 585-607.
- Ulusoy, K., & Dilmaç, B. (2016). *Değerler Eğitimi* (4 b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Usal, Y. (2022). Disiğlinlerarası Sanat: Bilim ve Sanat Arasında Köprü Kurmak. *International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences (JOSHAS JOURNAL)*, 8(59), s. 2034-2040.
- Ünal, M. F. (2016). Göstergebilimin Serüveni. *Mütefekkir*, 3(6), s. 379-398.
- Yaşartürk, İ. (2019). *İlkokul Öğrencilerinin Adalet, Dürüst Olma, Sorumluluk ve Yardımseverlik Değerlerine Yönelik Yargıların Kohlberg'in Ahlaki Gelişim Kuramına Göre İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, S. G., & Demirel, M. (2019). Türk Tarihinde Değerler ve Değerler Eğitimi Üzerine Bir İnceleme. *Eğitim, Teori ve Pratik Araştırma Dergisi*, 5(1), s. 92-99.
- Yıldırım, Y. (2022). Türk Milli Kültüründe Değerler ve Değerler Eğitimi. *Sakarya Üniversitesi Türk Akademi Dergisi*, 1(1), s. 15-27.
- Yurdakul, A. (2020). Değer Kavramı ve Değerler Eğitimi. *Anadolu Konfederasyonu* , 1(2).
- Zerenüz, M. (2024, Mayıs). *Değerler Eğitiminin Ortaya Çıkışı, Gelişimi ve Temel Sorunlarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

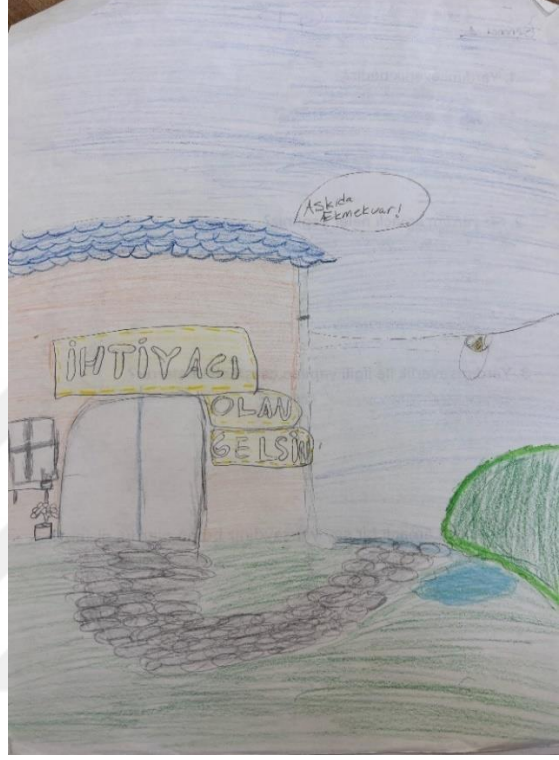
EKLER

EK-1.: Öğrencilerin Değerler Eğitimi Kapsamında Görüşleri Ve Sanatsal Çalışmalarından Örnekler

Ö1'in Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 1. Ö1 G+5 Öğrenci 1

1. Yardımseverlik nedir?
Cömertlik, insanlara yardım etmekten çekinmemektir
2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
Nüfuz için yardım topladım
3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Lösevililer için yardım topladılar
4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
Bir yer açardım o yerde ihtiyacı olan insanlar ihtiyaçlarını karşılığınak şeyler bulurdu

Ö2'nin Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 2. Ö2 G+B+M Öğrenci 2

1. Yardımseverlik nedir?
Yüksek ve değerli bir şey
2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
Kendi okuluna
3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Yardımlar için okul
4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
İnsanların hayatlarını kurtarmak için yardım ederdi

Ö3'ün Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 3 5 04

Gesundheit + Belirler
Dere Hastalıklar, Cilt Hastalıkları

1. Yardımseverlik nedir?
Yardımseverlik bir insanın bir başkasına yardım etmesi

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
Bir defter, sığırine para bağışladık

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Öğrenimimizden Yararlanarak, kurulumlar yapıyor, maserla
kızlar, kızlar, gençler, gençler.

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
teknolojideki indirimler bir yolları demek o uygulamayı
bulduğumuz, teknolojiye para sunmak demek oren yollarına
gelir ve orada olan olan olaya para da bağışları olur

Ö4'ün Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 4 5 04

G + B
Kısmi Kan

1. Yardımseverlik nedir?
Bir insanın yardımseverlik yapması

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
Doktorlara para bağışladım

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Bağış kurulları kurulur kediye tarama yapılır

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
Bütün doktorları kayırdım kuzularda emme et-
leri. En iyekilim diye kurtları ve ve ağzı
kızdır.

Ö5'in Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci: 5/A 477
Tarih: 5

1. Yardımseverlik nedir?
Bir kimsenin Kendi rızasıyla bir başkasına yardım eden kişiye yardımsever denir.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
Arkadaşıma yere düşen kalemimi verdim (köpekler için toplanan kumbaraya 14,75 TL verdim)

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Kızılay, Darülfazile, Afad, Akıtt

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
"Helal Oyuncak" yapırdım
Helal oyuncak: Her kimse bir metal kutuya (Sabit kilitli) Para atar o parayla oyuncak alır ve Oyuncaklar ihtiyacı olan kişiye verilir

Ö6'nın Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci: 409 5/A
Tarih: 6

1. Yardımseverlik nedir?
Bir insanın zor durumda kalan bir insanı yardım etmektir.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
(Zor da olan bir insana belli bir miktarda para verdim)
Düşen arkadaşımı kaldırdım.

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Fakirlere para vermek
Kızılay Afad
Darülfazile
Yeşilay

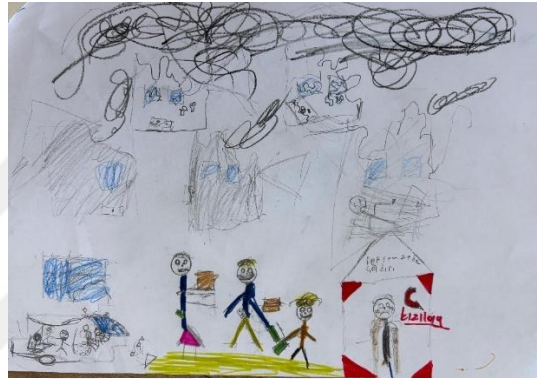
4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
Dışarıda bir tane dukkana benzeren bir şey yaparım. Sadece 5 TL olan bir yer olarak oradan ihtiyacı olan kadar olan paranın rakamlarını tutulacak

Ö7'nin Çalışması ve Yanıtları

Öğrenceler 5-6 8 Öğrenciler 7

1. Yardımseverlik nedir?
Bir insanın sosyal yardımların dağıtılması, alması olan yardım etmek gibi.
2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
Arkadaşlarımın markette ihtiyacı olanları aldım, yardım ettim. (e olan arkadaşlarımla)
Sokakları temizlik için bir grup kuruyordum.
3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Bazıları dernekler, vakıflar, dernekler.
4. Siz yardım amaçlı bir şey yaparsanız bu ne olurdu, çiziniz?
para mı biriktirip depremzedelere veririm.

Ö8'in Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 8

5-6

09

Öğrenci 8

8

1. Yardımseverlik nedir?

Herkese yardım etmeye çalışmayı sevmek

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?

Anıme poşet taşıyıcıda yardım ettim.
Bedeme su verdim.
Bedemin garaplarını giydirdim.

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?

Kızılay, Darü'sşafaka, Yeşil ay,
AFAD.

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiniziz ?

Hırsız
Hırsız
Ösleme
cemi geti.

Çkt: Polis
ve Jan-
darma
Yerine, Hırsız
cisi, daki kisi
Hırsızları yakat

Ö9'un Çalışması ve Yanıtları

Erden Aksoy
Öğrenci 3

810
G-S

Öğrenci 9

1. Yardımsızlık nedir?

Bir kişi bir zaman için yardım gerektiren durumda ve bu nedenle yardıma ihtiyacı vardır.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?

Özellikle yardım için bir şeyler yapmak için bir amaçla yardım ettim.

3. Yardımsızlık ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?

Kızılderili Yardım Komitesi, AHA

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiniziz?

Her hafta bir kez yardım topladığımız bir şey yapabiliriz. Her hafta bir kez 5 kez yardım topladığımız bir şey yapabiliriz. Her hafta bir kez yardım topladığımız bir şey yapabiliriz. Her hafta bir kez yardım topladığımız bir şey yapabiliriz.

Ö10'un Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 10 011 G-8-5 Öğrenci 10

1. Yardımsızlık nedir?

Herhangi birine zor zamanında, işi durumu olmaksızın
Zor sıkıştığında yardım etmek. Yani yardım etmekten
hoshalan kişiye denir.

2. Siz yardım amaçlı ne yaptınız?

(Deprem bölgesindeki çocuklara oyuncak gönderdik)
Durumu işi olmaksızın bir kişiye kızıya gönderdik.

3. Yardımsızlık ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?

Niçileri için yaptığımız bağışta çalıştık
Sadaka taşıma para kayıplar ihtiyacı olan alır
Kızılay da lösemili çocuklar için kan bağışı toplar.

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiniziz?

Dişlere ihtiyacı olan kişiler için elbise,
yağmurluk şemsiye bot gibi eşyaları asıp
minik notlar bırakabiliriz mesela
"Bu ihtiyacı olan kişisindir. Almayınız!"

Ö11'in Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 11
G-5-B

1. Yardımseverlik nedir?
Yardımseverlik, bir insanın bir insana zorluklarını birlikte baş etmesidir. Yanında olduğunu kimseyle olmadığını sevinçinde üzüntüsünde onun yanında ona gösterip ellini tutmasıdır.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
4. Sınıfta 2 kediye 2 köpeğe mama dağıttım. Ve yoldan geçen teyzeye yardım ettim. (En önemlisi gıda ve giysi ayakabı para yardımı topladık muhtaş olan kardeşlerimize.)

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Kızılay'ın kan bağışi çalışmaları ve yapılan organ bağışidir. Depremde tüm ülke birlik ve beraber olduk zor durumlara sığınacak yemek ve batarya mont, bot, toplandı bu çalışmaların başıdır.

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz?
Ben bir yardım yapsaydım Bir yardım geçmesi yapıp iğne, para atardım ve yardıma ihtiyacı olan o parayı alabilirdi.

Ö12'nin Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 12
G-13-S

1. Yardımseverlik nedir?
Kendi gücünü yardım etmek için kullanmak.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
Sokaklara ağız bir köpek görüp ona yemek verdim.

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Eski bina ve yapıların yenilemesi için Sokaklar.

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz?
Filistin'deki çocuklara yardım olurdu.

Ö13'ün Çalışması ve Yanıtları

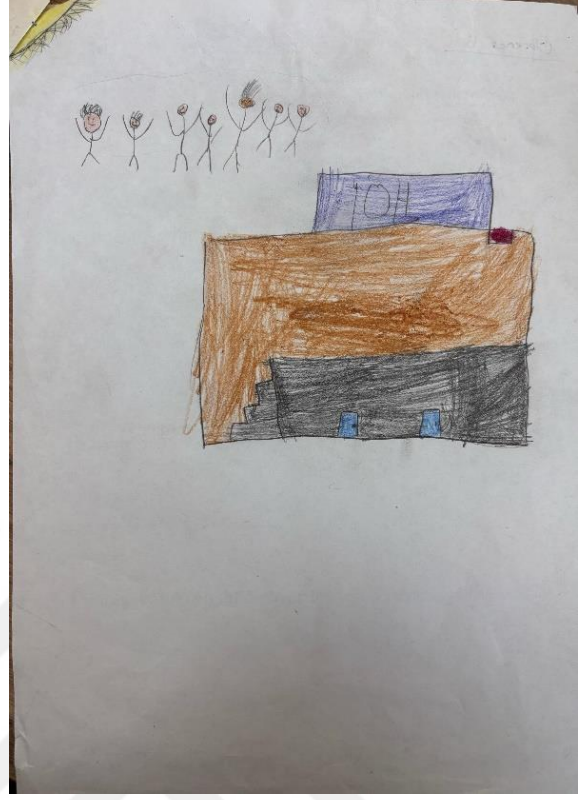
Öğrenci 13 b Ö13 G-B-S Öğrenci 13

1. Yardımseverlik nedir?
Yardımlı etmektir. Bende yardımseverlik yapmaya çalışıyorum.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
Arkadaşlarımın bulaşıcı hastalıklardan korunmalarına yardımcı oldum.

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Zor durumda olan kişilere yardım ediyoruz.

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
Yeterince okuma ve yazma için kitaplar alırdım.

Ö14'ün Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 14 b Ö14 G-B-S Öğrenci 14

1. Yardımseverlik nedir?
Yardımseverlik yardımlı sevmektir.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
Evde bulunan eşyaları yardım ettim (Arkadaşlarımın yararına).

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Kızılay, Yeşilay, AFAD vb.

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
Bütün bulaşıcı hastalıkları durduran ilaç yapardım. Fakire dağıtır, Zenginlere ise 2 kırıya satarım. Evli olmayanlar için çok iyi bir şey.

Ö15'in Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 15
6/A 502
6-8-5

1. Yardımseverlik nedir?
Herhangi birine kurtuluşa beklenmeden yardım etmektir.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
1. Bir arkadaşımın pantolonuna pembe bir sıvı dökülmüştü ve ben ona şeklek pantolonuma vermiştim.
2. Hatta bir kuzu eve getirip onu yardım ettik.

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
1. Deprem oldu bunda her vakit ediliyor ve birçok kurum yardım ediyor.
2. Konuşulmuş ağız dağıtılıyor.

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
7 Temmuz Dünya Çikolata Günü adı bütün dünya çikolatasına çikolata dağıttım. Çünkü çikolata'nın yardımında çalışan birçok güzel çikolata'nın tadını bilmiyoruz. Çünkü öğretmenimiz bize çikolata için kakao toplayan çocukların çikolata'nın tadını bilmediğini söylemişti.

Ö16'nın Çalışması ve Yanıtları

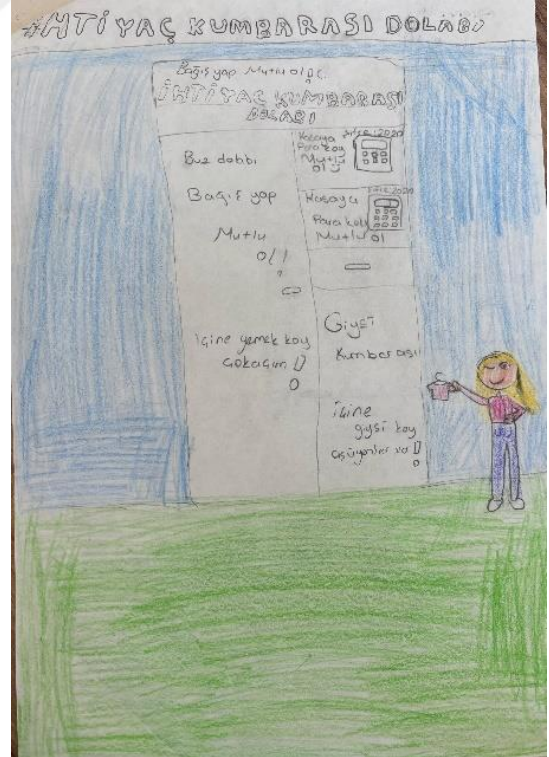
Öğrenci 16
6/A 516
6-8-5

1. Yardımseverlik nedir?
Yardım sevmek, yardım etmektir.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
1. Biraz önce yoldan geçmiyordum ve ben de pişmanlığı kısıtlı yapıyorum.
2. Çok az kedi kediye mama verdim.
3. Bir çocuğa Ayıncağı dağıttım ben de onu kullandım.

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Kızılay
Kızılay
Kızılaylara ağız dağıtma

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
İHTİYAÇ KUMBARASI DOLABI
Maddi durum olmayan insanlar için büyük bir kumbara bu kumbaranın içine (dolabı) insanlar yiyecek için bu kumbara'nın içine de olsa bir buzdolabı olacak. İçerisinde yiyecekler olacak ve insanlar yiyecek ve bunlar sayesinde maddi durumları olan insanlar buradan ihtiyaçlarını alacaklar.

Ö17'nin Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 17 G+B B20 Öğrenci 18

1. Yardımseverlik nedir?
Yardım etmek, sevmek kimselere dır.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
Hayatın SÖZÜ verdim.

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
AŞ EVİni yaptırıldı.

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
Okulda oyuncak.

Ö18'İN Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 18 G+B B20 Öğrenci 19

1. Yardımseverlik nedir?
Biriin bir sıkıntısı veya gopmadığı bir şey varsa ona yardım edersak yardımseverlik olur.

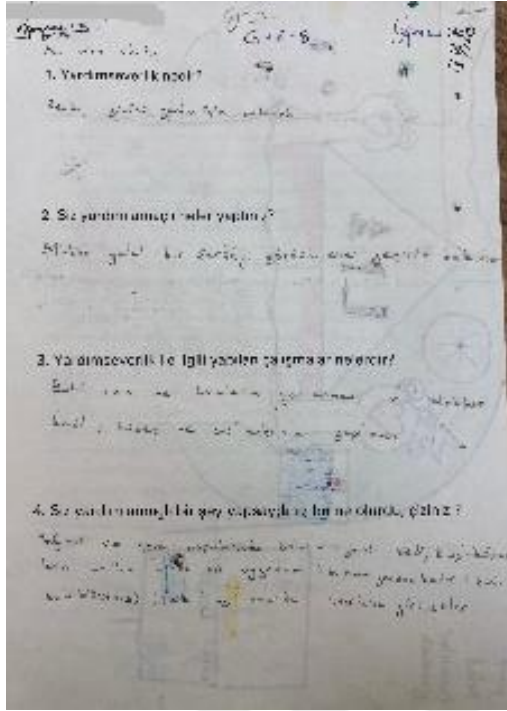
2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
(Yolda geöemeyen in sanlarda yardım ediyorum)
Yaslılara yardım ediyorum.
Sokakları kedilere yardım ettim.
Kendi yardım seşisi rozetleri yapıyorum.

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Deprem olduğunda AFAD, kızıloğ, kızılöğ gibi kurumlar çok yardım etmiştir.

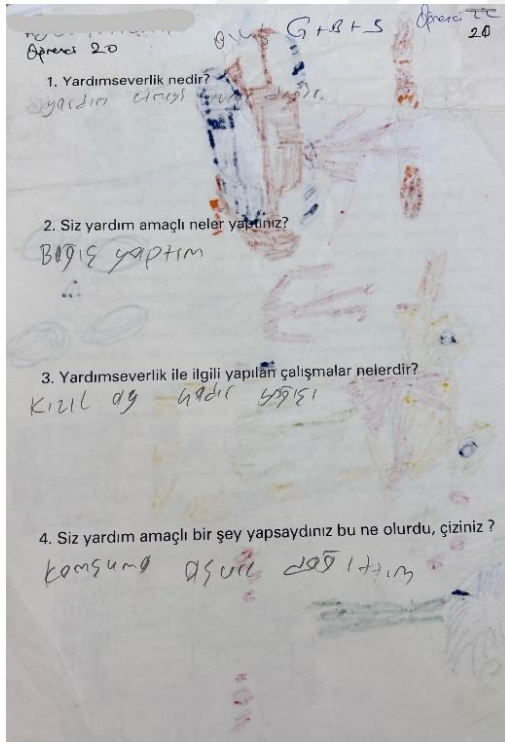
4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
Hayatın olan ama kimsesiz olan sosyal güvenlik bir vakıf olan CHG diye bir vakıf yapıyorum. aallımı. Çocukların Hayatları Gerçekleşsin diye bir vakıf yapıyorum.

Ö19'un Çalışması ve Yanıtları

Ö20'nin Çalışması ve Yanıtları

Ö21'in Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 21 G B 505

1. Yardımseverlik nedir?

Birine yardım etmeyi seven kişidenim.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?

1- Fırına sütü verdim
2- Kediye bisküvi verdim
3- Bir kediye bisküvi verdim.

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?

1- Kızılay, Yeşilay, 30 Nisan'da
2- Baskıya katılması için poster yapmıştık bulardım.

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz?

Bu minarete ben baskıya katılmak için sadaka koysam olurdu. Çizim var. (Baskıya katılmak için.)

Ö22'nin Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 22 G B 505

1. Yardımseverlik nedir?

İnsanlara hayvanlara ihtiyaçlarında istediklerinde istedikleri vererek yardım etmeye yardım etme

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?

Ben Lüzin Mahallesi'deki teyzemle Pafetlerini taşıdım (Sadaka verdim)

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?

görmeyen engelliler için yerlere baskıya katılmak için sadaka taşıdım, aslında ekme

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz?

Ben bir Sadaka Baskıya katılmak için sadaka taşıdım. Geri döndüğün sadece plastik vb değil kâğıt ekmeğe tatlı yapacağım. Parası getirmişler böyle seşler.

Ö23'ün Çalışması ve Yanıtları

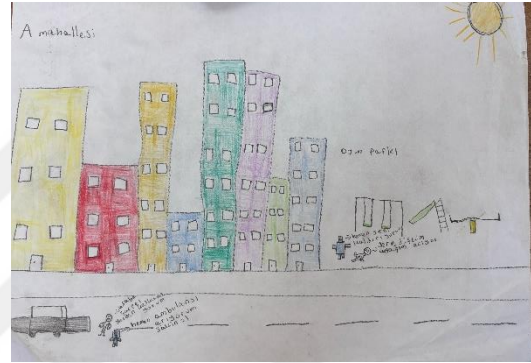
Adı Soyadı: Özge Sözer
 Sınıf: 6/B 512
 Yaş: 10
 Tarih: 24.04.2024

1. Yardımseverlik nedir?
 Bir insan zora düşerse ona yardım etmek.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
 (Bir kişiye bir kalem verdim)

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
 Yardımseverlik günleri, yardımseverlik yarışmaları, yardımseverlik etkinlikleri.

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz?
 Yardımseverlik günleri, yardımseverlik yarışmaları, yardımseverlik etkinlikleri.

Ö24'ün Çalışması ve Yanıtları

Adı Soyadı: Özge Sözer
 Sınıf: 6/B 512
 Yaş: 10
 Tarih: 24.04.2024

1. Yardımseverlik nedir?
 Kendilerine yardım amaçlı olarak bir işi başlatarak yardım amaçlı çalışmaktır.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
 Kız evi yapıp içine gem koydum.

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
 Kızlar, Lise, M. F. K. K. K.

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz?
 "Bir Kızda Bir" insanların evlerinde gezdikleri, yemellerin olduğu, kızların içine yerleştirerek ihtiyaçları olan kişilerin yardımına için bir çalışmadır. (Kızların yansıması, yardımın sadece diğer yansımasıyla değil, aynı zamanda yardımın yansımasıyla)

Ö25'in Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 25
G+5

Öğrenci 28
25

1. Yardımseverlik nedir?

İnsanların birbirleriyle yardımlaşması, sevecenliktir.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?

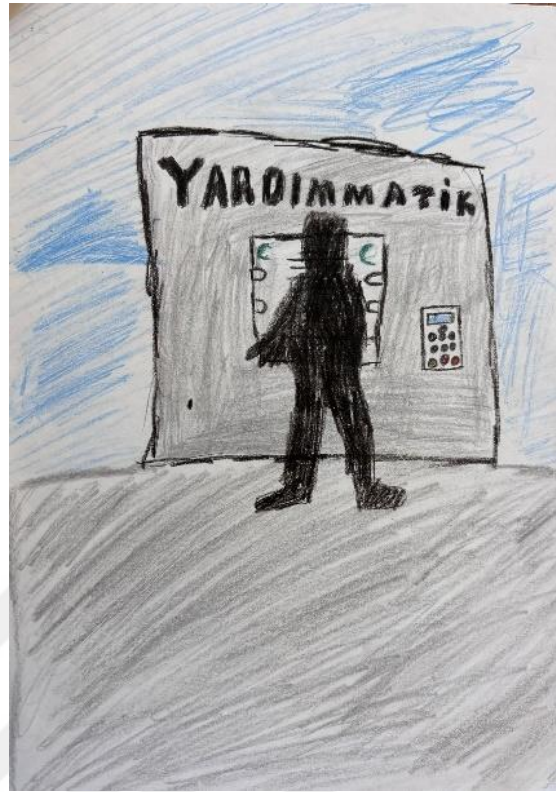
Fakirlere yardım etmek onların eğitimi, yemek ve para verdim.

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?

Lizilay nasale insanlara her yardım yaptı, sadakalar topladı.

4. Siz yardım amaçlı bir şey yaparsaydınız bu ne olurdu, çiziniz?

Ben olsam bir bankaya mektupla para istediğim olur. Ya da otomatik para verisi olur. Bu kurbanların herkeş para vermesi olur. Herkesin vermesi ve herkeşin yerine ift. Eflatun T.L. kurulu grup banka hesabında her para olduğu olur. Edilecek.

Ö26'nin Çalışması ve Yanıtları

Er
Öğrenci 26 X

Öğrenci 26

G+6

Öğrenci 26

1. Yardımseverlik nedir?
Biriye yardım etmek, onun hakkını sağta, kendi verdim anı

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
Bakırın ef verdim

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Bazı kurullara yardım ettim ve birşey yapmadım

4. Siz yardım amaçlı bir şey yaparsaydınız bu ne olurdu, çiziniz?
Biriye yardım etme

Ö27'nin Çalışması ve Yanıtları

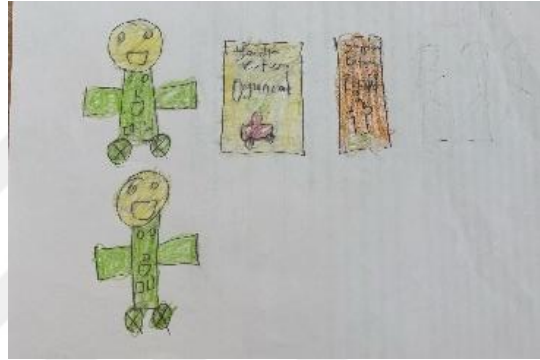
Öğrenci 27 G+8 Öğrenci 27

1. Yardımseverlik nedir?
Yardım için yapılan bir iş

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
Fabrikaya yardım ettim.

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Kızılay filistine yürüyüş yapıldı
Sadaka taşı

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
Tercihimizde robotlarla kütüphane
dağıttırıldım

Ö28'in Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 28 G+8 Öğrenci 28

1. Yardımseverlik nedir?
İnsanın veya herhangi bir canlıya ihtiyacı olan şeyi onun istediği şeyi yapmada okisim, canlıya maddi etmekte, ona destek vermedir.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
1. Eli sola insanın kapı açtım
2. Kızılaya yemek verdim
3. Parası olmayan kişiye para verdim
4. Yaşlı kişiye yer verdim

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
1. Sokak hayvanları için kampanyası yapmak
2. Yetim ve öksüz çocuklara kalacak yer
inşaatına gibi yerler yapmak

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
Sokak hayvanları için mama kabı, su mama, kütüphane vb. almak (Sadaka taşı gibi belli bir toplama kütüphanesi yapmak).

Ö29'un Çalışması ve Yanıtları

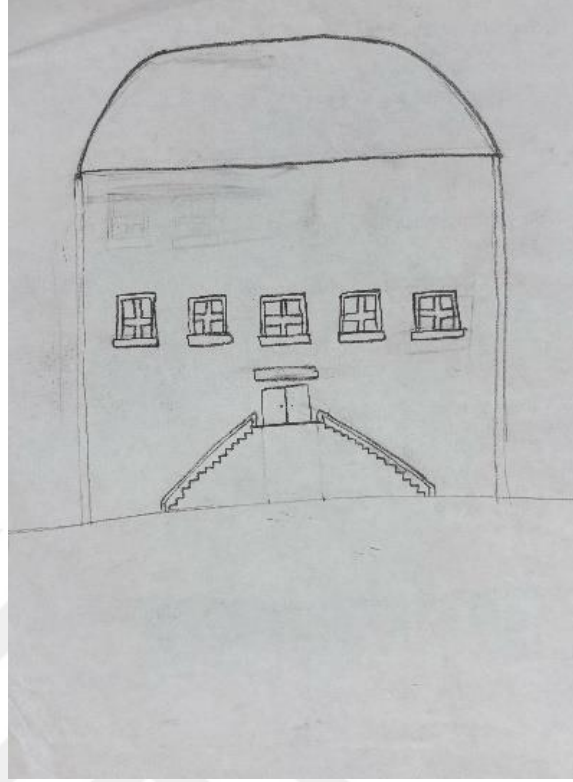
Öğrenci 29 32 G Öğrenci 30

1. Yardımseverlik nedir?
Yardımseverlik ihtiyacı olan kişilere yardım etmeyi
Sevendir. Muhtaçın yardımına koşandır.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
(Maddi olarak depremde evleri yıkılan kişilere
Yardım yaptım/Akademiklerine gerekince para
verdim. Sokak hayvanı besledim.

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Depremden sonra deprem konuları yapılır.
Ösmanlıda şifahaneler kurulmuştur ve ayrıca
askıda ekmektir.

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
Ben bir bina yapardım ve bu binada evsizleri
tamamen bedavaya orda belli bir süre hayvan
calıktırabilirdim.

Ö30'un Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 30 33 G 15 Öğrenci 30 30

1. Yardımseverlik nedir?
Birişine yardım etmek. yani annet verecek olursak bir
sokak hayvanına yem vermek beslemek gibi yardım
severlik aklı iyi birşey birisi senden birşey istiyorsa
sen ona veriyorsen yardım edersin ki karşılıksız yardım
etmek.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
Sokak hayvanlarını besledim. (Bir yağlıca yardım
ettim.)

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Yakınlara Para vermiş ve small hastaya yardım
ettikler

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
Köylere daha fazla ulaşılabilirlik sokakları olabilir
çünkü bazı köylere sehirler gelip bütçe olan gel gidip
gelirler bunları yerine fahiş vbi seheri getirebilirler
devlete söyleyip onlardan
yardım isterim ve köylere
sorumun neye ihtiyacı varsa onu karşılayabiliriz

Ö31'in Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 31^c 34 G+B+J Öğrenci 37

1. Yardımseverlik nedir?
Yardımseverlik, insanın içinde olan iyiyi yani yardım etmeyi sevmek.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
Yedigörmek, köpekleri mama verdim.

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Deprem bölgesinde? İnsanlara çalışmalar yapıldı.
SMA hastası olan çocuklara yardım edildi.

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz?
Küçüklerde durumu kötü olan ailelere çalışma yaptırırım.
Çocuklara oyuncak, annelere ve babalara ev için eşyalar ve suyu, elektrikli ve doğal gazı geçirtiririm.

Ö32'nin Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 32 35 G+B+J Öğrenci 32

1. Yardımseverlik nedir?
Yardım etmeyi seven, kimseye hiçbir konuda kışkırtıcı olmayan, birini zor durumda bırakmadığına önem verdiğine inanarak.

2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
(Vakıflara para verdim)
Okuluma taşıma yol verdim.

3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Askerde Ekmek/Çimen 1.
Deprem konuları,

4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz?
Değerli Türkistan'a Yardım etmek
TDYK TÜRK DEVLETLERİ YARDIMLAŞMA KURULU
Agor yaparım

Ö33'ün Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 33 1B 36 G+D Öğrenci 33

1. Yardımseverlik nedir?
Yardıma muhtaç birine yardım eden ve
Sevdi, Olayı, yaşayacağı durumu düşünmeden
sürekli olarak yardım etme.
2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
(Deprem bölgesine kulları ve papa yardımı
yaptım.) sokaktaki hayvanların besledim, bebekler
bir bağana kaldırımdan düşmemesine dikkat ederek
meşazaya gitmesine yardım ettim.
3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Darusafaka kuru ldu, askıda etmek...
4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
Bir market açar ve orada pedleri bedava
bir şekilde verirdim aynı zamanda marketten
önüne sokale hayvanları için bir kulube ve çimeti
su kabı koyardım, çocuklara oyuncak dağıtır-
dim.

Ö34'ün Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 34 1B 37 Öğrenci 34

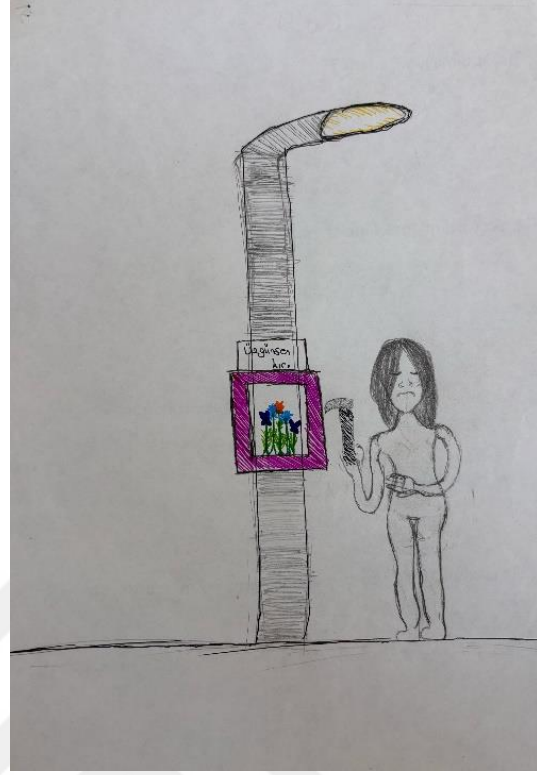
1. Yardımseverlik nedir?
Yardım sevelik bir kişiyi yere düşürüp başkısı
birisi onu yenden kurtarması.
2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
Teşle taşınan bir yastığı kurtuk verdim.
3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Hayvanların kurtuluşu, mama
4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
X e heşdek başlatır. Parayı bulur köpeklerle
mama alır sokaktaki köpeklerle veririm.

Ö35'in Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 35 38 G+3+2 Öğrenci 35

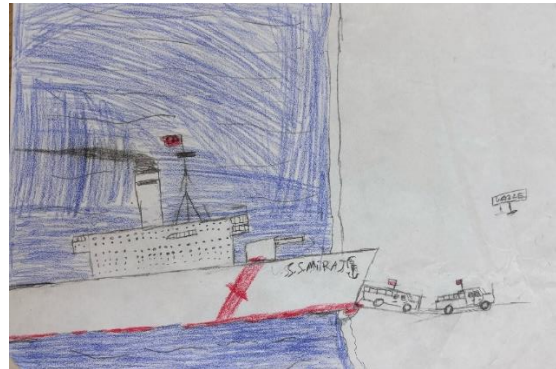
1. Yardımseverlik nedir?
Yardım etmeyi sevmektir.
2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
Arkadaşlarıma yardım ettim. (TEMA vakfına katılarak Türkiye'ye in çöle dönüşmesini önledim.)
3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Vakıf açmak, bağış yapmak, Türkiye sahiplerine yardımında bulunmak, vakıflara katılarak bir grup ile yardımında bulunmak, yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalardır.
4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
Bilgiyoruz ki çevremizde üzülmüş, morali bozuk, gergin vb. insan çok. Bu yüzden bazı direklerle kutu asarak ve kutunun içine insanları mutlu edecek şeyler koyarak onları mutlu edebiliriz.

Ö36'nın Çalışması ve Yanıtları

Öğrenci 36 39 G+0+2 Öğrenci 36

1. Yardımseverlik nedir?
Yardımseverlik yardım etme eylemini severek yapmaktır.
2. Siz yardım amaçlı neler yaptınız?
Yaşlı bir kadının poşetlerini taşımasına yardım ettim. (Arkadaşımın giyeceğini bağlayarak Kardeşimi kafa travmasından kurtardım.)
3. Yardımseverlik ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
Sadaka taşı/Askıda etmek/Bazı insanların Diğer insanların borcunu ödemesi./Zimmet defteri.
4. Siz yardım amaçlı bir şey yapsaydınız bu ne olurdu, çiziniz ?
Filistin'e deniz yoluyla yardım yapmak LASKERİ.

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Esra ŞAHİN	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Fakülte	Eğitim Fakültesi
Bölümü	Resim – İş Eğitimi Bölümü
Yüksek Lisans	
Üniversite	
Enstitü Adı	
Ana Bilim Dalı	
Programı	
Makale ve Bildiriler (Varsa)	
1. Şahin, E., & Taşkesen, S. (2024) .Öğrencilerin Yeniden Yorumuyla Goya’nın 3 Mayıs 1808 Tablosu. <i>Uluslararası Sanat ve Sanat Eğitimi Dergisi</i>, 7(17), 20-46. 2. . Şahin, E., & Güler, E. (2023). Sanat Eğitimi Alan Resim İş Eğitimi Lisans Öğrencilerinin Günlük Yaşam Deneyimlerinin Sanatsal Yansıması: A/R/Tografik Bir Sorgulama. <i>International Journal of Fine Arts Education Research (UGSEAD)</i>, 6(2). 3. Şahin, E., & Taşkesen, S. (2024). “Öğrencilerin Yeniden Yorumuyla Goya’nın 3 Mayıs Katliamı” II. <i>Uluslararası Sanat ve Sosyal Bilimler Kongresi</i>. (Sözlü Bildiri). 4. Şahin, E., & Taşkesen, S. (2023). Sanat Eğitimi Ve Picasso’nun Yeniden Yorumladığı Tablolar Üzerine Bir Söylem Analizi (Bir Örnek Çalışma). İçinde F. Akça (Ed.), <i>Eğitim Bilimlerinde Araştırma ve Değerlendirmeler</i> (ss. 227-268). Gece Kitaplığı.	